

TERCHOVÁ

Peter
Cabada

TERCHOVSKÁ MUZIKA

DESAŤ
ROKOV
ZAPÍSANÁ
V UNESCO

OBÁLKA KNIHY

DVOJMESAČNÍK VŠETKÝCH TERCHOVČANOV
ROČNÍK 34, 5 - 6/2023, CENA 2,50 €
WWW.TERCHOVA.SK, ISSN 1338 - 8827
VYDANÉ S FINANČNOU PODPOROU OBCE TERCHOVÁ

Ignác Bizmayer: Terchovská muzika
(keramika, rok neznámy)

O čítaní

Mikulášske slávnostné uvedenie historicky prvej knižnej monografie o prvku Terchovská muzika, ktorý bol pred 10 rokmi zapísaný do Reprezentatívneho zoznamu nehmotného kultúrneho dedičstva ľudstva UNESCO, sa nieslo aj v znamení častého skloňovania slova *pamäť*. Isteže, bez pamäti by človek ani nebol človekom. Dobré to vedeli už starovekí Gréci, ktorí ju považovali za matku všetkého pekného, respektíve za matku Múz. Veď bez pamäti by nikto z nás nepoznal ani najjednoduchšiu melódiu či pieseň. Možno by sme počuli nejaký zvuk, ale už by sme nemali ako vedieť, že ide o tón, ktorý má svoj zmysel a rolu iba uprostred ostatných tónov. Na tie iné nadväzuje, privinie sa k nim letným dotykom, aby sa všetky tóny vzájomne odpre-vádzali k finálnemu celku. Medzi nimi i tie, ktoré načas stíchnu, sú vždy svojím vlastným spôsobom prítomné aj v ďalších tónoch – akoby sa trblietali v ich smútku...

Hádám ani netreba zdôrazňovať, že s uchovávaním pamäte bezprostredne súvisia aj knihy, knižná kultúra. Dlhodobo zovšadiaľ počúvame hrôzostrašné zvesti o tom, ako ultramoderné technológie čoskoro definitívne zničia analógový svet, ako sa v porovnaní s minulosťou málo číta, alebo že klasická kniha je už dávnejšie na zozname ohrozených druhov. Záleží však na uhle pohľadu, lebo každodenná medzinárodná i domáca realita ponúka, pokiaľ ide o čítanie, iný obraz. Trúfam si dokonca uviesť, že žijeme v ére, keď možno čítame historicky najviac. Akurát si to v šialenom behu času a udalostí nestíhame ani uvedomiť. Permanentne čítame rôzne propagačné materiály, obchodné letáky, inzerciu, statusy, blogy, esemesky a všeličo iné. Za najväčší hendikep preto

experti oprávnene považujú nečítanie umeleckej spisby. Jedným dychom však odborníci tvrdia, že čítať akúkoľvek literatúru (texty) je vždy lepšie, ako nečítať vôbec...

Nedávno som natrafil na publikované závery rozsiahlej štúdie amerických vedcov. Podľa nich ľudia čítajúci knihy žijú v priemere o dva roky dlhšie ako tí, čo nečítajú ani za mačny mak. Týka sa to ale iba osôb, ktoré čítajú týždenne viac ako tri a pol hodiny. Kvázi identický prieskum urobila v našich podmienkach agentúra Kantar Slovakia. Na reprezentatívnej vzorke viac ako 4500 respondentov vo veku od 15 do 65 rokov zistila, že rastie počet ľudí, ktorí aspoň raz týždenne čítajú. Zatiaľ čo pred desiatimi rokmi čítalo knihy minimálne raz za týždeň 37% obyvateľov, aktuálne ich pravidelne číta 45% ľudí. Jedenásť percent Slovákov číta knihy každý deň, osemnásť percent ich nečíta vôbec.

Osobitnou témou je nezastupiteľný význam čítania pre všestranný rozvoj mladého človeka. Kým ozajstné čítanie je dobrodružstvom a geniálnou hrou ľudských schopností, inak vyzerá kontakt s textami vo virtuálnom (internetovom) svete. Stavajú na bezprostrednosti a rýchlom prechádzaní z jednej úlohy do druhej. To je ale zásadná kognitívna hrozba. Nové technológie neponúkajú rast v empatii dnešného človeka, naopak, spôsobujú naše odlúčenie, aj to, kým sme jeden pre druhého. Takzvané hlboké čítanie rozvíja vedomosti, ktoré sú niečo úplne iné ako informácie. Pomáha zvelaďovaniu analytických procesov – schopnosti analógie a odvodzovania. Utváranie kritických úsudkov predstavuje najlepší spôsob, ako ochrániť mladšie ročníky pred manipulatívnymi informáciami. Zároveň tiež platí, že bohaté a nespútané používanie jazyka poskytuje fundament pre rozvoj kolektívnej inteligencie. Posledné, čo spoločnosť potrebuje, sú mladí ľudia, ktorí si myslia, že poznajú pravdu bez toho, aby sa vydali na zložitú cestu za jej objavovaním. Čítanie z papiera, na rozdiel od chaotického „behania“ po tabletoch, monitoroch a smartfónoch, garantuje, že príbehy v hlavách detí ožijú. A dostanú vôň, farby, zvuky... Vôbec nejde iba o márne túžby – vyššia miera porozumenia textu pri čítaní z papiera je bádateľsky aj skúsenostne dokázaná.

Nechajme už ale bokom prieskumy, čísla, závery empirických a iných výskumov. Pred dverami máme Vianoce a dobrá knižka je nielen tradičným, ale i osvedčeným darčekom pod stromček. Rozhodne to platí aj v súvislosti s čerstvo vydanou monografiou Terchovská muzika, ktorá, dúfam, môže potešiť srdcia i zmysly ctiteľov literatúry, respektíve ľudovej kultúry a umenia.

Milí priatelia, viňujem vám milostiplné a pokojné prežitie vianočných sviatkov v kruhu svojich najbližších. V novom roku želim radosť v srdci, úsmev na tvári, zdravie na tele i duši, pokoj a rozvahy pri každom rozhodnutí, vieru a nádej v lepšie zajtrajšky, šťastné okamihy, kreativitu, silu a životnú energiu do neľahkých dní, ktoré nás isto iste čakajú a neminú.

Peter Cabadaj

FOTO František Mucha

VYDÁVA

Miestne kultúrne
streduisko Terchová,
ul. sv. Cyrila a Metoda
č. 96, 013 06 Terchová

IČO VYDAVATEĽA

00364 886

ŠÉFREDAKTOR

Ján Mího ml.

REDAKCIA

Katarína Halapiová,
Alena Cingelová,
Mgr. art. Adriána
Ondrušová

REDAKČNÁ RADA

Mgr. Peter Cabadaj,
Rudolf Patrnciak,
Ing. Marián Zajac,
Ing. František Kadaš,
František Mucha,
Mgr. Renáta Opalková

JAZYKOVÁ ÚPRAVA

Mgr. Peter Cabadaj

TĽAČ

Varínska tlačiareň,
Varín

GRAFICKÁ ÚPRAVA

Mgr. art. Adriána
Ondrušová

ADRESA REDAKCIE

MKS Terchová, tel.
č. 041/5695 129,
0911 924 189,
mks@terchova.sk
Obecný úrad Terchová,
tel. č. 041/5695 138,
terchova@terchova.sk

EVIDENČNÉ ČÍSLO

3548/09
ISSN 1338-8827

Vyšlo v decembri 2023

VYDANÉ

S FINANČNOU
PODPOROU OBCE
TERCHOVÁ

Obsah

2	ÚVODNÍK O čítaní	25	SPOMIENKA Pred 10 rokmi zomrel výtvarník Milan Lалуha	48	POVEŠŤ Jánošík v Turci alebo Deravé
4	FARSKÉ LISTY Program sv. omší	26	UDIALO SA Vyšla poštová známka Terchovská muzika Zabezpečte si knihu Terchovská muzika Úcta k starším Klavírny minimaratón	49	SERIÁL Hral Jánošík hokej...
5	SPOMIENKY			50	HUMOR – SATIRA – IRÓNIA Silvestrovským atramentom
6	FARSKÉ LISTY Každá veková kategória má v kostole svoje dôležité miesto Páter Rastislav Kršák, SVD Adventný koncert Výchova k liturgickému spevu Roráty 2023 Svätá omša na Symbolickom cintoríne vo Vrátnej Sviatosť birmovania Návšteva z Medžugoria Oslavy sv. Martina a Terchovská muzika Výročná farská poklona Terchovskí farníci na návšteve u pátra Lukasa Twardowskeho	28	PRIŠLO NA NAŠU ADRESU FS Stavbár zo Žiliny u pápeža Pavla VI. Neuveriteľná prezentácia tradícií Vinš zo Zemplína Poďakovanie	53	TAJNIČKA
		32	DO VAŠEJ POZORNOSTI Pocta čarokrásnej prírode	54	RECEPTY NA TENTO ČAS Kapustnica na rôzne spôsoby
		35	PREČÍTALI SME SI Veršami proti tankom Rock na dedine trvajúci 40 rokov	55	ZŠ S MŠ ADAMA FRANTIŠKA KOLLÁRA Zo života školy
		38	OSOBNOSTI TERCHOVEJ (97.) Jozef Miho	58	ROZHOVOR Učarovali mu lopty v deravom koši
11	DCT INFORMUJE Bohatá činnosť	40	MEDAILÓN Dvadsať rokov od úmrtia Pavla Gábora	60	ŠPORT O hokejovej šestke a futbalovej deviatke Skialpinizmus v Terchovej Ďalšia nádej na hokejovej scéne Terchovský polmaratón je aj o solidarite Extrémny triatlon JÁNOŠÍK v novej forme Siláci s medailami 100. ročník MMM v Košiciach aj s Terchovcami Impozantné výkony bratov Repáňovcov Terchovská tenisová liga bilancuje O Pohár zakladateľov FK Terchová 1954
12	SERIÁL Kaplňky a kríže v Terchovskej krajine (LXVI.)	42	PREDSTAVUJEME Umelecký svet Adriány Ondrušovej		
14	OBECNÝ ÚRAD INFORMUJE Vážení spoluobčania, milí Terchovcí! Predčasné parlamentné voľby 2023 Rekonštrukcia cesty 583/II. vrcholí Aj do Terchovej zavítal svätý Mikuláš	45	ZO ŽIVOTA SZUŠ Polrok 2023/24 v SZUŠ Terchová		
		46	REPORTÁŽ Hasičská súťaž o Pohár starostu obce Terchová	72	INFOSERVIS
18	HISTÓRIA K jubileám Adama Františka Kollára				
21	NAŠI VO SVETE Historické stretnutie dvoch prezidentov				
22	JÁNOŠÍKOVE DNI 2023 Návrat k výstave Ignáca Bizmayera Cigáni idú do neba				

Sentencia roka

**NEVIEM PREČO, ALE
ZDÁ SA MI, ŽE ZAMLADI
SA MI STARLO OMNOHO
ĽAHŠIE, AKO TERAZ
MLADNE.**

Peter Gregor

KRESBA Milan Opalka
Noviny Terchová, 1990

Program svätých omší a podujatí v Diecéznej svätyni sv. Cyrila a Metoda v Terchovej počas vianočného obdobia 2023/2024

Dátum	Deň	Liturgické slávenie	Čas sv. omší a podujatí
24. 12. 2023	Nedeľa	Štvrtá adventná nedeľa	7:00 sv. omša 8:30 sv. omša 10:30 sv. omša 24:00 Polnočná sv. omša zo sviatku Narodenia Pána
25. 12. 2023	Pondelok	Narodenie Pána	7:00 sv. omša 8:30 sv. omša 9:00 sv. omša – Domov dôchodcov 10:30 sv. omša 16:00 Jasličková pobožnosť
26. 12. 2023	Utorok	sv. Štefana, mučeníka	6:30 sv. omša 8:30 sv. omša 9:00 sv. omša – Domov dôchodcov 10:30 sv. omša
31. 12. 2023	Nedeľa	Nedeľa sv. rodiny	7:00 sv. omša 8:30 sv. omša 10:30 sv. omša 16:00 sv. omša s ďakovnou pobožnosťou na konci roka
1. 1. 2024	Pondelok	Nový rok	7:00 sv. omša 8:30 sv. omša 9:00 sv. omša – Domov dôchodcov 10:30 sv. omša 18:00 sv. omša
6. 1. 2024	Sobota	Zjavenie Pána, Traja králi	7:00 sv. omša 8:30 sv. omša 10:30 sv. omša 18:00 sv. omša
7. 1. 2024	Nedeľa	Nedeľa Krstu Krista Pána	7:00 sv. omša 8:30 sv. omša 10:30 sv. omša 18:00 sv. omša

SPOMIENKA

AJ KEĎ JE ČAS AKOKOL'VEK
DLHÝ NEZAHOJÍ RANU,
KTORÁ STÁLE BOLÍ.

S BOLEŠŤOU V SRDCI
SI 1. JANUÁRA 2024
PRIPOMENIEME 15
ROKOV OD SMRTI NÁŠHO
DRAHÉHO MANŽELA, OTCA
A STARÉHO OTCA

PAVLA ROMANČÍKA

KTO STE HO POZNALI, VENUJTE
MU S NAMI MODLITBU
A TICHÚ SPOMIENKU.

S ÚCTOU A LÁSKOU SPOMÍNajú
MANŽELKA A DETI S RODINAMI

SPOMIENKA

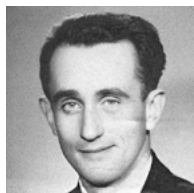
KEBY SA DALO ZAVOLAŤ
DO NEBA, POVEDAŤ, AKO
SMUTNO JE NÁM BEZ TEBA.
KEBY SA DAL VRÁTIŤ ČAS,
POHLADIŤ, POČUŤ TVOJ HLAS,
STRETNÚŤ SA S TEBOU ZAS.

DŇA 18. OKTÓBRA 2023 SME
SI PRIPOMENULI NEDOŽITÉ
80. NARODENINY NÁŠHO
DRAHÉHO OTCA, STARÉHO
A PRASTARÉHO OTCA

**FRANTIŠKA JÁNOŠÍKA
Z TERCHOVEJ**

DŇA 29. DECEMBRA 2023
TO ZÁROVEŇ BUDE 20
ROKOV, ČO NÁS NAVŽDY
NEČAKANE OPUSTIL.

KTO STE HO POZNALI,
VENUJTE MU S NAMI TICHÚ
MODLITBU A SPOMIENKU.
S ÚCTOU A LÁSKOU SPOMÍNajú
DCÉRY A SYN S RODINAMI

SPOMIENKA

DŇA 10. DECEMBRA 2023
UPLYNULO 7 ROKOV, ČO
ODIŠIEL DO VEČNOSTI
NÁŠ DRAHÝ MANŽEL, OTEC,
STARÝ OTEC, PRASTARKÝ

BERNARD BEREŠÍK

AJ KEĎ ČAS PLYNIE, RANY SA
NEHOJA, S LÁSKOU NA NEHO
SPOMÍNA CELÁ JEHO RODINA.

S LÁSKOU, ÚCTOU A VĎAKOU
NA NEHO SPOMÍNajú
A V MODLITBÁCH MU BOŽIE
MILOSRDENSTVO VYPROSUJÚ
MANŽELKA A DETI S RODINAMI.

ZA TICHÚ MODLITBU
A SPOMIENKU ĎAKUJEME
VŠETKÝM, KTORÍ NA
NEHO NEZABUDLI
A SPOMÍNajú S NAMI.
ODOČINUTIE VEČNÉ,
DAJ MU, PANE!

SPOMIENKA

DŇA 1. JANUÁRA 2024 SI
PRIPOMENIEME 20. VÝROČIE,
ČO NÁS NAVŽDY OPUSTIL
NÁŠ OTEC, STARÝ OTEC
A PRASTARÝ OTEC

ŠTEFAN HAVIAR

KTO STE HO POZNALI, VENUJTE
MU S NAMI MODLITBU
A TICHÚ SPOMIENKU.

S LÁSKOU A ÚCTOU SPOMÍNajú
DCÉRY GITKA A ĽUDMILA
S MANŽELOM, VNUK JÁN
S RODINOU, VNUČKY JANKA,
VLASTA A ĽUDMILA S RODINAMI

SPOMIENKA

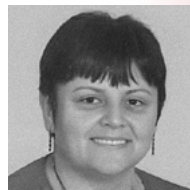
ČAS PLYNIE A TY OSTÁVAŠ,
ŽIAL, UŽ LEN V NAŠICH
SRDCIACH A SPOMIENKACH.

DŇA 18. DECEMBRA 2023 SME
SI PRIPOMENULI SMUTNÉ
10. VÝROČIE OD ÚMRTIA
NÁŠHO DRAHÉHO OCINA,
STARKÉHO A PRASTARKÉHO

AUGUSTÍNA KADAŠA

KTO STE HO POZNALI,
VENUJTE MU S NAMI TICHÚ
MODLITBU A SPOMIENKU.

S LÁSKOU A ÚCTOU SPOMÍNA
SMÚTIACU RODINA

SPOMIENKA

ČAS PLYNIE, ROKY
UBIEHAJÚ, ALE KRÁSNE
SPOMIENKY NA VÁS
V SRDCI ZOSTÁVAJÚ...

DŇA 1. DECEMBRA 2023 SME SI
PRIPOMENULI DRUHÉ VÝROČIE,
ČO NÁS NAVŽDY OPUSTILA

**ANNA CHOVANCOVÁ,
RODENÁ PAŽIČANOVÁ**

DŇA 27. FEBRUÁRA 2024 SI
PRIPOMENIEME ŠEŠŤ ROKOV,
ČO NÁS NAVŽDY OPUSTIL

MGR. JOZEF CHOVANEC

S LÁSKOU A ÚCTOU SPOMÍNA
CELÁ RODINA

Páter Martin Štefanec, SVD

Každá veková kategória má v kostole svoje dôležité miesto

(Rozhovor s novým správcom farnosti)

Od posledného augustového týždňa pôsobia v našej farnosti noví pátri verbisti, ktorí nahradili svojich spolubratov zo Spoločnosti Božieho Slova – pátrov Pavla Hudáka, Thomasa Tulunga a Hansa Dedianta Tona. Novým správcom farnosti sa stal páter **Martin Štefanec**, novým kaplánom je páter Rastislav Kršák. Oboch vo Farnosti sv. Martina v Terchovej srdečne vítame a prajeme veľa zdravia a Božích milostí v službe im zverenému ľudu. S pátrom Martinom sme sa na úvod jeho terchovskej misie aj porozprávali a tento rozhovor radi prinášame i čitateľom obecných novín.

TERCHOVÁ: Vitajte opäť v Terchovej. Už ste sa stihli u nás aklimatizovať?

P. Martin ŠTEFANEC: Dakujem. Áno, už som si zvykol. Prichádzam na miesto, kde som pôsobil ako

kaplán, a tak je to o čosi ľahšie si zvyknúť. Vďaka mnohým ľuďom, ktorých poznám z obdobia kaplánčenia, som si aj teraz ako váš farár ľahšie zvykol. Už je to dobré a teším sa z toho, že som v Terchovej.

TERCHOVÁ: Prichádzate k nám po 23 rokoch, keď ste tu predtým približne rok pôsobili ako kaplán pri pátrovi Dušanovi Šimalovi. Čo sa za tento čas vo Vašom živote udialo?

P. Martin ŠTEFANEC: Z Terchovej som vtedy išiel do Nitry, kde som bol jeden a pol roka na civilnej (náhradnej) vojenskej službe. Robil som ju v Misijnom dome v Nitre, kde som sa staral o starších chorých pátrov. Potom som bol 3 roky v USA, najskôr vo Washingtone, D.C., na deväťmesačnom kurze angličtiny, potom som študoval na Duquesne University v Pittsburghu (Pensylvánia) masmediálnu komunikáciu, čo som úspešne ukončil v roku 2005. V USA som sa venoval aj tam žijúcim krajanom. Býval som väčšinou v Pittsburghu, kde je veľa potomkov Slovákov. Vypomáhal som vo farnosti West Mifflin v Kostole Najsvätejšej Trojice, kam chodilo veľa potomkov prisťahovaných Slovákov. A potom som chodieval raz za mesiac do Chicaga, čo bola cesta z Pittsburghu autom 750 kilometrov; tam som mával raz mesačne duchovnú obnovu a sv. omšu v Kostole sv. Šimona. V Chicagu jestvovalo živé spoločenstvo, lebo tam bolo veľa mladých rodín a Slovákov, ktorí

vtedy nedávno prišli do Ameriky za prácou. Keď som sa vrátil z USA, pôsobil som v Nitre na Kalvárii. Venoval som sa pastoračii, mal som i doteraz mám na starosti vydávanie časopisu Hlasy z domova a z misii, k tomu už 11 rokov aj vydávanie misijných kalendárov. Od roku 2016 až do leta 2023 som pôsobil v Univerzitnom pastoračnom centre v Bratislave (UPeCe), kde som bol duchovným pre vysokoškolskú mládež. Boli to krásne roky služby mladým. Zároveň išlo tiež o krásne miesto, ktoré mi prirástlo k srdcu. S mladými sme chodili na misie k Slovákom do Rumunska, robili duchovné obnovy, kurzy prípravy na manželstvo, mnohé tímbuildingy, púte atď. Každý deň sme v UPeCe mali vlastnú mládežnícku sv. omšu so sto až dvesto vysokoškolákmi, výborným zborom a spevákmi. Bol to veľmi požehnaný čas, na ktorý budem vždy s radosťou spomínať.

TERCHOVÁ: Aké sú Vaše prvé skúsenosti a pocity v úlohe správcu našej farnosti? Prekvapilo Vás niečo v dobrom alebo zlom? Predsa len, skoro štvrtstoročie je dosť dlhá doba a svet sa rýchlo mení...

P. Martin ŠTEFANEC: Pocity sú fajn. Vedel som zhruba, do čoho idem. S mnohými z vás sa poznám a prijali ste ma veľmi srdečne, za čo vám ďakujem. Ja tak isto prijímam všetkých Terchovcov veľmi srdečne a s radosťou v srdci. Je tu aj veľa výziev, ktoré treba prijať a ísť cez ne. Zo začiatku ma trochu prekvapilo, miestami i zaskočilo, keď som zistil, že niektorí (vtedy pred 23 rokmi) aktívni mladí veriaci, ktorých som teraz stretol, do kostola často nechodia, a že ochladol ich vzťah k Bohu. Taká je realita. Toto bolo najväčšie prekvapenie, ale verím, že i títo ľudia si hľadajú cesty k Bohu a do kostola. Mílo ma prekvapilo, že tu je detský zbor a sú rozbehnuté detské sv. omše. S deťmi pracujú ich rodičia, ktorí pripravujú spev na detské sv. omše. To ma veľmi potešilo. Spev a hra na hudobné nástroje sú silnou stránkou tunajších žiakov, a to je skvelé. Rodičia a učiteľia, učiteľky sa im venujú, a to je fajn.

TERCHOVÁ: Sme veľká a svojim spôsobom i náročná farnosť. Určite máte svoju víziu o pastoračii v nej. Môžete sa o ňu s nami podeliť?

P. Martin ŠTEFANEC: Rád by som v terchovskej farnosti zveľadil spoločenstvo mladých. Okrem birmovancov, ktorých je 44 a venujeme sa im pravidelne na „stretkách“, je tu dosť málo mladých, ktorí by sa stretávali v nejakom spoločenstve pri kostole. Rád by som pozval mladých, aby prichádzali s radosťou a mali pocit, že sú tu prijatí a tu je ich miesto. Samozrejme, chcem sa venovať všetkým vekovým skupinám. Každá veková kategória má v kostole svoje dôležité miesto. Keďže som robieval v UPeCe aj predmanželské nauky, mám určité skúsenosti v práci so snúbencami alebo rodinami. A tieto skúsenosti by som chcel využiť v práci s rodinami aj v našej farnosti. Okrem duchovných aktivít tu je čo zveľadovať aj po materiálnej stránke – kostol a budovy, ktoré patria k farnosti. To bude isto úloha veľmi potrebná.

Po rorátnej svätej omši

TERCHOVÁ: Rehoľníci Spoločnosti Božieho Slova – verbisti pôsobia v Terchovej od roku 1975, teda takmer polstoročie a tento rok si pripomínajú aj okrúhlu storočnicu príchodu na územie Slovenska a Čiech. Čo Vás v tejto súvislosti napadne ako jedného z nasledovateľov sv. Arnolda Janssena?

P. Martin ŠTEFANEC: Pôsobil tu veľmi požehnané verbista páter Jozef Šabo i ďalší moji spolubratia verbisti. Pri storočnici si uvedomujem, že ako rehoľa sme na Slovensku už sto rokov, a to je pre mňa povzbudenie pokračovať v misionárskej činnosti, snažiť sa byť kreatívny a hľadať spôsoby, ako sprostredkovať ľuďom Boha, či už cez osobný kontakt, alebo médiami. Neustále sme pozvaní k tomu, aby sme ako misionári verbisti privádzali ľudí k Bohu, sprostredkovali im Božie milosrdenstvo a lásku, slúžili sv. omše, kde sa nám Boh vždy daruje.

TERCHOVÁ: Vieme o Vás, že dlhé roky ste aktívny aj v mediálnej oblasti a ste šéfredaktorom časopisu Hlasy z domova a misii. Môžu sa teraz tešiť aj čitatelia novín Terchová, že budete prispievať do nášho periodika?

P. Martin ŠTEFANEC: Je to výzva:) Áno, som šéfredaktorom Hlasov, odkedy som sa vrátil zo štúdií; teda už 19 rokov každý mesiac vychádza nové číslo časopisu. Už by som si od tejto služby aj rád odýchol a prenechal ju ďalším, ale do terchovských novín isto budem s radosťou prispievať. A tiež rád robím „videjká“ o zaujímavých ľuďoch alebo dokumentárne filmy, tak verím, že zdokumentujem aj nejaké vzácne chvíle a osobnosti z Terchovej.

TERCHOVÁ: Advent sa kráti a blížia sa Vianoce i nový rok. Aké sú Vaše prania spojené s nastávajúcimi sviatočnými dňami? Mohli by ste čitateľom obecných novín zavinšovať a požehnať?

P. Martin ŠTEFANEC: Básnik Angelus Silesius to vyjadril nádhorne: „Ak sa Kristus aj tisíckrát narodí v Betleheme a nie v tebe, ty zostaneš stratený.“ Prajem všetkým, aby sa Kristus narodil v našich srdciach a bol tam prítomný. Kristus dáva Vianociam zmysel a dáva zmysel i nášmu životu. Všetkým prajem krásne sviatky Narodenia Pána, pokoj a radosť v rodinách, váženie si daru prítomnosti našich najbližších. Na začiatok nového roka 2024 vám ponúkam modlitbu Márie Terézie od Ježiša: „Ježišu, v tvojej prítomnosti som začiatočník a začiatočníkom zostanem v mnohých veciach: v pokore prijať seba samého takého, aký som; v odvahe meniť seba samého tak dobre, ako to len dokážem. Som začiatočník, keď premýšľam, ako málo ti v podstate dôverujem; ako ťažko mi padne milovať mnohých bližných; aký som citlivý v nespravodlivosti a utrpení. To nádherné však je: Pri tebe, Ježišu, môj učiteľ, smiem vždy znova začínať, každý deň znova začať. Ty mi dávaš šancu až do posledného dychu; pretože ty miluješ všetkých začiatočníkov. Áno, ty sám dávaš počiatok tomu, kto by chcel úprimne začať. Ježišu, ďakujem za všetko, čo so mnou aj v novom roku začneš.“

Drahí Terchovcovia, veselé Vianoce a požehnaný nový rok vám žela a vyprosuje váš farár Martin Štefanec, SVD

Za rozhovor poďakoval Marián Zajac

FOTO Martin Dikoš

FOTOARCHÍV Martin Štefanec

PREDSTAVUJEME

Páter Rastislav Kršák, SVD

Narodený: 6. septembra 1967 v Topoľčanoch
Základná škola: IV. Základná škola,
ul. Tovarnicka, Topoľčany (1974–1982)
Stredná škola: Gymnázium Topoľčany (1982–1986)
Vysoká škola: Cyrilo-metodská Bohoslovecká fakulta
Univerzity Komenského Bratislava
(1986–1990), Holy Ghost College, Kimmage
Mission Institute Dublin (Írsko, 1994–1996)
Vstup do Spoločnosti Božieho Slova: 1987, Močenok
Postulát: 1987–1988, Bratislava
Noviciát: 1989–1990, Bratislava
Prvé sľuby: 8. septembra 1990, Nitra
Doživotné sľuby: 8. septembra 1998, Nitra
Diakonská vysviacka: 26. septembra 1998,
Bratislava (biskup Peter Dubovský)
Kňazská vysviacka: 5. júna 1999, Nitra
(kardínal Ján Chryzostom Korec)

Misijná prax

1992–1994: Papua Nová Guinea
1994–1996: dokončenie štúdia teológie
a antropológie v Dubline (Írsko)
1996–1998: Kalvária, Cirkevné gymnázium sv. Cyrila
a Metoda v Nitre (vyučovanie náboženstva)
1998–2002: výpomocný duchovný vo farnosti
Snina (Košická arcidiecéza)

Misijná činnosť

Papua Nová Guinea: november 2002–október 2009
Farnosť Nový Hrozenkov, Česko (kaplán):
január 2010–jún 2011
Farnosť Velké Karlovice, Česko (administrator):
júl 2011–jún 2017
Farnosť Vancouver–New Westminster, Kanada
(administrator): august 2017–august 2018
Farnosť Liberec, Česko (kaplán): september
2018–júl 2020
Farnosť Bratislava, Daliborovo námestie (kaplán):
august 2020–august 2023
Farnosť Terchová (kaplán): od 1. septembra 2023

Poznámka: Rozhovor s novým terchovským kaplánom pátrom
Rastislavom Kršákom, SVD, uverejníme v budúcom čísle obecných novín.

Adventný koncert

V nedeľu 30. novembra 2023 sa v Diecéznej svätyni sv. Cyrila a Metoda uskutočnil Adventný koncert, ktorý pripravil Farský úrad Terchová v spolupráci so ZŠ s MŠ A. F. Kollára Terchová, SZUŠ Akadémia muzika Terchová a ZUŠ L. Arvaya Žilina – elokované pracovisko Terchová. Všetci, ktorí prišli na koncert, boli svedkami krásneho duchovného a umeleckého zážitku na väčšiu česť a slávu Božiu. Ďakujeme.

-red-

FOTO František Mucha

FARSKÝ ÚRAD TERCHOVÁ
v spolupráci so ZŠ s MŠ A.F. Kollára Terchová,
SZUŠ Akadémia muzika Terchová a
ZUŠ L. Arvaya Žilina-clokované pracovisko Terchová
Vás srdečne pozývajú na

ADVENTNÝ KONCERT

30. novembra o 18,00 hod.
v Kostole sv. Cyrila a Metoda
v Terchovej.

Hostia : LE STELLE, Alexandra Ondrušová

Výchova k liturgickému spevu

Spev žalmov sa považuje za najdôležitejší liturgický spev na svätej omši. Spev predpísaných žalmov, zhudobnených veršov Svätého Písma, zaznieva na niektorých nedeľných detských sv. omšiach v Diecéznej svätyni sv. Cyrila a Metoda v Terchovej v podaní mladých speváčok, žiačok ZUŠ L. Árvaya Žilina – elokovaného pracoviska v Terchovej. Žalmy pripravuje a na hodinách spevu sa im venuje Mgr. Anna Dávidiková.

Anna Dávidiková
FOTO František Mucha

Roráty 2023

Tohtoročné rorátne sv. omše sa nesú v znamení témy Svätý František – stavitel'. Je to presne 800 rokov odvtedy, čo sv. František Assiský postavil v mestečku Greccio prvé živé jasličky. V roku 1223 tak má začiatok krásna kresťanská tradícia stavania betlehemov a výjavov zo Svätého písma, súvisiacich s narodením Jezuliatka – Božieho Syna.

-red-

Zľava: Terézia Šupicová, Ema Rogoňová, Alžbeta Kavuláková a Lenka Valchárová

Svätá omša na Symbolickom cintoríne vo Vrátnej

V clivej a dažďom sprevádzanej atmosfére sa 22. októbra 2023 konala na Symbolickom cintoríne vo Vrátnej sv. omša za obete horských nešťastí, ktorú spolu s pátrom Martinom Štefancom, SVD, celebroid duchovný otec Ján Dubecký. Ten je poverený duchovnou službou medzi horskými záchranármi na Slovensku. Pripomenieme, že na uvedenom mieste sa pri pietnej spomienke stretávame od roku 1998, čiže už 25 rokov, odkedy bol Symbolický cintorín vybudovaný.

-zaj-

Sviatosť birmovania

Dňa 1. októbra 2023 sa v Diecéznej svätyni sv. Cyrila a Metoda v Terchovej konala birmovka. Počas slávnostnej sv. omše prijalo sviatosť duchovnej dospelosti 49 mladých ľudí. Sviatosť vyslúžil a prítomným duchovným slovom do života povzbudil generálny vikár Žilinskej diecézy Martin Kramara, ktorý bol v rokoch 2014–2022 hovorm Konference biskupov Slovenska.

-zaj-
FOTO František Mucha

Generálny vikár Žilinskej diecézy Martin Kramara udeľuje Sviatosť birmovania

Obec Terchová, Miestne kultúrne stredisko, Farský úrad, Centrum sociálnych služieb Terchová

OSLAVY SV. MARTINA 2023

PATRÓNA TERCHOVSKEJ FARNOSTI A PRVÉHO KOSTOLA Z ROKU 1731

PIATOK 10. NOVEMBER	SOBOTA 11. NOVEMBER	NEDEĽA 12. NOVEMBER
<p>TERCHOVSKÁ GALÉRIA UMNIA</p> <p>9.00 – 12.00 h</p> <p>Význam terchovskej muziky v kontexte pastierskej kultúry na severe Slovenska – I. časť</p> <p>CENTRUM SOCIÁLNYCH SLUŽIEB</p> <p>10.30 h</p> <p>Slávnostná svätá omša</p> <p>okolo 12.30 h</p> <p>Kultúrny program</p> <p>okolo 13.00 h</p> <p>TERCHOVSKÁ GALÉRIA UMNIA</p> <p>17.00 h</p> <p>Význam terchovskej muziky v kontexte pastierskej kultúry na severe Slovenska – II. časť</p> <p>GODBORNÉ VÝSTUPLYNÉ PODLAŽNÉ SPOJENIE S VYSTUPNÍMI MUZIKANTOV A SVY VYKON Z TERCHOVI</p> <p>okolo 18.00 h</p> <p>Dva baranoky</p> <p>PRÁMIENKOVÉ APOSTOLSKÉ BRATŤA K. A. BOJA SKRIPSKÉHO</p>	<p>TERCHOVSKÁ GALÉRIA UMNIA</p> <p>14.00 h</p> <p>Maľované krajiny III. Pocta Zdenovi Horeckému</p> <p>VERNISÁŽ VÝSTAVY ČLNOV UMELCKEJ BESIEDY TERCHOVI</p> <p>15.00 h</p> <p>10. výročie zápisu prvku Terchovská muzika do UNESCO</p> <p>SLAVNOSTNÝ PROGRAM</p> <p>okolo 16.00 h</p> <p>Taška muzika & Netovská muzika</p> <p>Okrem predajní Žilinský samosprávny kraj</p>	<p>DIECÉZNA SVÄTÝNA SVÄTÝCH CYRILA A METODA</p> <p>10.30 h</p> <p>Slávnostná svätá omša</p> <p>okolo 12.30 h</p> <p>Výročná farská poklona</p> <p>17.30 h</p> <p>Záverčná pobožnosť s požeňaním</p> <p>18.00 h</p> <p>Svätá omša</p> <p>okolo 19.00 h</p> <p>Svätý Martin očami našich detí</p> <p>SVETLOVA SPREJEDNENIE PRONAJE ŽS S M. A. J. KOKLARA V TERCHOVI</p> <p>www.terchova.sk www.terchovskagaléria.sk www.centrum-sluzieb.sk</p>

Oslavy sv. Martina a Terchovská muzika

Desiate výročie zápisu prvku Terchovská muzika do UNESCO. Tak nazvali organizátori podujatie, ktoré sa konalo v sobotu 11. novembra popoludní v Terchovskej galérii umenia v Terchovej – v rámci programu Osláv sv. Martina. Projekt finančne podporil Žilinský samosprávny kraj.

-zaj-

Výročná farská poklona

Tradične počas Osláv sv. Martina – patróna našej farnosti sa okrem kultúrneho a spoločenského programu konala v nedeľu 12. novembra 2023 v Diecéznej svätyni sv. Cyrila a Metoda aj výročná farská poklona pred vystavenou Sviatosťou oltárnou. Počas celého popoludnia sme mohli ďakovať i prosiť za milosti od Najsvätejšej Trojice na príhovor sv. Martina, ktorého ušľachtilé solidárne konanie môže byť pre nás príkladom aj v dnešnej dobe.

-zaj-

Návšteva z Medžugoria

Počas druhej adventnej nedele, 10. decembra 2023, navštívil našu farnosť páter Milan Hvizdoš, ktorý dlhé roky pôsobí v mariánskom pútnickom mieste Medžugorie na území Bosny a Hercegoviny. Rodák zo Spiša nám počas svätých omší priblížil tajomstvá mariánskych zjavení vo svete a povzbudil k ešte väčšej ucte Ježišovej i našej Matky Márie, prostredníctvom ktorej môžeme získať mnoho milostí potrebných na ceste k spásu našich duší.

-red-

Páter Milan Hvizdoš

Terchovskí farníci na návšteve u pátra Lukasz Twardowskeho, SVD

V septembri tohto roku boli terchovskí farníci navštíviť v Poľsku bývalého kaplána Lukasz Twardowskeho, SVD. Návšteva sa uskutočnila pri príležitosti tohtoročných Lukaszových abrahámovín. Lukasz sa návšteve veľmi potešil a do Terchovej poslal srdečné pozdravy.

-red-

FOTOARCHÍV Martin Štefanec

Bohatá činnosť

V Dennom centre Terchová sa počas posledných jesenných týždňov realizovali komunitné stretnutia susedov, kamarátov a známych. Františkovi Muchovi ďakujeme za obrazy s tematikou našej prírody v Terchovej, ktoré vynikajú v priestoroch Denného centra.

Prvkami reminiscenčnej terapie si prijímatelia sociálnej služby vyobrazili bežných predmetov z minulosti – pomocou 36 párov kariet s predmetmi zo sedemdesiatych, osemdesiatych a deväťdesiatych rokov – oživujú spomienky, aktivizujú a precvičujú rečovú terapiu, stimulujú kognitívne schopnosti a zlepšujú komunikáciu nielen u prijímateľov s Alzheimerovou chorobou a demenciou. Kolekcia reminiscenčných kariet umožňuje tiež rôzne individuálne a skupinové hry. Uvedené prvky reminiscenčnej terapie realizujeme aj s deťmi a mladými ľuďmi; pomáhajú im nahliadnuť do mladosti rodičov a starých rodičov. Terapia je vhodná i pre seniorov s oslabenou motorikou.

V rámci tvorivých dielní sme si vyzdobili priestory Denného centra jesennými motívmi a dekoráciami, ktoré prijímatelia ručne vyrábali maľovaním, skladaním, pletením a šitím. Počas aktivity s názvom Domacia bylínka sme pripravovali sezónne sirupy z medovky a mäty. Spracovaním jabĺk a ich následným sušením sme ich uschovali na zimné obdobie. Prijímatelia veľmi radi vyrábajú Náramky priateľstva z bavlniek, čím si precvičujú vizuálno-motorické zručnosti, bilaterálnu koordináciu pohybu, jemnú motoriku a kreativitu.

V mesiaci október prijímatelia sociálnej služby absolvovali ošetrovanie a odbornú pedikúru nôh. Rozvoj pracovných zručností si prijímatelia precvičovali bežnými domácimi prácami ako je lúštenie fazule, pečenie koláčov a príprava čajovej zmesi. Pri príležitosti životného jubilea našej klientky si prijímatelia posekanie spestrili spomienkami na minulosť. Tréning aktivizácie pamäte a komunikačných zručností určený všetkým seniorom, ktorí chcú aktívne a preventívne bojovať proti prejavom mentálneho starnutia, sme realizovali spoločne online cvičeniami, obľúbenými krížovkami a osemsmernkami.

Mesiac november so sebou priniesol aj prípravu na predvianočné obdobie, počas ktorého prijímatelia s vnúťatami a deťmi začali vyrábať vianočné dekorácie zo studeného porcelánu a vianočné ozdoby na sklo. Pre CSS Terchová k príležitosti Osláv sv. Martina sme s prijímateľmi v rámci rozvoja pracovných zručností a tvorivých dielní pripravovali výzdobu z kvetov. Obľúbenou činnosťou sú relaxačno-pohybové aktivity so zapojením zmyslových vnemov, humoru, tvorivosti a radosti.

Naplánujte si vašu návštevu Denného centra Terchová, ktorú môžete absolvovať každú stredu a štvrtok, a získate v rámci sociálneho poradenstva všetky potrebné informácie.

TEXT a FOTO Mgr. Jana Hanuliaková

Kaplnky a kríže v Terchovskej krajine

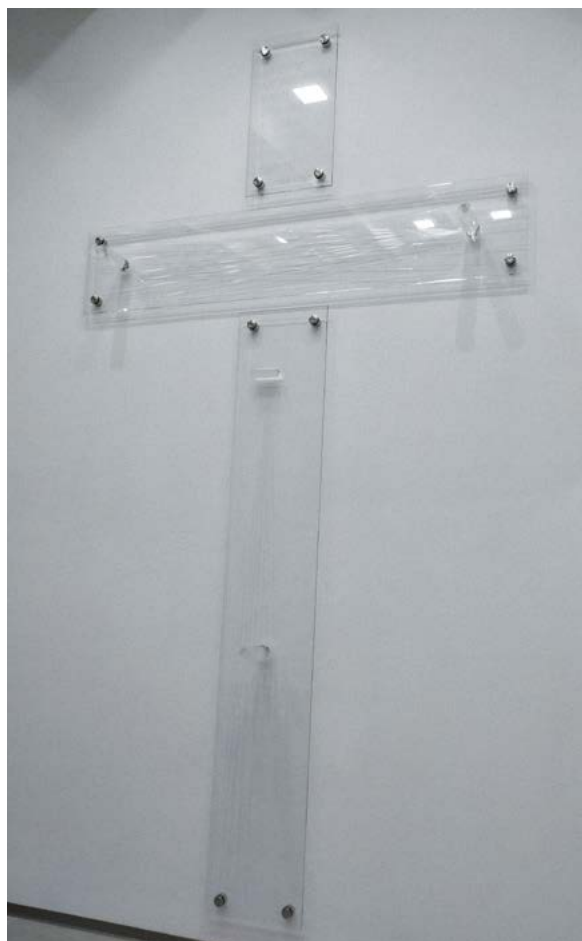
(LXVI.)

Kaplnky, kríže – Božie muky, sochy svätých či zvonice sú hojne rozosiate po celom terchovskom chotári. Popri cestách, v osadách, na kopcoch, pri domoch... Dodávajú miestam, na ktorých sa nachádzajú, ďalší rozmer. Ten človek pochopí, až keď sa na tom mieste zastaví, zamyslí, porozhliada a pomodlí. Tak ako zbožný terchovský umelec, ktorý v priebehu storočí roztrúsil svoje kamenné, drevené i železné artefakty po Terchovskej krajine, aby vydal svedectvo o dobe, v ktorej žil, a zanechal posolstvo pre súčasnosť. Preto sme sa rozhodli na stránkach obecných novín mapovať a približovať tieto zaujímavé miesta ako príspevok k lepšej orientácii a poznaniu našej – terchovskej histórie.

V tomto vianočnom čísle si bližšie predstavíme tri kríže v novom Dome smútku, ktorý bol na Dušičky – Pamiatku všetkých verných zosnulých, 2. novembra 2023, posvätený. Následne sa tam konala aj svätá omša.

Tri kríže v novom Dome smútku

Vysviacku vykonal správca farnosti páter Martin Štefanec, SVD, za prítomnosti pána kaplána Rastislava Kršáka, SVD, starostu obce Jozefa Dávidíka, projektanta stavby Ing. Miroslava Hrivíka, majiteľa dodávateľskej stavebnej firmy Petra Berešíka a hojnej účasti terchovských farníkov, medzi ktorými nechýbal akademický sochár Milan Opalka. Ten spracoval výtvorný návrh interiéru i následnú realizáciu popretkávanú duchovnými symbolmi, ktoré sa v umelcovej tvorbe výrazne vyskytujú. Ich význam predniesol prítomným Milan Opalka vo svojom príhovore.

„Keď ma pred niekoľkými týždňami oslovil pán starosta Jozef Dávidík, aby som niečo vymyslel s interiérom v novom Dome smútku, uvedomil som si, že to budem robiť v konečnom dôsledku aj pre seba... V tejto súvislosti sa mi chce povedať nám všetkým: „Vitajte doma!“ Ako pri každej novej tvorbe, na začiatku je tma. Preto som sa inšpiroval tromi myšlienkami z knihy Genezis o stvorení človeka. *Prvá* – Boh stvoril naše hmotné telo z hlíny (prachu). *Druhá* – vdýchol nám svoj dych, náš život. *Tretia* – dal nám svojho Ducha, našu slobodnú vôľu. Na základe tohto mi napadol koncept troch krížov.

Exteriérový kríž. Ten vidí každý z nás, aj keď nevstúpi na cintorín. Je z cortenu – druhu hrdzavejúcej antikorovej ocele (aký zvláštny paradox), lebo láska a vďaka nezhrdzavejú. Pripomína nám večnú pravdu, že prach sme a na prach sa obrátíme. Pravda, ktorá sa v našich časoch rada zabúda, ale ešte pred pár stáročiami sa ľudia na uliciach nezdravili dobrý deň, ahoj, servus..., ale *memento mori!* Čiže pamätaj, že zomrieš! Preto pamätajme, že je to kríž nás všetkých.

Križ na hlavných dverách. Ide o križ našich predkov. Ten sa láme, presnejšie povedané, otvára sa, lebo len cez križ sa vchádza do Božieho kráľovstva. Dodýchal! Áno, toto slovo je pre nás žijúcich niečím, čoho sa bojíme. Veď Boží dych a tlkot srdca sú nepretržitými sprievodcami nášho pozemského putovania. A ak sme neboli egoisti a nedýchali iba pre seba, vchádzajú týmito dverami aj naši príbuzní a priatelia, aby sa poďakovali za naše skutky (náš dych) a dôstojne sa s nami rozlúčili.

Križ v obradnej sieni. Nachádza sa na jej čelnej stene a symbolizuje náš prechod do iného sveta. Je sklenený, pretože náš život je krehký ako sklo. Sklo – ako jediný materiál – akoby dokázalo vyjadriť dušu. V našom trojrozmernom svete je aj sklo vysoké, široké a hlboké, ale ono je navyše tiež priehľadné... Rovnako ako dušu ho

síce nevidíme, ale vieme, že existuje. Má štvrtý rozmer ako naša duša. Križ je križovatkou ľudských a Božích ciest. Naše cesty sú horizontálne, často chaotické, zľava doprava..., od jednej rany k druhej... Božie cesty sú vertikálne, vždy vyrastajúce zo zeme do neba. Tento križ je vysoký, avšak úzky, aby sme nezabúdali, že do neba sa ide úzkou bránou. Ešteže je v tejto úzkej bráne prebodnutý Ježišov bok, z ktorého vyteká Božie milosrdenstvo – naša nádej a tri klice na pripomenutie Božej obety. Na hornej časti vertikálneho ramena je citát z Evanjelia sv. Jána 11, 15 – „*Ja som vzkriesenie a život. Kto verí vo mňa, bude žiť, aj keď umrie*“. Nám je ťažšie viditeľný, ale raz ho uvidíme...

Napravo od skleneného križa sú medzi obradnou sieňou a katafalkom dvere. Vidíme na nich zírne obilné lány symbolizujúce naše životné skutky a zásluhy, ktoré sú pri otvorení dverí zožaté, kosou' na radky. Z nich sú zviazané snopy na piatich oknách. To je výsledok nášho celoživotného úsilia, naša úroda, náš majetok, s ktorým predstúpime pred Pána.

V obradnej sieni sú ešte naľavo od skleneného križa nenápadné sklenené dvere. Vyzerajú chaoticky a náhodne počmárané, ale vyjadrujú strelné modlitby. To je druhá najčastejšia cesta k Pánovi, hneď po svätom živote. Tak ako dieťa v ťažkostiach alebo v strachu kričí mama, ocko..., tak aj my voláme: Pane!, Mária!, Jozef! (patrón dobrej smrti)!. Tak volal i svätý lotor na križi – dokončil svoje sugestívne rozprávanie **Milan Opalka**.

V kontexte týchto slov sa nový Dom smútku môže stať aj domom a miestom nádeje...

Marián Zajac

FOTO Andrej Opalka

FOTO František Mucha

POĎAKOVANIE STAROSTU OBCE

Vážení spoluobčania, milí Terchovci!

Rok 2023 sa pomaly končí a odchádza do minulosti. Asi nie som jediný, ktorý si povie, ako rýchlo ubehol. Človek prirodzene v takýchto chvíľach rekapituluje, hodnotí uplynulé a zároveň plánuje do budúcnosti. Kolobeh života má svoje zákonitosti, ktoré platia a ovplyvňujú aj chod našej obce. I ja si kladiem otázku: aký bol teda rok 2023 z pohľadu starostu Terchovej? Určite nebol ľahký a bezproblémový. Bežné pracovné povinnosti súvisiace so životom a chodom obce a jej rozvojom priniesli situácie, na ktoré bolo treba adekvátne reagovať. Skúsím sa teda obhliadnuť za odchádzajúcim rokom a aspoň v kočke zhodnotiť vybrané investičné a iné obecné aktivity.

Nový Dom smútku

Veľkú časť energie sme vložili do dokončenia nového Domu smútku, ktorého výstavba sa začala v lete 2022. Vďaka spolupráci s dodávateľskou firmou Fleximont SK na čele s majiteľom Petrom Berešíkom, projektantom stavby Ing. Miroslavom Hrivíkom, akad. sochárom Milanom Opalkom, ktorý navrhol a realizoval interiér, a ďalšími sme mohli 2. novembra 2023 slávnostne posvätiť toto dielo a symbolickým prestrihnutím pásky dať do užívania. Myslím, že je to dôstojný priestor na poslednú rozlúčku s našimi zosnulými, spĺňajúci požiadavky súčasnej doby. K nemu chceme ešte dobudovať spevnenú prístupovú komunikáciu z ulice sv. Martina, čiže od hlavnej cesty, a vybudovať chodníky po najviac frekventovaných trasách na cintoríne. Len pripomeniem, že Nový cintorín pod Oblazom sa postupne pripravuje na pochovávanie a tamojší Dom smútku sa veľmi osvedčil a pomohol počas výstavby. Je teda odskúšaný.

Šport

Po etapách sa nám postupne darí dokončovať priestory šatní na futbalovom ihrisku na Sihle. Vďaka Slovenskému futbalovému zväzu a Fondu na podporu športu sa tento rok zrealizovala montáž a dodávka okien, vchodových dverí, elektroinštalácia a zdravotníctvo.

Po dorobení vnútorných priestorov a vonkajšej fasády by sme radi v lete 2024, pred novou futbalovou sezónou, odovzdali športovcom objekt do užívania. Kúsok odtiaľ, v priestore medzi prístupovou cestou k RIC Terchovec a bôrami, sme vybudovali Workoutové a fitness ihrisko. Ide o priestor určený na aktívny oddych detí i dospelých, je tvorený z kovových fitness strojov a workoutovej zostavy v celkovom počte deväť prvkov. Priestor je doplnený o informačnú tabuľu a dve operadlové lavičky. Verím, že športu chtiví nadšenci ho ocenia, keďže vo svete sa cvičenie v exteriéri a prírode stáva trendom. Donorom finančných prostriedkov na túto investíciu bola PPA (Poľnohospodárska platobná agentúra) prostredníctvom MAS Terchovská dolina, ktorej sme členom.

Pod sochou Juraja Jánošíka

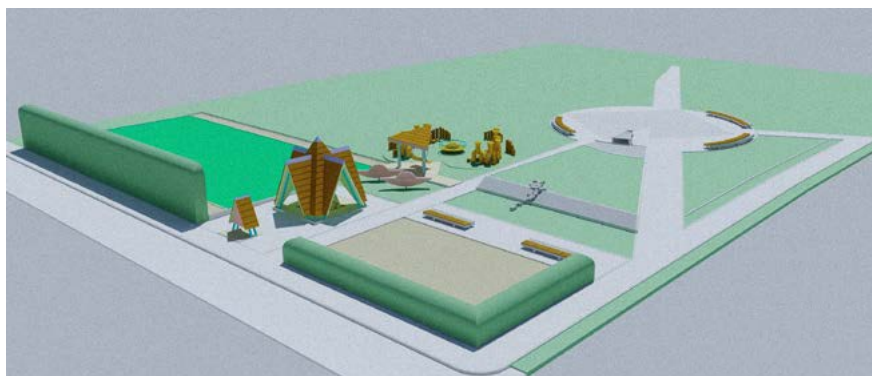
Mnohí sa pýtajú, čo sa robí pod sochou Juraja Jánošíka – presnejšie v priestore „fontány“. Odpoveď je jednoduchá. Po rekonštrukcii chodníka k soche a úprave jej okolia sa pýtalo robiť aj niečo s priestorom dole pri fontáne. Vzhľadom k tomu, že priestor je hojne navštevovaný turistami a využívaný aj obcou na rôzne podujatia, rozhodli sme sa pristúpiť k realizácii projektu *Revitalizácia a rozšírenie voľnočasovej zóny Terchová*. Pri rešpektovaní doterajšej funkcie a pôvodného zámeru „Jánošíkovská tradícia“ z roku 1988 od akad. sochára, portrétistu a medailéra Jána Kulicha sme s dedičom autorských práv k dielu, jeho synom akad. architektom Branislavom Kulichom a Alojzom Muchom navrhli rozšíriť tento priestor aj na kultúrne a športové aktivity širokej verejnosti. V súčasnosti nám práce komplikuje zima a jej vrtochy, ale ja pevne verím, že v jarných mesiacoch sa vynovený priestor ukáže v plnej kráse.

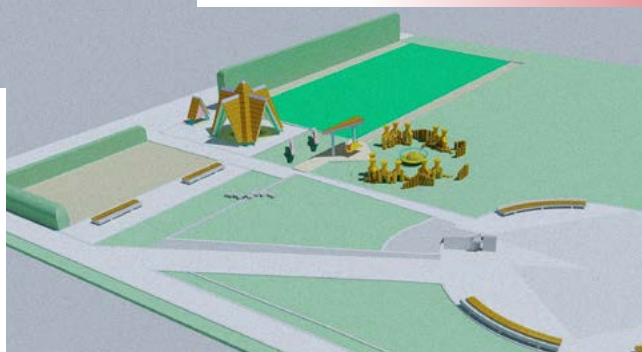
Slávnostné prestrihnutie pásky v novom Dome smútku.
Sprava: p. Martin Štefanec, Jozef Dávidík, Milan Opalko

Workoutové fitness ihrisko

Schematická vizualizácia areálu pod sochou Juraja Jánošíka

Amfiteáter Nad bôrami

Pred rokom som avizoval veľkú investíciu do nášho amfiteátra v hodnote 1,8 milióna eur, ku ktorým obec pridá ešte osem percent z uvedenej sumy navyše. Tieto peniaze máme vyčlenené z regionálnej Rady partnerstva Horného Považia, ktorého je obec Terchová členom, a čerpané budú z Plánu obnovy a odolnosti Slovenska. Keďže ide o zdroje z Európskej únie, ich čerpaniu musí predchádzať vyhlásenie výzvy, spracovanie a schválenie projektovej žiadosti, na základe ktorej budú finančné prostriedky použité. My sme pripravení, máme nachystané projekty a hneď, ako sa spustí výzva, budeme reagovať.

Vzájomná pomoc a podpora

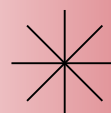
Milí spoluobčania, vyššie spomenuté projekty sú len jednou časťou našich aktivít a snažení, reálne je toho oveľa viac. Mnohé kultúrne, športové a spoločenské podujatia organizované obcou, školami, farnosťou, klubmi a inými organizáciami sú spomenuté na iných

miestach obecných novín, preto nebudem robiť duplicitu. Som rád, že máme aktívnych občanov, ktorí radi priložia ruku k dielu, i keď občas to môže zaškripať. Dôležité je nevzdať sa a hľadať cestu k sebe. Bez vzájomnej pomoci a podpory od vás, od mojich spolupracovníkov na obecnom úrade i obecnom zastupiteľstve a od partnerov obce – aj tých životných – by to bolo oveľa ťažšie. Preto sa chcem všetkým poďakovať za spoluprácu v zložitom roku, ktorý pomaly odchádza do histórie. Vážim si túto kooperáciu a teším sa na jej pokračovanie, ako i na osobné stretnutia v novom roku 2024.

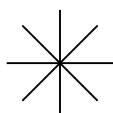
S úctou váš starosta Jozef Dávidík

FOTO František Mucha

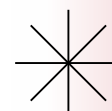
FOTO Fratišek Kadaš

V mene svojom, ako aj v mene členov obecného zastupiteľstva a zamestnancov obce chcem zaželať všetkým obyvateľom, návštevníkom a priaznivcom Terchovej pokojné, radostné a požehnané prežitie vianočných sviatkov a v novom roku 2024 veľa zdravia a šťastia.

**Jozef Dávidík
starosta obce**

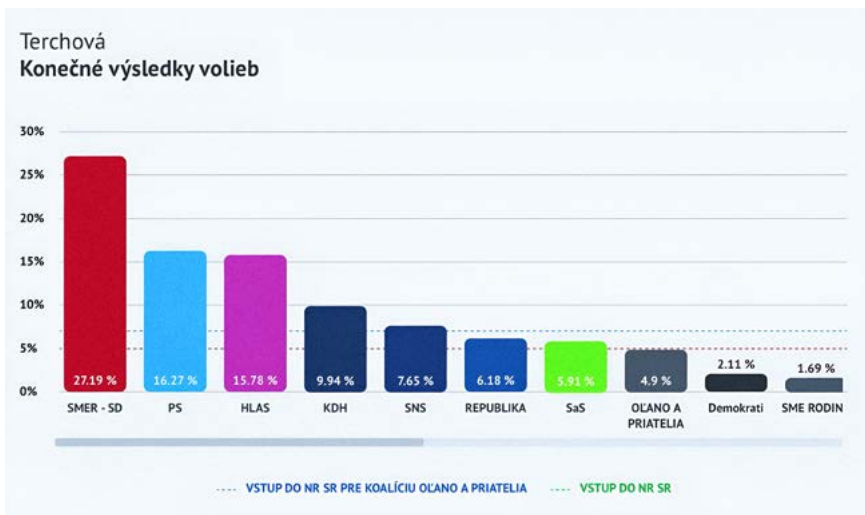

Predčasné parlamentné voľby 2023

Milí spoluobčania, vážení voliči, prinášame vám informáciu o výsledkoch predčasných volieb do Národnej rady Slovenskej republiky, konaných 30. septembra 2023, z pohľadu obce Terchová.

Zvíťazila strana SMER – slovenská sociálna demokracia s počtom hlasov 722 občanov, čo predstavuje 27,19 % z odovzdaných hlasov v obci; druhé skončilo hnutie Progresívne Slovensko (PS), za ktoré hlasovalo 432 občanov, čo predstavuje 16,27 %; na treťom mieste sa umiestnila strana HLAS – sociálna demokracia so ziskom 419 hlasov, čo predstavuje 15,78 %.

Vo voľbách odovzdalo hlas 2678 občanov
Volebná účasť bola 73,83 %
Volebná účasť v obci Terchová v roku 2023: 73,8%
v roku 2020: 67,6%
v roku 2016: 59,8%

Rekonštrukcia cesty 583/II. vrcholí

V priebehu roku 2022 sa začalo s dlho plánovanými rekonštrukčnými prácami na ceste 583/II., ktorá spája krajskú metropolu Žilina s oravskou obcou Párnica a vedie aj cez Terchovú. Uvedená cesta je v správe a majetku Žilinského samosprávneho kraja. Ako sme si mohli pri cestovaní do Žiliny, resp. Dolného Kubína všimnúť, rekonštrukčné práce sa najviac dotkli mostných telies a priepustov, stabilizácie krajnic vozovky opornými múrmi, ďalej to boli úpravy exponovaných križovatiek, priechodov pre chodcov vrátane osvetlenia, výmeny a doplnenia vodorovného a zvislého dopravného značenia a nový asfaltový koberec.

Pokiaľ ide o našu obec, rekonštrukcie sa týkali mostného telesa u Nižných Berešov, križovatiek pri Lidli a odbočke do Vrátnej, úpravy autobusového nástupišťa. Azda najnáročnejšie boli pre stavbárov práce na opornom múre s priepustom na Bielom Potoku pri odbočke do osady Krištofkovia. Uvedené práce by sa mali v konečnom dôsledku na línii cestného telesa premietnuť do plynulejšej a najmä bezpečnejšej dopravnej premávky, čo, dúfame, ocenia všetci jej účastníci. Všetkým, ktorí sa na spomínanej investičnej akcii podieľali, patrí poďakovanie.

-Ocú-
FOTO František Mucha

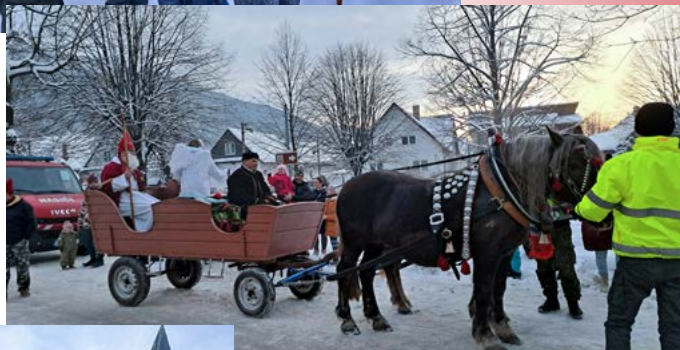

Aj do Terchovej zavítal svätý Mikuláš

V predvečer nielen medzi deťmi obľúbeného sviatku zavítal do našej obce na konskom záprahu sv. Mikuláš so svojím sprievodom. Množstvo detí potešil sladkými dobrotami i rozsvietením stromčeka v centre obce. Po nočnom obdarovávaní všetkých, ktorí poslúchali, zakončil sv. Mikuláš terchovské putovanie na rannej rorátnej sv. omši, kde rozdal svoje posledné darčeky a rozlúčil sa v nádeji, že o rok príde zas. Mal však jednu podmienku: aby sme sa polepšili a mali sa radšej, ako v pomaly končiacom starom roku. Za spoluprácu sv. Mikuláš poďakoval Obecnému i Farskému úradu, Miestnemu kultúrnemu stredisku Terchová a tunajším skautom.

-red-

FOTO Katarína Halapiová,
FOTO František Kadaš

VARÍNSKA
— TLAČIAREŇ —

Milí Terchovci,

prajeme vám všetkým pozhnané a milostiplné vianočné sviatky. Nech sú naplnené pokojom a porozumením. V novom roku vám želáme veľa zdravia, šťastia a žitia vo vzájomnej úcte.

rodina Buchtová
a kolektív Varínskej tlačiarne

K jubileám Adama Františka Kollára

(17. 4. 1718 Terchová –
10. 7. 1783 Viedeň)

Odborníci o tomto historickom paradoxu vedia. Hoci bol už vo svojej dobe považovaný za výnimočného znalca živých aj orientálnych jazykov, ako i svetových dejín a štátneho práva, jeho biografii a rozmanité dielo širšia slovenská verejnosť nepozná ani 240 rokov po učencovej smrti.

Čo na tom, že patril medzi najrešpektovanejších i najvplyvnejších ľudí dobovej Európy, bol poradcom cisárovnej Márie Terézie pre uhorské záležitosti, riaditeľom c. k. Dvorskej knižnice vo Viedni, riaditeľom všetkých gymnázií v ríši... Dlhो predlho o ňom nenapísal nikto nič. Panovalo hrobové ticho a mlčanie. Prvým, kto ho prelomil, bol katolícky farár, autor náboženskej literatúry a prekladateľ **Juraj Czeisel**. Napísal fundovanú štúdiu, ktorá vyšla v maďarčine (Budapešť, 1905). Akoby išlo o zákonitosť či hru „vyšších síl“, keď po šiestich rokoch dostal uvoľnené kňazské miesto v Terchovej (1911). Dušpastiersku misiu vykonával v Jánošíkovom kraji až do svojho úmrtia – úctyhodných 27 rokov. Juraj Czeisel sa takto „stal Terchovcom“, ktorý objavil pre svet iného Terchovca – Adama Františka Kollára!

Právo slobodného sťahovania

Budúca vedecká kapacita prišla na svet do starej sedliackej rodiny päť rokov po obesení slávneho zbojníckeho kapitána Juraja Jánošíka. Hneď narodenie a okolnosti s tým súvisiace boli dlhodobo bližšie neosvetlenou kapitolou Kollárovho curriculum vitae. Niekedy začiatkom sedemdesiatych rokov 18. storočia si na vnútornú stranu jedného zo svojich fasciklov poznamenal: „*Moje rodné mesto Strečno. Krstený vo Varíne. Dedo Baltazár, ľudovo Balco. Po dedovi nijaká stopa.*“ Usudzujeme, že archivár, historik a knihovník európskeho formátu nikdy nezistil presný dátum svojho narodenia, ba nesprávne uvádzal aj meno matky za slobodna. My si však pomôžeme výpisom z cirkevnej matriky vo Varíne: „*Dňa 17. apríla 1718 je krstené dôstojným pánom Gašparom Štefanom Kostkom, farárom varínskym, dieťa Adam. Otec Matej Kolárik, matka Regína Myslovská, krstní rodičia Juraj Pivovaráč so Žofiou Soky.*“ Iný, o niečo starší záznam vo varínskej matrike takisto súvisí so životom A. F. Kollára. Dňa 26. júna 1715 krstil spomínaný farár Kostka otcovi Matejovi Kollárovi (!) a matke Regine Langauovej dieťa Dorotu. Môže to znamenať, že Adam František sa narodil z druhého manželstva. Z jeho rodinnej korešpondencie vieme, že mal bratov Petra, Mateja (žili v Kremnici), Františka (bol františkánskym kňazom) a sestru Annu. Ako ujčekovi zo Starých Hôr sa k nemu hlásila neter Regína Hanušková – dcéra spomínanej nevlastnej sestry Doroty. Kollára doopatrovala ďalšia

AUTOR Milan Opalka (bronz, 2010)

neter, Anna Mária Vatzes, vdova po oficierovi c. k. armády, ktorá mu začas viedla domácnosť vo Viedni.

Detailnejšie neobjasnenou kapitolou Kollárovho životopisu je tiež skutočnosť, kedy a prečo otec Matej s celou rodinou odišli z Terchovej – najprv do Starých Hôr a potom do Banskej Bystrice. Základná príčina odchodu ale bola jasná: veľká bieda v kraji pod Rozutcom. Treba však uviesť, že v obci vtedy žilo niekoľko zemianskych rodín, ktoré si už dávnejšie vymohli „povýšenie“ Terchovej na kuriálnu, čiže zemiansku dedinu. A zemaniam neplatili dane... Spomíname to z dôvodu, že Kollár v neskoršej fáze svojho života chcel dokázať zemiansky pôvod predkov. Zo záverov vynaloženého vedcovho úsilia je zrejmé, že ani otec Matej sa netešil zemianskym slobodám. Pravdepodobne mu ostalo len právo slobodného sťahovania, a tak nemusel so svojou rodinou – keď bol Adam František maličký – utekať tajne v noci.

V Banskej Bystrici, kde začal Kollár navštevovať slovenskú školu, pracoval jeho otec ako dozorca pri peciach na tavenie medi. Následne odišiel študovať na chýrne kolégium do Banskej Štiavnice. Keď v Trnave vstúpil do jezuitského rádu, pokračoval v štúdiách na tamojšej univerzite. Znalosti z filozofie a klasických a orientálnych jazykov si prehĺbil počas štúdia vo Viedni (1740–1745). Bezprostredne po absolvovaní filozofie pôsobil rok v Liptovskom Mikuláši; vyučoval tam na gymnáziu latinčinu. Po návrate do Viedne študoval teológiu. Štúdium však nedokončil a v roku 1748 vystúpil aj z rehole...

Mária Terézia

Cisárovná bola len o rok staršia ako terchovský rodák. Nepochybne ide o najslávnejšiu ženu, ktorá vládla (nie len) v stredoeurópskych končinách. Po tom, čo v roku 1740 zomrel Habsburg Karol VI., prišlo v rakúskej monarchii k niečomu dovtedy nevídanému a neslýchanému. Vládu prevzala jeho najstaršia dcéra. Celý titul panovníčky bol Mária Terézia, cisárovná Svätej ríše rímskej nemeckého národa, kráľovná Uhorska, Česka, Chorvátska a Slavónska, arcivojvodkyňa Rakúska, vojvodkyňa Parmy a Piacenzy a veľkovoľvodkyňa Toskánska.

Podme však späť k A. F. Kollárovi, ktorý po opustení jezuitskej rehole vstúpil na vedeckú dráhu. Zásluhou svojho vplyvného protektora, osobného lekára a radcu cisárovnej Márie Terézie a prefekta Dvorskej knižnice vo Viedni Gerharda van Swietená získal miesto skriptora v tejto bibliotéke. Poverili ho aj prednáškami z gréčtiny pre poslucháčov lekárskej fakulty. O rok neskôr (1749) bol menovaný za druhého kustóda a v roku 1758 sa stal prvým kustódom Dvorskej knižnice. Mimoriadne zodpovednú a verejne ostro sledovanú prácu vykonával so zariadením, maximálne svedomito a s rozhlädom. Navrhol viazať všetky knihy, zaviedol výmenu duplikátov medzi jednotlivými bibliotékami (presunul napríklad duplikáty z cisárskej knižnice do Univerzitnej knižnice v Prahe), nakupoval orientálne tituly... Súčasne participoval na výchove budúcich knihovníkov a archivárov; okrem jazykov im prednášal tiež dejiny, diplomatiku a právo.

Na cirkevnom indexe

Najvýraznejšie do povedomia širšej európskej verejnosti Kollár prenikal knihou *O pôvode a nepretržitom používaní zákonodarnej moci v cirkevných záležitostiach apoštolských kráľov uhorských* (1764). Hoci rozsahom – 174 strán – nešlo o veľké dielo, o to väčšie pobúrenie vyvolalo v radoch skostnatej šľachtickej aj cirkevnej hierarchie. Autor píše o právach uhorských panovníkov voči cirkvi, žiada okamžité zdanenie šľachty a jej majetkov. Dovtedajšiu ich nezdaniteľnosť považoval za zradu princípov rovnosti v štáte a za jednu z najťažších krívd páchaných na roľníckom ľude. Odvážnym spisom sa musel nútene zaoberať uhorský snem v Bratislave, ktorý po trinásťročnej prestávke zvolala Mária Terézia v roku 1764 (niekoľko týždňov po vydaní knihy). Snemová šľachtická garnitúra „počila“ učenca termínom vlastizradca a nechala jeho publikáciu verejne spáliť na hlavnom bratislavskom námestí. Reagovala tiež cirkev – dokonca samotná pápežská kúria. Promptne zaradila nepohodlný spis do zoznamu zakázaných diel. (A. F. Kollár je doposiaľ jediným Slovákom, ktorý sa dostal na cirkevný index!) Pod silným tlakom verejnej mienky dočasne ustúpila aj cisárovná; svojmu knihovníkovi a radcovi však dôverovať neprestala.

Riaditeľ Dvorskej knižnice

Dňa 18. júna 1772 zomrel osobný lekár Márie Terézie a prefekt Dvorskej knižnice Gerhard van Swieten. Presne o mesiac neskôr dostal A. F. Kollár ako prvý kustód dekrét o poverení dočasne viesť knižnicu. Menovacie splnomocnenie prevziať trvale jej vedenie mu odovzdali 7. januára 1774. „*Vzhľadom na mnohostranné zásluhy a vedecké publikácie, ktoré rozšírili dobré meno bibliotéky*“, sa tak stáva riaditeľom Dvorskej knižnice. Onedlho (22. 1. 1774) menovanie potvrdila aj Spojená česko-rakúska kancelária, ktorá zároveň oznámila, že s funkciou riaditeľa bibliotéky je spojená tiež hodnosť dvorského radcu. „*Od toho času som začal poberať plat 4000 zlatých ročne, ktorý mi priznala cisárovná*“ (A. F. Kollár).

Osvietená akčná cisárovná Mária Terézia sa neraz obracala na svojho fundovaného radcu Kollára ako špičkového knihovníka s otázkou, čo má čítať. Dokonca ho pri riešení vážnych kultúrno-politických tém – najmä v súvislosti so školskými reformami – pozývala na audienciu priamo k sebe. Chcela si osobne vypočuť vzdelancov názor.

Slovenský Sokrates

Nadišla chvíľa venovať bližšiu pozornosť zaužívanému označeniu „slovenský Sokrates“. Hoci sa Kollár hrdo hlásil k slovenskému pôvodu, táto prezývka vo vzťahu k nemu spočiatku nevyznieval príliš lichotivo. Vieme, že epitetom slovenský Sokrates nazval historik **Ján Tibenský** monografiu o A. F. Kollárovi. Inšpiroval ho list známeho maďarského spisovateľa Ferencza Kazincziho všestrannému vzdelancovi Farkasovi Csereyovi z 10. júna 1810. Prívlastok nepochybne súvisel s Kollárovou erudíciou, ale ako vyplynulo z kontextu listu, mal výrazný ironický podtón. Šľachtici totižto v danom období spájali prezývku „slovenský Sokrates“ so zlomyseľným výrokom „*pre mastný hrniec ho nebolo možné pre dobrú vec získať natrvalo*“. Nakoľko aristokrati neboli schopní dostať Kollára na svoju stranu ohľadne uhorskej insurekcie (záväzok šľachty postaviť vojsko na obranu krajiny v čase hrozby nepriateľského útoku), vyčítali mu jeho chudobný pôvod a negatívne vlastnosti ako ziskuchtivosť a lakomosť...

Adam František Kollár zomrel vo Viedni 10. júla 1783. Dožil sa 65 rokov. Hneď po smrti úrady zhabali na cisársky rozkaz viaceré autorove štatistické práce, najmä tie, ktorých obsah mal byť zo štátneho, čiže politického hľadiska utajený. Zvyšok pozostalosti bol uložený do viedenského štátneho archívu. Uhorská dvorská kancelária sa ihneď začala domáhať vydania Kollárovyho vedeckého dedičstva. Argumentovala tvrdením, že učencovo dielo je produktom uhorského ducha, a preto územne patrí Uhorsku. Kancelária v tomto zmysle 11. októbra 1783 interpelovala na sneme. Panovník Jozef II. nakoniec jej žiadosti vyhovel. Časť rukopisných prác, týkajúcich sa Uhorska a v jeho rámci tiež Slovenska, prevzal uhorský dvorský archív. Detailnejší zoznam uverejnil časopis *Kurrent – Akten* (1784/2). Väčšie rukopisné celky, knižnica i Kollárov mimoriadne cenný archív sa tak rozptýlil po viacerých verejných aj súkromných bibliotékach.

Bezvýsledné pátranie

Diskutovanou témou zvykne bývať Kollárov vzťah k Slovákom. Pripomenúť treba v tejto súvislosti jeho obranu slovansko-slovenskej reči, ktorú nachádzame v diele Mikuláša Oláha *Hungaria et Attila* z roku 1763. Okrem iného v nej píše: „*Ak je niekto rodom Slovákom ako ja a podľa môjho príkladu vynaloží trochu času na poznanie ostatných nárečí, veľmi ľahko pochopí jazyk a písmo celého slovanského národa... Toto som chcel zdôrazniť kvôli mojim Slovákom, aby reč a svoj kmeň neprestali milovať preto, ako sa to často stáva, že sú posmievaní takými, ktorí tiež bývajú v Uhorsku...*“

Človeka 21. storočia prekvapí fakt, že A. F. Kollár – polyhistor a uznávaná vedecká autorita, dennodenne

pracujúca s archívnym materiálom – s najväčšou pravdepodobnosťou nikdy nespátral presný dátum a hlavne miesto svojho narodenia (nesprávne uvádzal aj meno matky za slobodna). Najmä v sedemdesiatych rokoch 18. storočia venoval intenzívne úsilie skúmaniu vlastného pôvodu, pretože mal v úmysle zostaviť genealógiu kollárovského rodu. Obrátil sa na mestskú radu v Ružomberku, kde údajne žili nejakí Kollárovci, korešpondoval s Liptovskou stolicou, so vzdialeným príbuzným Jánom Piačekom (farárom v Martine). Ten mu poskytol cenné údaje a spojil ho s ďalším vzdialeným príbuzným Martinom Kollárom – gombičkárom v turčianskej obci Dražkovec, ktorý vlastnil erbovú listinu. Žiaľ, vedcove energické úsilie nevedelo k vytúženému cieľu...

Dvaja muži z Terchovej

Verejnoprávna Slovenská televízia (RTVS) často reprízuje zaujímavú filmovú esej scenáristu Miša Kováča-Adamova a režiséra Petra Geržu Dvaja muži z Terchovej (1998), venovanú Jurajovi Jánošíkovi a A. F. Kollárovi. Pôsobivá snímka hľadá odpoveď na otázku, prečo je vnímanie týchto historických postáv diametrálne

odlišné: prečo zbojníka pozná celé Slovensko a vzdelanca európskeho formátu len niekoľko jednotlivcov.

„Herostratos, Brutus, Caesare Borgia, Machiavelli, Nevdačný darebák“... To je len zopár prívlastkov, ktoré terchovský rodák „inkasoval“ od šľachty alebo cirkevnej hierarchie. Odrážajú v plnej miere nielen rozporuplnosť svojej doby, ale i protirečivosť pri hodnotení biografie a obdivuhodného diela rodáka z Terchovej. On sám bol tiež mužom plným vnútorných kontroverzií a paradoxov, čo zvykne bývať sprievodným fenoménom azda u všetkých významnejších postáv svetovej histórie. Neodmysliteľnou súčasťou prinajmenšom stredo európskych dejín je bezpochyby aj Adam František Kollár, ktorý by si istotne zaslúžil dôstojnejšie miesto v povedomí dnešných generácií Slovákov. Veď nie náhodou tento nesmierne pracovitý, erudovaný tvorca a zanietený organizátor vedeckého života dostal prezývku – nech bola spočiatku myšliená akokoľvek – „slovenský Sokrates“!

Peter Cabadaj

(Krátené)

FOTOARCHÍV Peter Cabadaj

Sú Vianoce

Zasa sa Boh a človek stretnú.
Stretnú sa prudko, a či nežne?...
Či sa ich cesty kolmo pretnú,
či pobežia snáď rovnožečne?...

Alebo v jednu cestu splynú
a človek svoj smer s Božím spojí,
kým Boh na seba vezme vinu
a ranu po nej krvou zhojí?...

Sú Vianoce a je to spása,
hriešnika milosť vyobjíma,
na zem sa vracia rajská краса,
čo zničil hriech, bo ten je zima.

Hriech, to je tma, a preto za tmy
narodilo sa Božie Svetlo
oznámiť ľuďom, že sú bratmi,
by so srdcom sa srdce stretlo.

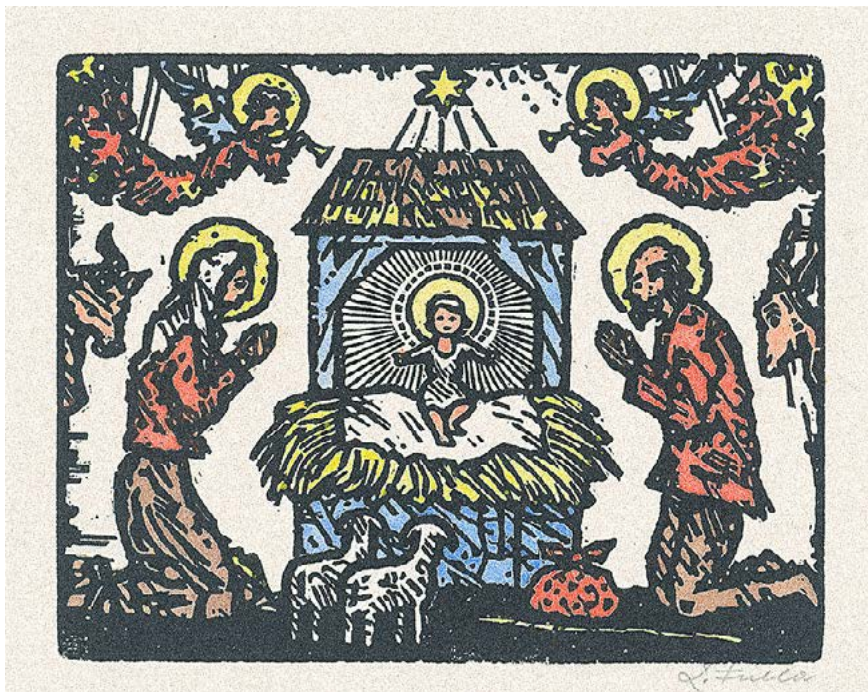
Jasličky – ako kríž – sú z dreva,
lež nad jaslami nebo žiari,
kým nad krížom sa hrozne stmieva
a nebo halia husté chmáry.

Mária – ako dobré matky –
s radosťou Synka privítala,
lež na Golgote, Bože sladký,
s jej srdcom popraská aj skala...

V podzemnom hrobe, zase v skale
sa väčšie svetlo zaligoce...
Pozýva nás... Do trápnej diale
vykročme za ním – cez Vianoce!

Gorazd Zvonický

(29. 6. 1913 Močarany – 27. 7. 1995 Rím, Taliansko)

**Ludovít Fulla: Vianoce (grafika – kolorovaný drevoryt.
1949; v zbierkach Slovenskej národnej galérie)**

Prezidentka SR Zuzana Čaputová a prezident ČR Petr Pavel v spoločnosti Nebeskej muziky

Historické stretnutie dvoch prezidentov

Dňa 22. júna 2023 sa konalo jedinečné stretnutie a diskusia prezidentky Slovenskej republiky Zuzany Čaputovej a prezidenta Českej republiky Petra Pavla. Podujatie sa uskutočnilo pri príležitosti 30. výročia zániku Československa. Mimoriadnym bolo miesto stretnutia – záhrada ikonickej Vily Tugendhat v Brne, kde bolo vyhlásené rozhodnutie o rozdelení ČSFR na dva samostatné štáty. Terchovská muzika bola dôstojnou reprezentáciou slovenskej strany.

Nebeská muzika z Terchovej sa zúčastnila vo štvrtok 22. júna 2023 na otváracom programe festivalu Meeting Brno s názvom *Patríme k sebe?* Spolu s kolegami z moravskej kapely Šmitec umelecky doplnili svojimi hudobnými vstupmi mimoriadnu diskusiu dvoch hláv štátu. Muzikantské zoskupenia pred dvojtisícovým publikom predstavili tradičnú hudobnú kultúru svojich krajín, pričom zahrli spoločne aj českú a slovenskú ľudovú pieseň. V dobe, keď nové témy spoločnosť iba hlbšie rozdeľujú,

hudobníci symbolicky prekračovali tieto pomyselné hranice a vyšli si vzájomne v ústrety. V tomto duchu prebiehala aj kultivovaná diskusia dvoch prezidentov.

Zuzana Čaputová okrem iného pripomenula, že „svet čelí krízam a jediný spôsob, ako ich zvládnuť, je spolupráca. Jediné, čo potrebujeme, je ľudskosť...“. Neskôr uviedla aj tieto výstižné slová: „Sme odkázaní žiť spolu, a bez pochoopenia a vzájomného porozumenia to nedokážeme.“ Človek si podľa Petra Pavla vždy môže zachovať vlastnú slušnosť bez ohľadu na to, v akom prostredí žil a bol vychovávaný. „To, že sa k ostatným správam podľa zásad, ktoré považuje za správne, a snaží sa to, čo okolo neho správne nie je, aspoň v rámci svojich možností meniť“ – povedal český prezident.

Členovia Nebeskej muziky sa ako slobodní umelci hrdo hlásia k demokratickým a občianskym princípom, ktoré rezonovali aj na tomto podujatí. Festival Meeting Brno sa konal pod záštitou ministra školstva ČR, hejtmana Juhomoravského kraja a primátorky mesta Brna. Aj ôsmy ročník festivalu prepájal zdanlivo neprepojiteľné názorové prúdy, rozličné kultúry a podporil medzináboženský dialóg. Priniesol kvalitné umenie z rôznych častí sveta, ponúkol platformu na diskusiu a dal návštevníkom priestor na stretnutie. Bol miestom, kde je možné vážiť si jeden druhého, a kde vzájomná odlišnosť je pozitívnu výzvou k objavovaniu pravdy. A terchovská muzika, pripomínajúca si 10 rokov od zápisu do UNESCO, bola pri tom.

Vladimír Moravčík
FOTOARCHÍV Nebeská muzika

Návrat k výstave Ignáca Bizmayera

Ako sme avizovali v jesennom čísle našich novín, zverejňujeme text Moniky Bezák Bizmayer, ktorý odznel 5. augusta 2023 v Terchovskej galérii umenia na vernisáži výstavy jej otca Ignáca Bizmayera. Vernisáž expozície znamenitého majstra figurálnej keramiky, národného umelca a čestného občana Terchovej bola programovou súčasťou 61. ročníka medzinárodného folklórneho festivalu Jánošíkove dni.

Vážení a milí Terchovcí, vážení a milí hostia!

Dovoľte, aby som vám predstavila národného umelca Ignáca Bizmayera, ktorého dielo sme si dovolili vystaviť v Terchovskej galérii umenia. Narodil sa v roku 1922 na Bizmayerovskom vršku, ktorý dodnes takto nazývajú domáci, v obci Košolná pri Trnave. Vyrastal v dvore, kde v rokoch 1647 až 1663 žili chýrni habánski majstri, ktorí sa venovali výrobe keramiky. Hovorí sa, že Ignác Bizmayer bol posledný habán. Možno práve pre túto minulosť sa mu stala osudom hlina a keramika. Porušil tradíciu rodinného tesárskeho remesla a stal sa keramikárom.

Po vyštudovaní keramickej školy v Modre, kde určitý čas pôsobil ako majster, sa usadil najskôr v Modre, ale potom definitívne zakotvil v Harmónii pri Modre. Hlina ako materiál ho natoľko upútala svojou nekonečnou tvárnosťou a premenlivosťou, že z nej začal tvoriť, modelovať figurálne plastiky. Osamostatnil sa a pracoval v slobodnom povolaní ako výtvarník, sochár vo svojom ateliéri v Modre – Harmónii až do 97 rokov života. Ignáca Bizmayera mimoriadne upútali slovenské zvyklosti, národopis, ľudové tradície, oblečenie, kroje. Aby to lepšie spoznal, chodil

Ignác Bizmayer.

po rôznych regiónoch Slovenska, navštevoval dedinky, pozoroval a zoznamoval sa s každodenným životom ľudí. Sledoval ich pri práci, bežných životných situáciách... Štúdie v teréne dovedli umelca k dokonale presnému poznaniu slovenského národopisu, folklóru, zvykov, čo neskôr bezchybne prevtelil do svojich keramických diel – do ich vernej podoby. Pri svojich cestách nepoužíval skicár a ceruzu. Zaznamenával si daný moment, poznanie, stretnutie rovno do malého modelu figurky, a to priamo na mieste. Hneď po návrate do ateliéru figurky vypálil, naglazoval a namaľoval, aby zaznamenal aj presnosť, respektíve farebnosti daného modelu. Podľa týchto miniatúrnych skíc, ktoré ale boli zobrazené s dokonalou presnosťou, často vytváral už väčšie figurálne a reliéfné kompozície. To, čo mal zaznamenané v pamäti, pretváral do keramických figur s absolútnou presnosťou skutočného človeka.

Aby mohol Ignác Bizmayer vo svojich dielach čo najpresnejšie zachytiť autenticnosť krojov a zvykov jednotlivých regiónov, stal sa zberateľom. Nebola to len keramika, jeho srdcová záležitosť, ale zbieral i kroje

Gratulácia pani Monike od starostu obce Jozefa Dávidíka

a výšivky z rôznych oblastí Slovenska. Zbieral tiež rôzne predmety používané v bežnom živote, pri práci na dedine. Toto všetko potom s absolútnou autentickosťou verne preniesol do svojich figurálnych zobrazení človeka.

V čase potuliek po Slovensku to Ignáca Bizmayera, pravdaže, doviedlo aj do Terchovej, kde spoznal príbeh Jánošíka a tradíciu s ním spojenú. Terchová mu ihneď učarovala a okrem jánošíkovských motívov prevetlil vo vernej podobe do svojich keramických diel napríklad aj terchovskú muziku, hudobníkov, ľudí z tohto kraja...

Pred rokom, keď Terchová udelila Ignácovi Bizmayerovi čestne občianstvo, vnikla myšlienka usporiadať jeho výstavu s uvedenou tematikou. Nakoľko sa však nepodarilo zapožičať až toľko diel s témou Jánošíka, výberovo sme doplnili expozíciu o niekoľkých artefaktov odrážajúcich blízke okolie. Dovolím si dať do vašej pozornosti originálne dielo – veľkometrážny reliéf z roku 1970 Jánošíkova družina, ktorý je umiestnený na Úrade vlády Slovenskej republiky v Bratislave v pracovni premiéra.

Dielo Ignáca Bizmayera predstavuje jedinečné, dokonale zobrazenie slovenského človeka a jeho života so všetkými zvyklosťami a tradíciami. Bol vskutku národným umelcom, lebo dokonale poznal slovenského človeka a jeho život. Miloval slovenský ľud, miloval Slovensko. Zanechal nám unikátnu tvorbu, a sám bol unikát.

Ďakujem za príležitosť usporiadať túto výstavu a spomienku na otca. Ďakujem všetkým, ktorí majú zásluhu a pomohli uskutočniť výstavu v Terchovskej galérii umenia. Bolo a je mi to veľkou ctou.

Zľava: manžel Bruno Bezák, Monika Bezák Bizmayer, syn Alexander Bezák

Mgr. art. Monika Bezák Bizmayer
FOTO František Mucha

Na vernisáži výstavy zahrala Ťažká muzika

Cigáni idú do neba

Medzi umelecké vrcholy bohatého programu 61. ročníka medzinárodného folklórneho festivalu Jánošíkove dni bezpochyby patrila hudobno-tanečná šou Cigáni idú do neba, ktorú mohli diváci vidieť vo štvrtok večer 3. augusta 2023 v amfiteátri Nad bôrami. V tejto súvislosti zverejňujeme krátke reakcie tvorcov excelentného predstavenia.

Ako divák, tanečník, ale aj ako producent Umeleckého súboru Lúčnica, Dalibora Karvaya alebo Zlatých huslí som mal možnosť pracovať a vidieť množstvo predstavení na takmer všetkých miestach Slovenska i po celom svete. Čarovná atmosféra amfiteátra v Terchovej je však jedinečná. Vždy sme tu našli milých, ochotných ľudí a fantastických divákov. Sme radi, že inak to nebolo ani pri prvom „amfiteátrovom“ uvedení našej špičkovej hudobno-tanečnej šou Cigáni idú do neba. Reakcie divákov boli úžasné, obzvlášť keď to bolo iba pár týždňov po úspechu vypredaného predstavenia v národnom divadle v Abú Dhabí.

Veríme, že na Jánošíkových dňoch v Terchovej 2024 budeme môcť predviesť divákovi legendárny muzikál Jána Ďurovčička Na skle maľované – s fantastickým Jánošíkom Jánom Slezákom a ďalšími hviezdami. Už teraz sa tešíme.

Július Jackuliak
producent

Ďakujem, Terchová!

Hoci sa viaceré moje diela už viackrát stretli s mimoriadne vŕcuným prijatím v Terchovej, ja sám osobne som bol pri tom až toto leto pri predstavení Cigáni idú do neba. Verím, že to nebolo naposledy, lebo odozvy publika boli krásne, spontánne a srdečné. A to je pre umelca i tvorcu najväčšia odmena. Ďakujem, Terchová!

Ján Ďurovčičik

choreograf a režisér

FOTO František Mucha, Janka Micháľková

Pred 10 rokmi zomrel výtvarník Milan Laluha

Desiateho novembra 2023 uplynulo desať rokov od úmrtia významného slovenského maliara, grafika, ilustrátora a kresliara Milana Lалуha, ktorý mal po predkoch terchovské korene (osada Lalahovia). Narodil sa 11. novembra 1930 v Tekovských Lužanoch a plným právom ho môžeme nazvať ikonickou postavou moderného slovenského umenia a majstrom variácií vlastného štýlu.

Študoval na Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave (1950–1955), bol jedným zo zakladajúcich členov legendárnej Skupiny Mikuláša Galandu (1957). Niekoľko rokov žil a tvoril v Martine (1958–1963), potom definitívne zakotvil v Bratislave.

Patril k mladým umelcom, ktorí proti dogmatickému uplatňovaniu metódy socialistického realizmu briske ponúkali úprimnosť a vnútornú autenticitu výpovede, „kumšt pevných a prostých tvarov“. V zmysle odkazu tvorby klasikov európskej a slovenskej moderny si Milan Laluha vytvoril konštantný maliarsky štýl rozvíjajúci kubofuturistické východiská. Ide o typický, monumentálne štylizovaný tvar nelomenej, ohnivej farebnosti, ktorý je uzavretý do racionálne definovanej lineárnej kontúry a kompozičnej skladby. Výtvarnú metaforu domova, harmóniu človeka, prírody a sveta našiel Milan Laluha v tradičnom vidieckom prostredí – duchovným rodiskom tvorby bola preňho stredoslovenská dedina Dolná Mičiná, krajina jeho detstva, ktorá sa mu stala umeleckým osudom. Maliar, ktorý prerozprával dedičné motívy, úspešne vystavoval svoje majstrovské diela v mnohých slovenských, európskych i svetových galériách.

„...Keď dnes začínam malovať, keď ohmatávam prázdne plátno, zbehne sa mi to celé až do akéhosi vzorca. K takým pocitom, že ide o sochársky, kubistický pôdorys pri existovaní rozmerov tvarov v priestore. Teda, že ide o esenciu, nie o obraz, ktorý má perspektívnu hĺbku. A tá krajina už nie je stavanou krajinou, ale vzorec krajiny. Upúšťam od stavebných prvkov krajiny, nekreslím tvary, ale napíšem: krajina obsahuje také a také veci.“ (Milan Laluha)

Nezameniteľný umelec i človek mal blízky vzťah k Jánošíkovmu kraju – osobitne k terchovskej muzike, ktorá bola len necelý mesiac po jeho úmrtí, 5. decembra 2013, zapísaná do Reprezentatívneho zoznamu nehmotného kultúrneho dedičstva ľudstva UNESCO. Apropos, Milan Laluha dobre hral na husle a mal vlastnú príležitostnú kapelu, zloženú z muzikantov z viacerých oblastí Slovenska...

Peter Cabadaj
FOTOARCHÍV Miestne kultúrne stredisko Terchová

Akademický maliar Milan Laluha s ľudovou hudbou bratov Muchovcov z Terchovej na jednej z vernisáží svojich výstav

Vyšla poštová známka Terchovská muzika

Piateho decembra 2023 sa uskutočnila v Terchovskej galérii umenia slávnostná prezentácia historicky prvej knižnej monografie a poštovej známky o prvku Terchovská muzika, ktorý bol pred desiatimi rokmi – 5. 12. 2013 – v azerbajdžanskej metropole Baku zapísaný do Reprezentatívneho zoznamu nehmotného kultúrneho dedičstva ľudstva UNESCO. Slovenskú poštu, akciovú spoločnosť, na významnom podujatí reprezentoval jej najvyšší predstaviteľ, generálny riaditeľ a predseda predstavenstva Vladislav Kupka. Početnému obecstvu, ktoré tvorili nielen domáci Terhovci, ale i ľudia z mnohých oblastí Slovenska, sa prihovril nasledujúcimi vetami.

Milé dámy, vážení páni,

keď sa v roku 2021 pripravoval emisný plán poštových známok na rok 2023, kontaktovalo nás slovenské zastupiteľstvo v Baku s návrhom na pripomenutie si 30. výročia nadviazania diplomatických vzťahov s Azerbajdžanom. Pristúpilo sa teda k hľadaniu ďalších tém, pričom zhoda bola dosiahnutá pri pamiatkach UNESCO. Spomedzi tých Azebpost navrhla hudobný nástroj Kamanča, ktorý je starým perzským basovým strunovým nástrojom, a ktorého azerbajdžanský variant bol do zoznamu UNESCO zaradený v roku 2017. Keďže aj na Slovensku sa za lokálne špecifický strunový nástroj považuje dvojstrunová basička, pristúpilo sa k spoločnému vydaniu známok na tému hudobných zoskupení (prvkov), t. j. azerbajdžanský Mugham a Terchovská muzika. Výber motívu poštovej známky sa s odstupom času javí ako nadčasový, keďže námety známok sa pripravujú s dvojročným časovým predstihom. A to najmä preto, že prvok Terchovská muzika bol zapísaný do Reprezentatívneho zoznamu nehmotného kultúrneho dedičstva ľudstva UNESCO práve v Baku, a to presne pred 10 rokmi. Ďakujem organizátorovi dnešného podujatia za pozvanie a dovoľte mi ospravedlniť neúčast autora poštovej známky, prorektora pre zahraničné vzťahy Vysoké školy výtvarných umení v Bratislave doc. Marcela Benčíka, pretože je pracovne v zahraničí.

Mgr. Vladislav Kupka

generálny riaditeľ a predseda predstavenstva Slovenská pošta, a.s.

(5. 12. 2023)

FOTO František Mucha

Uvedenie knihy Terchovská muzika. Zľava: starosta Jozef Dávidík, generálny riaditeľ Slovenskej pošty Vladislav Kupka a riaditeľ RTVS Štúdia Banská Bystrica Miroslav Debnár

Autor knihy Peter Cabadaľ a moderátor večera Marián Zajac

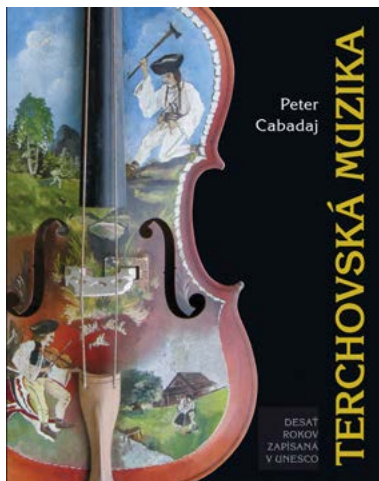
Zabezpečte si knihu Terchovská muzika

Všetkým případným zájemcom, ktorí chcú mať historický prvú knihu o prvku Terchovská muzika – zapísanom pred 10 rokmi do Reprezentatívneho zoznamu nehmotného kultúrneho dedičstva ľudstva UNESCO – sú určené nasledujúce údaje.

**Turistické centrum
Terchová – Uteč z mesta**
Svätého Martina 1, Terchová

otváracie hodiny:
pondelok – štvrtok 9.00 až 17.00 h
piatok – 9.00 až 18.00 h
sobota – 8.00 až 18.00 h
nedeľa – 8.00 až 17.00 h

Marián Bardiovský
tel. 0908 331 449, 0905 432 221
e-mail: uteczmesta@gmail.com
tic.terchova@gmail.com
GPS: 49.255598. 19. 036444

Knihu Terchovská muzika si môžu záujemcovia kúpiť v objekte na vyššie uvedenej adrese, respektíve si ju rezervovať telefonicky alebo mailom. **Cena knihy: 29,90 €**

OBEC TERCHOVÁ & SLOVENSKÁ POŠTA, a. s.

Vás a Vašich priateľov srdečne pozývajú

TERCHOVSKÁ MUZIKA
DESAŤ ROKOV ZAPÍSANÁ V UNESCO
(Baku, 5. 12. 2013 – Terchová, 5. 12. 2023)

Slávnostné uvedenie historickej prvej knižnej monografie o terchovskej muzike a rovnomennej poštovej známky, spojené s predajom a autogramiádou

ÚTOROK 5. decembra 2023
TERCHOVSKÁ GALÉRIA UMNENIA
(budova obecného úradu)
17. 00 h

účinkujú:
Peter Cabadaj – autor knihy, Martin Vančo – Slovenská pošta, a. s.,
Rudolf Patrničák, Marián Zajac, terchovskí muzikanti z Terchovej
a iných oblastí Slovenska

Nenechajte si ujsť jedinečnú možnosť získať symbolicky
v predvečer sviatku sv. Mikuláša do svojej zbierky
hodnotné prírastky

Tešíme sa na spoločné stretnutie

TERCHOVSKÁ MUZIKA V UNESCO

Úcta k starším

Dňa 29. októbra 2023 sa pri príležitosti mesiaca úcty k starším konalo v RIC Terchovec slávnostné posedenie s pozvanými seniormi, ktoré pripravili Obecný úrad Terchová so Sociálnou komisiou, ktorá pracuje pri obecnom zatu-piteľstve. Po príhovoroch starostu obce Jozefa Dávidíka a správcu farnosti Matina Štefanca sa o dobrú náladu nedeľného popo-ludnia postarali FS Pupov, Anna Dávidíková a Zuzana Patrničáková.

-ocú-
FOTO František Mucha

Klavírny minimaratón

Na Mariánskom námestí v Žiline sa konal 6. decembra 2023 Adventný klavírny minimaratón ZUŠ L. Árvaya Žilina v rámci projektu Putovné pódium. Minimaratón sa zúčastnili aj klaviristky elokovanej triedy v Terchovej Alexandra Oravcová a Rebeca Ondrušová pod vedením pedagogičky Mgr. Zuzany Patrničákovskej.

-red-
FOTO Andrea Halusková

FS Stavbár zo Žiliny u pápeža Pavla VI.

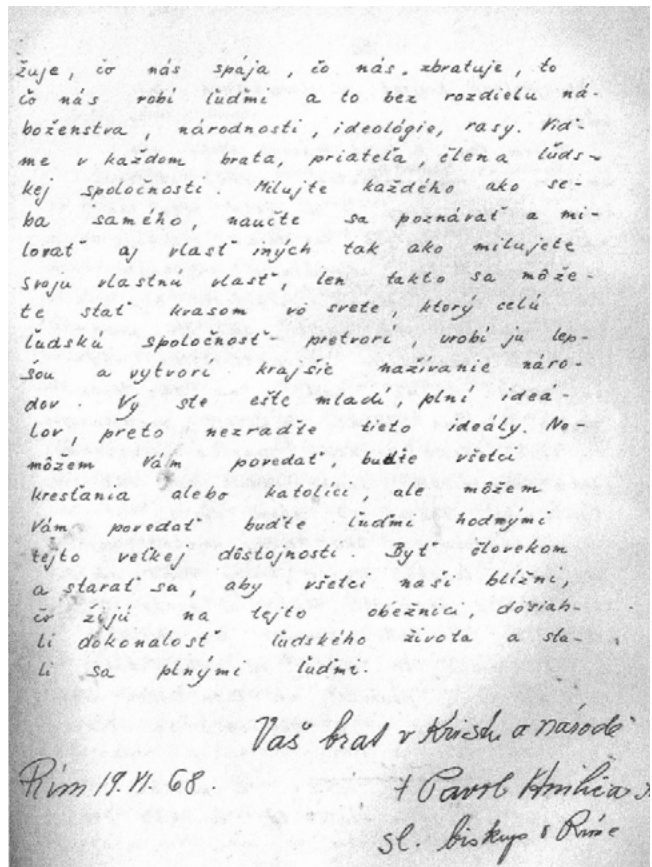
(55. výročie)

V júni tohto roku uplynulo 55 rokov od výnimočnej udalosti v histórii známeho žilinského folklórneho súboru Stavbár. Na pozvanie organizátorov sa v pamätnom roku 1968 zúčastnili jeho členovia medzinárodného festivalu v meste Nicasro na juhu Talianska. Stavbár tam zvíťazil a aj pod vplyvom spoločenskej atmosféry, ktorá bola v Československu zásluhou tzv. Pražskej jari, našli členovia súboru odvahu jedno-myseľne si odhlasovať návrat domov cez Rím – i s návštevou Vatikánu. Ako ešte nedávno spomínal jeden zo žijúcich účastníkov, vtedy tanečník Paľko Cienik, bol to zážitok na celý život.

Za aktívnej pomoci zo strany slovenských kňazov v službách Svätej stolice členovia súboru navštívili v priebehu dvoch dní najvýznamnejšie historické časti Ríma a Vatikánu. Prakticky zo dňa na deň biskup Pavol Hnilica vybavil pre Stavbár audienciu u pápeža Pavla VI. Keďže so súborom cestovali i televízny redaktor a kameraman, bol z tejto významnej udalosti natočený krátky filmový dokument, ktorý aj po rokoch približuje jedinečnú atmosféru a nezabudnuteľné zážitky z prijatia Svätým Otcem. Žiaľ, následne v prvom roku tzv. normalizácie vo vtedajšom Československu bol za tento počín odvolaný z funkcie vedúceho telesa Ján Papp... Biskup Mons. Pavol Hnilica sa po celý čas pobytu vo Vatikáne venoval súboru a pri rozlúčke s ním odovzdal poďakovanie vo forme osobného listu. Dovolím si z neho uviesť podstatné myšlienky.

Rím, 20. júna 1968

Drahí bratia umelci, vy máte krásnu úlohu, sprítomniť to zdravé, dobré a pekné z minulosti a preniesť to do prítomnosti. Ale nielen sprítomniť minulosť,

Pred audienciou u Pavla VI. - 1968
v hornom rade sprava muži: posledný riaditeľ Saleziánskeho ústavu v Žiline (pred r. 1948) vdp. Fábera, kameraman Jarko Skřivánek, Janko Papp, biskup Hnilica, režisér ST Jožko Vranka

ale to, čo je v národe krásne a pekné, podať aj iným národom. Toto je vlastne vaša úloha, a tak som predstavil Svätému Otcovi vašu skupinu. Ako som videl z vašej pamätnej knihy, vy ste boli v mnohých krajinách a všade ste doniesli kus Slovenska, kus slovenskej minulosti, ale i prítomnú slovenskú dušu – srdečnosť, veselosť, lásku a horlivosť. To stretávanie a spoznávanie sa ľudí je dnes veľkou úlohou, pretože slúži na zblíženie, na zjednotenie, na zbratanie sa celého ľudstva.

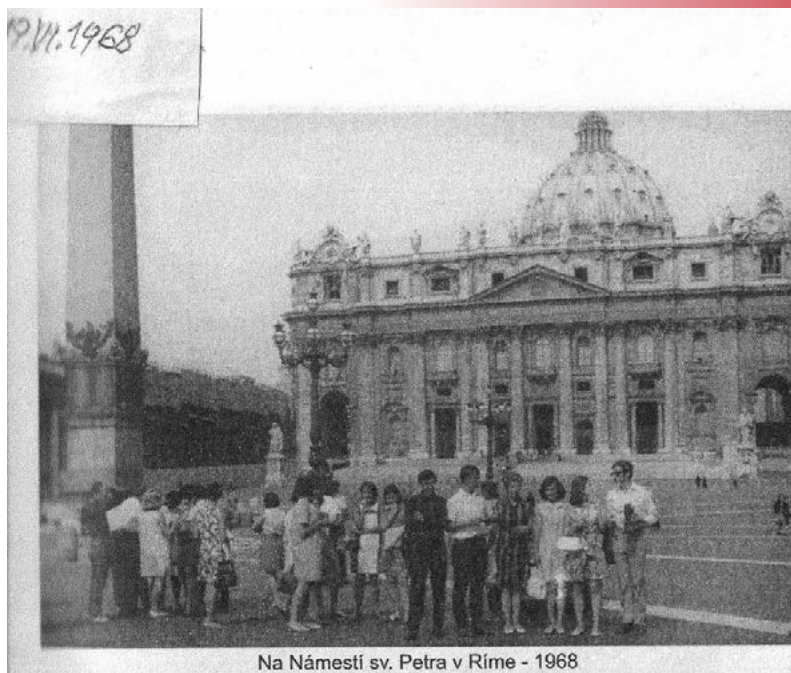
Iste by sa tieto slová dali zopakovať aj dnes, keď vo svete stále nezvízila pravda nad klamstvami, láska a vzájomné porozumenie nad nevráživosťou, život v mieri nad vojnou. Ďakovný list biskupa Pavla Hnilicu pokračuje v ďalšej časti aj týmito riadkami: „...Sme malí a nie bohatí, a nemáme bohatú minulosť. Predstavujte však všade to dobré srdečné slovenské srdce, dobrotivosť, úsmev, radosť, aby sme týmto boli známi v celom svete. Toto je môj odkaz a prosba. Hľadajme vždy a všade to, čo nás zblízuje, čo nás spája, zbratuje... (Odporúčam prečítať si text poslednej strany listu, ktorý tvorí obrazovú prílohu tohto článku.)

V budúcom roku si Folklórny súbor Stavbár zo Žiliny pripomenie 65. výročie svojho založenia, čo ho radí medzi najstaršie amatérske telesá na Slovensku. Má za sebou úspešnú činnosť, a to zásluhou stoviek nadšených tanečníkov, spevákov a muzikantov, ktorí počas uplynulých desaťročí formovali jeho profil. Patrí im za to vďaka minulých aj súčasných divákov a poslucháčov doma i v európskych štátoch. Záverom sa natíska otázka: Koľko folklórnych súborov zo Slovenska sa môže pochváliť prijatím na pápežskej audiencii?

Kamil Cejpek
(jún 2023)

V bezprostrednej blízkosti na audiencii v Svätopeterskom chráme - 1968

Na Námestí sv. Petra v Ríme - 1968

Poznámka: Použité fotografie sú z Pamätnica FS Stavbár (1959–1974), ktorú vydala Žilinská univerzita v roku 1999 (ISBN 80-7100-670-X). Autor spracoval príspevok z pozostalosti svojho brata Ing. Kazimíra Cejpeka, ktorý v minulosti kooperoval aj na tvorbe programu Jánošíkových dní v Terchovej. Doplníme ešte, že FS Stavbár založil v roku 1959 terchovský rodák Miroslav Vallo. Oprávnené sa možno domnievať, že medzi účastníkmi pamätnej audiencie u pápeža Pavla VI. v júni 1968 mohli byť aj členovia súboru pochádzajúci z Jánošíkovho kraja.

Odovzdávanie symbolických darov vedúcim súborov J. Pappom sv. Otcovi Pavlovi VI.

Hlavnými hereckými protagonistami filmu *Dva barančeky* boli Paulínka Zilenská zo Štefanovej a Tomáš Skřipský

Z nakrúcania stredometrážneho hraného filmu *Dva barančeky* (1957). Vľavo režisér Karol Skřipský, s barančekom jeho syn Tomáš (hral postavu Števka)

Neuveriteľná prezentácia tradícií

Pri príležitosti udelenia Čestného občianstva Terchovej in memoriam Karolovi Skřipskému pricestovali na Jánošíkove dni synovia tohto významného filmára a fotografa – Jiří a Tomáš Skřipský. Bratia boli ako hostia festivalu prítomní na niekoľkých programoch, v piatok 4. augusta uviedli spolu s Petrom Cabadajom v terchovskom kultúrnom dome film svojho otca *Dva barančeky*. Reminiscencie, dojmy a zážitky z ich pobytu zhrnul pre čitateľov obecných novín Tomáš Skřipský, ktorý žije vo Švajčiarsku.

Bol to úžasný týždeň plný nezabudnuteľných stretnutí, cituplných momentov, čarovnej muziky, spomienok na krajinu a zážitky z detstva. Povedal som, že napíšem. Na rukopis mi už oči neslúžia, tak tukám litery do tabletu. Ako prvé mi napadne, že som od maturitnej skúšky v júni 1968 v slovenčine už žiadne myšlienky nespísal...

Terchová – miesto, kde je pochovaná moja stará mama, ktorú som nikdy nepoznal. Štefanová, kde som v roku 1957 ako sedemročný hral Števka v rozprávkovom filme môjho otca *Dva barančeky*. Príroda, dedinský život, polievanie dievčat na Veľkú noc, salaš, dojenie oviec. Na otázku, čo zo mňa bude, som v dôsledku toho dával v detstve niekoľko rokov jasnú odpoveď – bača. Neskôr, v 60. rokoch, som navštívil vtedy už rozpadnutý bunker, v ktorom sa otec cez vojnu skrýval s pomocou strýka Baláta zo Štefanovej. Z otcových

spomienok viem, že keď tam namiesto bohatých židov naši mládenci z dediny jeho, rozplakali sa...

Moje zážitky v rámci festivalu Jánošíkove dni vyvrcholili premietnutím 65-ročného filmu *Dva barančeky*. Hlavne reakcie divákov a rozhovory s nimi boli veľmi dojemné. Všetci si priali, aby sa ďalšie premietanie uskutočnilo čo najskôr. Veľký dojem v nás zanechala bezprostredná intimita hudby na otvorení výstavy Tibora Mahúta v Žiline, ako i na vernisáži expozície keramiky Ignáca Bizmayera v Terchovskej galérii umenia. To ma očarilo. Vôbec, terchovská muzika, tradičná aj moderná, radosť a úcta voči tradíciám a remeslu, ako to Tibor Mahút a iní tak neuveriteľne prezentujú, ŽIJÚ!

A ešte predsa len pár riadkov o sebe. Vďaka štipendiu zo strany Švajčiarskeho štátu som vyštudoval biológiu, venoval sa vede, potom vývoju liekov. Vzťah k prírode som si 38 rokov udržiaval najmä chovaním včiel. Manželka Rosmarie má rada šport, turistiku a ručné práce (výroba kraslíc a iné techniky dekorácie vyfúkaných vajec). Život mi obohatil a spestril záujem o výtvarníctvo. Keďže cestovania teraz už ubúda, o to viac času trávim v záhrade, ktorá nás po celý rok zásobuje zeleninou a ovocím.

Tomáš Skřipský

*Poznámka: Bratia Jirka a Tomáš Skřipský nám ochotne poslali aj fotografie, ktoré budeme postupne zverejňovať. Nechýbajú medzi nimi ani zábery z nakrúcania pôsobivého autorského hraného filmu ich otca Karola Skřipského *Dva barančeky*.*

Vinš zo Zemplína

Viňčujem vám na totu svatu Viliju – lásku, bo jej treba,
naj še vám na poľu zrodza klaski pulni chľeba,
žebi na vás šickich z ňeba hvizdočki švicili,
bi še ľudze stari, mladi, zo šerca cešili.

Žebi ščesce rozkvitalo jak na lukoj kvitki,
žebi vaš prekrasni valal – TERCHOVÁ –
ňebul nigda britki.

Žebi človek gu človeku bul furt otvoreni,
žebi strom co zasadzime bul šumni želeni.

Žebi voda v našich studňoch bula zdrava, čista
a spokojnos šickich ľudzi choľem kuščok ista.

Žebi ščesce ňevišelo ľem na jednim vlasku,
mi vam z Katku viňčujeme čistú Božsku lasku.
Naj vam slunko po cali rok ľem cepľučko hreje,
naj še človek na človeka zo šerca zašmeje.

Žebi podlojs ľem u krakov svojo mesto mala,
žebi dzeci od rodičov z chiži ňevihnala.

Naj še tot co nič ňevidzi, ľem pre sebe hrabe,
takof teraz u tim ročku po hlave poškrabe.

Ľepši to žic kes sušid kloпка na dzvere sušeda,
slovko, co še skutkom staňe – najlepša koľeda.

Dvojo z Mihaľovec

Dvojo z Mihaľovec

Poznámka: Skvostný írečitý vinš zo Zemplína nám poslal dlhoročný kamarát, vášnivý folklorista a propagátor svojho rodného kraja, ale i Terchovej na východnom Slovensku, pravidelný účastník Jánošíkových dní Michal Klima z Michaloviec. Srdečne mu ďakujeme, pozdravujeme a vinšujeme zdravý, šťastný a úspešný rok 2024.

Pod'akovanie

V rámci Osláv sv. Martina sa uskutočnilo v priestoroch Terchovskej galérie umenia aj otvorenie výstavy členov Umeleckej besedy slovenskej **Maľované krajiny III.** – s podtitulom **Na počtu Zdenovi Horeckému.**

Miestne kultúrne stredisko na čele s Rudolfom Patrnciakom pripravilo na vernisáž vynikajúci program, ktorý zarezonoval u všetkých prítomných: Ťažká muzika, Nebeská muzika, prekvapenia v podobe archívnej nahrávky Balátovcov ešte z čias Horeckého žilinského ateliéru, a na záver premietnutie jeho poslednej fotografie z Grúňov v Zázrivej od Ferka Muchu.

Bola to krásna spomienka pre tých, čo umelca osobne poznali. Avšak i pre tých, čo sa so Zdenom Horeckým nikdy nestretli, bol celý program hlbokým kultúrnym zážitkom. Chcela by som aj touto cestou vysloviť poďakovanie MsKS Terchová v mene vystavujúcich členov Umeleckej besedy slovenskej a všetkých hostí vernisáže.

Zuzana Bobovská

organizátorka výstavy a tajomníčka UBS
FOTO František Mucha

Umelecká beseda slovenská
Miestne kultúrne stredisko Terchová

Vámi pozývajú na vernisáž výstavy

Maľované krajiny III.
Na počtu Zdenovi Horeckému

Kunšt: PaedDr. Rudolf Rabatin

v sobotu 11. 11. 2023 o 14:00 hod.
V Terchovskej galérii umenia,
Sv. Cyrila a Metoda 96, Terchová

V programe vystúpi
Ťažká muzika
Výstava potrvá do 13. 4. 2024

Členovia Umeleckej besedy slovenskej s účinkujúcimi na vernisáži výstavy.

Pocta čarokrásnej prírode

(Nástenný kalendár TERCHOVÁ 2024)

Nástenný kalendár na rok 2024, ktorý uzrel svetlo sveta koncom októbra, je poctou čarokrásnej terchovskej prírode. Mimochodom, vďaka obci Terchová a Varínskej tlačiarňi ide v poradí o už siedmy nástenný kalendár. Z textov figurujúcich v tomto pozoruhodnom diele sme do vianočného vydania novín zaradili príspevky nežijúcich básnikov, spisovateľov, výtvarníkov, fotografov a vedcov, ktorí mali v odchádzajúcom roku 2023 jubileum.

Pozemský raj

Terchová a jej okolie oplývajú prírodnou úchvatnosťou, ktorá pripomína pozemský raj. V nej sa zbiehajú štyri doliny, z ktorých každá má svoju malebnú typickosť, sviežosť a šumot riek. Prvenstvom krásy sa honosí dolina Vrátna, na ktorej úzadí k nebu sa impozantne vypína horstvo Malej Fatry. Hýri zriedkavou krásou ihličia a listia. Pôvabná dolina Bielopotocká nemá jej čo závidieť. Stáča sa do Zázrivej na Orave. Ihličnaté hory a skalnatý masív Veľkého i Malého Rozsutca ju pozdravujú z pravej strany. Takisto oslňuje dolina Struháreň, ktorej rieka sa skrýva v Beskydách, aby mohla pokračovať do Poľska.

Koloman Kolomi Geraldini
(24. 10. 1908 Terchová –
27. 10. 1994 Miramar, Argentína)

básnik, literárny
kritik, prekladateľ

Duch Vrátnej

A ja tam z Považia utekám,
bo vo Vrátnej už pokoja nemám.
Zlovestní duchovia
mi v doline lovia
ľudí, chlapov, ženy, deti –
všetko do záhuby letí.
Už aj vrátnanské podoby
nad tým, čo sa v ľuďoch robí
spolu so mnou, s ich životom,
kričia, plačú, lež čo potom?
Čo po plači a žalobe?
Tá klin z diery nevyhlobe!

Idem k tebe, duch náš vládny,
ako k bohatému hladný!
Povedz, čo mám robiť?
Či mám žiť a či sa drobiť?

Poradím ti jedno, Vrátny:
Kňaz je voždy vojak statný!
A vo Vrátnej na prostriedku,
ta pozornosť opri všetku.
Stojí kňaz tam tisíc rokov,
od machu mu neznať bokov.
V tom je sila, zobuď toho,
a na ňom máš vojska mnoho!

Jozef Miloslav Hurban
(19. 3. 1817 Beckov –
21. 2. 1888 Hlboké)

národný dejateľ, spisovateľ,
politik, evanjelický farár

Pozdrav z kraja Jánošíka

...Spomenul som vohľady. Tuším,
hodno povedať i viac o tejto starodávnej vymoženosti mladých pokolení, ktorá sa udržala ešte v mnohých krajoch na Slovensku, a tu – v kraji Jánošíkovom – priam kvitne. Mládenci i dievčence na vohľadoch prežívajú svoju prudkú, bujnú mladosť pod tichým dozorom, alebo i pri pasívnej rezistencii starých. Starí totiž, keď nastane večer, je tma ako v rohu a prichádza čas vohľadov, idú pokojne spať a nad všetkým, čo robí mládež, zažmurujú oči, veď kedysi robievali to isté.

Vohľady sú teda na dennom, čiže na nočnom poriadku – so všetkým, čo k nim patrí. Predovšetkým patria k nim dievky. Ej, bohuprisám,

nájdu sa tu dievky, kvôli ktorým hodno riskovať rebrá, celú noc nespáť a brúsiť po dedine, ale i po ďalekých kopaničiach a cholvarkoch. Zaujímavá vec, že najkrajšie dievky možno nájsť práve po cholvarkoch. To azda, že vyrastajú ozaj ideálne, v pravej Božej zdravej prírode, ani horské víly. Áno, ony sú takými horskými vílami a vo svojich cholvarkoch kralujú si ani pravé princezné. Večer, keď sa zotmie a statok už spí, sa tieto princezné, čiže horské víly, zhromažďujú po tri-štyri, ktoré sú si nablízku – a spievajú v zборе, vždy troj alebo štvorhlasne.

Tieto piesne nemajú konca-kraja, niektorá melódia má sto alebo azda i dvesto veršov, lebo si ustavične skladajú a pripájajú nové. A zdôrazniť treba: v týchto piesňach nikdy niet sentimentality, babskej plačlivosti, aká nám ide na nervy vo všelijakých moderných šlágroch.

Za vášnivým, ťahavým tremolom štvorhlasného spevu dievok v cholvarkoch skáču mládenci cez bystriny a skaly, ktorých je tu neúrekom a strmých až hrôza, a svoj príchod oznamujú tiež spevom, ktorý však nie je ťahavý, dievčensky melodický, ale prudký, hrmotný, bojovný a taký krkolomný, že sa ho niekto iný, nedajbože, naučí. Ostré hrdlá, tvrdí chlapi, nenadarmo sú potomkovia Jánošíka, čoho sú si vedomí.

Kto tento kraj pochopí a nazrie do duše, povahy i temperamentu jeho ľudu, povie si: Nie div, že sa práve tu narodil Jánošík. Tu, v tých skalách, mal od koho zdediť pružnosť v tele a v duši odpor ku krivde. Kde je veľa skál, ale málo dobrej zeme, tam ľudia žijú z mála a z vody varia, ale keď im niekto i to málo berie, ako páni za čias poddanstva, musia zdvihnúť i valašku na svoju obranu.

Ján Smrek

(16. 12. 1898 Melčice-Lieskové –
8. 12. 1982 Bratislava)

básnik, spisovateľ,
redaktor, vydavateľ

Krajina z Terchovej

Pri tomto názve – Krajina z Terchovej – spomenul som si, milí Terchovci, v týchto dňoch na vás, na váš pekný malebný kraj, na vás ľudí v poli, pri práci, na Vrátnu a vršky okolo nej, na chodníčky vášho bohatiera Jánošíka, na jeho rodné vrchy, kde i ostal nedotknutý flak jeho kúska rodnej zeme, na ktorej vyrastala sťa symbol mohutná lipa, kde kedysi stála jeho rodná maličká chalúpka, z ktorej ani z orličieho hniezda pozeral a strážil kraj rozvlnených vrchmi. Ten kraj, ktorý som v letných dňoch roka 1936 pochodil s úctou umelca, aby som ho, ten kraj nám všetkým Slovákom taký milý, nepoškvrnil ani najmenším zlým skutkom, ale aby som, dotýkajúc sa ho svojím srdcom, citom výtvarníka čerpajúceho z jeho krás pre naše výtvarné umenie, ešte pridal zo svojej lásky k tej peknote kraja obostretého závideniahodnou legendou, ktorá kriesi, povznáša, chuti dodáva k práci, smelosti do života i smelosti bojovať oň.

Ako si takto spomínam v týchto dňoch plných rozrušenia, v ktorých sa zamieňa radosť so žiaľom, utrpením a bôľom, šťastím do duše a nešťastím súčasne, keď prekvapenia také i onakvé budia nás o polnoci, a keď deň za dňom stavia pred nás nové skutočnosti, musím pripomenúť, že do toku týchto udalostí vpadla jedna maličká príhoda, ktorá sa dotýka aj vášho kraja, milí priatelia terchovskí, a mojej výtvarnej práce vzniknutej vo vašom prostredí a kraji. Tejto výtvarnej práci, tlmočnice vašich krás, dostalo sa počty, a tá pocta týka sa i vašej milej Terchovej, lebo ona dala podnet, aby vznikol môj obraz Krajina z Terchovej. Je to pocta z fóra medzinárodného, diplom zo svetovej výstavy v Paríži znejúci: „*République Française, Ministère du commerce et de l'industrie, Exposition Internationale des ARTS et des Technique Paris 1937. Diplome de médaille d'argent, décerné à Martin Benka, a tak ďalej...*“

Vo chvíli, keď mi nedávno na ministerstve školstva v Prahe tento diplom odovzdávali, vynorili sa mi spomienky aj na krásny kraj a ľud terchovský, a hneď som sa v duchu delil s poctou, ktorá nám patrí spoločne.

V týchto nadmieru rušných dňoch trochu potešenia dobre padne. Dúfam, že i milá Terchová, jej kraj a ľud, prijme tento môj srdečný vzťah a prejav lásky.

Martin Benka

(21. 9. 1888 Kostolište –
28. 6. 1971 Malacky)

Terchová 2024

Obálka kalendára Terchová 2024

maliar, grafik, ilustrátor,
výtvarný pedagóg

Živá a neživá príroda

Je to najkrajšie umelecké dielo na našej planéte. Zem je tým najdokonalejším a najpremyslenejším opusom. Preto náš obdiv a úcta patrí Stvoriteľovi Zeme a Životu na nej. Keď Boh tvoril prírodu, bol nesmierne štedrý k slovenskej krajine, ktorá svojou neobvyklou rozmanitosťou na takom malom priestore je ojedinelou v oblasti živej i neživej prírody. Málokto z občanov Slovenska si uvedenú skutočnosť uvedomuje, a tak sa naše prírodné bohatstvo málo a neodborne využíva z hľadiska ekonomického či sociálneho – aj napriek faktu, že by sme ho tak nesmierne potrebovali v záujme zlepšenia životnej úrovne i v záujme zlepšenia zdravotného stavu obyvateľstva.

Zvlášť štedrý bol Stvoriteľ pri formovaní krajinného útvaru Malej Fatry, Vrátnej, vegetácie i ostatných krajinných zložiek obce

Terchová a jej regiónu. Krédom občanov Terchovej, ako i ľudí, ktorí tu našli svoje „druhé bývanie“ (chatári a chalupári), by malo byť zvelaďovať a zušľachťovať toto prírodné bohatstvo nielen pre nás, naše deti a vnukov, ale celkovo pre budúce generácie. Mnohí z nás, naopak, vedome či nevedome ničia toto grandiózne dielo prírody, devastujú hory, lesy a životné podmienky vôbec. Boh nám dal rozum, slobodnú vôľu a my sa chováme, ako keby sme rozum a slobodnú vôľu stratili a páchame vedome krivdy na Stvoriteľovom diele. Nechceme pochopiť, že ak si túto krásnu PRÍRODU sami zničíme, nie je v plánoch Božích zachrániť ju pred našou svojvoľou a obnoviť ju pre budúce generácie.

Anton Blažej

(10. 3. 1927 Nemšová –
3. 4. 2013 Bratislava)

vedec, univerzitný
profesor, expert OSN
pre životné prostredie

Domovina junákov

Na malom vršku kostol s bielou vežou a pod ním šedivé strechy učupených chalúp: na každej krížik v štíte a vo všetkých dobrí ľudia. Terchová! Vrchy zľava, vrchy sprava. Jedny vysoké, tmavé a tajomné so skalistými vrcholcami a slnkom prežiarenými hoľami, s nekonečnou krásou lúk, hôr a dolín naplnených velebnou symfóniou vrchov, spevom hory, bystrín a veselého vetra. Tu nachádza človek seba samého, tu nachádza mier srdca i duše, zázračný balzam z vône čečiny, lúčov slnka a krásy sveta. Tento balzam hojí všetky rany a utišuje všetky bolesti. Dáva to najcennejšie – radosť zo života a dôveru k životu.

...Do stíchnutých hôr napadá sneh, ktorý prikryje vrchy i doliny svojím bielym rúchom. Hole i hory zažiaria belosťou v slnečnom jase a budú ťa volať do zimnej rozprávky Fatry. Lyžiarske stopy. Vedú na hrebene, na ohromné zjazdy, ktoré nenájdeš tak skoro, na široké priestranstvá, vedú na krídlach voľnosti. Tu sa ti zachce spievať a volať, aby celý svet počul tvoju pieseň mladosti a sily. Keď sa pustíš ponad Terchovú, či ponad Štefanovú na Boboty, Stoh, Grúň, Chleb a Kriváň,

všade nájdeš odmenu za svoju lásku k vrcholom, k domovine junákov, k vrcholom, ktoré zrodili Jánošíka.

Karol Skřípský

(15. 7. 1908 Brno, Česká republika – 10. 3. 1993 Urdorf, Švajčiarsko)

filmový režisér, scenárista, kameraman, fotograf

Terchovská legenda

Krajina moja, balada.
Oblaky naliate jak hrozná božej révy.
A slnko, čo tu do hôr zapadá,
z hôr vychádza
na stvoriteľské slovo.
Kolíska pre obra.

Pre rebro Adamavo,
predurčené nie na stvorenie Evy,
no na hák šibenice.
Na hrdé chlapské hnevy,
čo jakživ tušili, že od
kolísky k hrobu
žena rodí – no chlap,
chlap musí uniesť glóbus,
zaťato tlačí pred sebou
vlastný osud
ako býk: čelom
a osud drví jeho –
že i ten kameň občas pustí rosu.

Takto sa rodí legenda,
tichý plač trafeného
údelom...

Áno, najprv rodí žena,
najprv je kolíska,
materi na kolenách
sa všetko žive začína.
Aj potom žije samé ľudské deje,
iba syn ženy, aký hrdina...

No Ktosi tuší,
Ktosi vie už, kde je.
A keď mu chlapská smrť
postielku zarovnáva,
zverí ho legende
a chlap sa hviezdou stáva.

Hlavička zoťatá,
ktože ťa poíska.
Odivsol zbojníček,
ostala kolíska.

Dve rodné matere
mu polievajú hruď.
Kolíska terchovská
a verná duša ľudu.

Milan Rúfus

(10. 12. 1928 Závažná Poruba – 11. 1. 2009 Bratislava)

básnik, esejista, literárny
kritik, pedagóg

Terchová, Terchová, jak ťa hory kryjú...
FOTO František Mucha

Veršami proti tankom

(Päťdesiate piate
výročie okupácie
z augusta 1968)

Pred 55 rokmi, dvadsiateho prvého augusta 1968, sa právo silnejšieho stalo vo vtedajšom Československu jediným platným zákonom a legislatívou. Nádych katarznej slobody a výdobytky politického uvoľnenia, prebiehajúceho v spoločnosti, „prijechala“ zlikvidovať „bratská pomoc“ piatich armád krajín Varšavskej zmluvy (više 500 tisíc vojakov, 6300 tankov, 2000 diel a rakiet, 800 lietadiel!!!). Brutálna invázia definitívne ukončila demokratizačný proces známy ako Pražská jar, respektíve pochovala naivný sen Alexandra Dubčeka a reformných komunistov o socializme s ľudskou tvárou.

Otrasná skutočnosť i skúsenosť bola pre väčšinu obyvateľov fatálnou udalosťou, ktorá kardinálne zmenila ich pohľad na svet, mnohým odrazila životnú cestu inam, ako pôvodne smerovala. Jedni servilne prislúhovali džinoví vypustenému z flaše, prítakávali nastolenej vládnúcej garnitúre, iní v tichej alebo otvorenej opozícii upozorňovali na protiprávnosť situácie, nehovoriac už o antietickosti a antihumánosti. Bolo logické i zákonité, že inváziu zrkadlili aj mnohí slovenskí básnici a spisovatelia, a to v celej šírke foriem, ktorú poskytuje písané slovo. Na okupáciu podľa dostupných zdrojov reagovalo 68 básnikov rôznych generáčnych vln, žijúcich doma i v exile. Najstarším tvorcom, ktorý odsúdil agresiu, bol takmer 68-ročný predstaviteľ básnického neosymbolizmu, lyrik s tragickým pocitom života Emil Boleslav Lukáč. Brachiálny zásah do slobodnejšie sa vyvíjajúcich pomerov v starej vlasti rezolútne odmietli azda všetci exiloví literáti. Najväčšiu pozornosť téme venoval člen katolíckej moderny Gorazd Zvonický (žil v Ríme). Ako jediný slovenský autor vydal knihu veršov (Len črepy... Výkriky pri invázii, 1968), ktorá bola preložená aj do taliančiny. Za najpôsobiljší básnický prejav odporu k samozvaným hosťom je všeobecne považovaná rozsiahla skladba Vojtecha Mihálíka Rekviem – na motívy zádušnej svätej omše. Sugestívne verše, reflektujúce krvavú agresiu, napísal aj Miroslav Válek. Obaja spomenutí tvorcovia však už onedlho vstúpili do služieb husákovskej „normalizácie“, prijali vysoké štátne a stranícke funkcie a participovali na tzv. konsolidácii domácej kultúry. Interesantným básnickým svedectvom o „umelcovej ruke na pulze tragických dní“ sú verše deviatich slovenských poetiek.

Podľa nedávneho prieskumu Globsecu len 55 percent Slovákov v rozmedzí 25 až 34 rokov vníma okupáciu z roku 1968 negatívne. Až každý tretí na ňu nemá žiadny názor, v školách sa žiaci k tejto téme zväčša nedostanú. S ohľadom na uvedené, ako i na brutálnu ruskú agresiu na Ukrajine a propagandu Kremľa pokladám za mimoriadne dôležité realizovať akcie s cieľom bližšie osvetliť hlavne najmladšej generácii, čo sa udialo na Slovensku, respektíve v Československu v auguste 1968, a ako na to zareagovali básnici, spisovatelia, dramatici, publicisti, novinári, divadelníci, fotografi, filmári... Unikátna expozícia kolekcie fotografií spred 55 rokov – vo výbere priameho aktéra a očitého svedka tých čias Ivana Köhlera – je z môjho pohľadu fascinujúcou vizuálnou reflexiou a svedectvom o tragickú historickú udalosť, ktoré aj v kontexte dneška doslova mrazí aktuálnosťou i naliehavosťou celkovej osobnostnej výpovede. Prezentované zábery jednoznačne potvrdzujú úsilie fotografov čo najviac minimalizovať vklad seba samého a vlastného estetického vkusu do finálneho tvaru jednotlivých snímok. Zároveň všetkých tvorcov harmonicky spája uhol slobody a odvaha prejavu vlastnú osobitú vnímavosť. Brillantnou schopnosťou „zarámováť“ to, čo citlivo videli v hľadáčkiku, autenticky a s vysokou mierou empatie „zvečnili“ osudové chvíle a ich atmosféru ako svoju revoľtu, občiansky postoj, svetonázor, posolstvo, odkaz... Viacerí zo zastúpených fotografov nestratili svoju česť ani v nasledujúcom období, keď bol v požičovniach tvárí a prezliekarňach kabátov riadny frmol. Aj to predstavuje jeden z dôvodov, prečo by sme si mali mená principiálnych, odvážnych a statočných ľudí pamätať, pri vhodných príležitostiach neustále pripomínať a vzdávať im hold. Presne tak, ako to hodnotnou výstavou v Soho Gallery urobil veľký mág a performer Ivan Köhler.

Peter Cabadaj

KVAPKA KRVI

Nie s tvárou cti a čelom rozvahy.
Železom.
Po zuby zaodiaty železom.
Tak prejde tento august do dejov
po onej noci o hodine zlodejov.

Kto by chcel ešte vidieť úsmev dňa,
až bude úsvit rinčať železom?
Po zuby zaodiaty železom?
Len kvapka krvi s malou hromničkou,
na dlažbe ulíc prečesaných železom,
bude páliť soľou ako bajonet
režúci krky
Picassových holubíc.

Pominie všetko ako jarná búrka.
Duch nezná hraníc,
pnie sa ako závrat úžasný.
Parašutisti, hľa, letia z púpavy
a rozsievajú svoju kontinuitu.
A duch slobody sa vzpína,
metamorfózou rán a nádejí,
a obtiera sa o chvost vlasatíc
odvážnym krídlom Gagarina.

Andrej Žarnov
(úryvok, leto 1968)

Poznámka: Uverejnený text Petra Cabadaja je prevzatý z katalógu výstavy Veršami proti tankom, ktorá bola nainštalovaná v žilinskej Soho Gallery od 16. októbra do 21. novembra 2023.

Rock na dedine trvajúci 40 rokov

(Krátke rozprávanie o jubilujúcej skupine ARZÉN)

Zrejme ako prvej kapele na svete vyšla o nej najskôr knižka, až potom debutový album. Etnickú hudbu na „terchovský spôsob“ hrala dávno predtým, než Slovensko zasiahla vlna world music. Originálne tiež prispieva k propagácii domácej básnickej tvorby. Reč bude o terchovsko-žilinskej rockovej skupine Arzén, ktorá účinkuje na hudobnej scéne nonstop už 40 rokov!

Prednovembrová éra

História kapely je v mnohých smeroch interesantná a ojedinelá. Začiatky aktívnej činnosti spadajú do polovice 80. rokov minulého storočia, teda do obdobia, keď na Slovensku registrujeme výraznejšie uplatňovanie rôznych alternatívnych umeleckých trendov. Vo sfére hudby jednoznačne dominovala rocková muzika, ktorá bola v tých časoch spájaná s kapelami ako Tublatanka, Halušky, Demikát, 300 HR, Kobra, Metalinda, Chór vážskych muzikantov... Išlo zväčša o takzvané garážové formácie, ktoré sa pričasto dostávali do konfliktov s vtedajším komunistickým režimom a jeho mocenskými orgánmi, úradníckymi „šimľami,“ ale i svojím najbezprostrednejším okolím. Vzniklo však silné interpretačné podhubie, dlhodobo výdatne okysličujúce slovenský hudobný vzduch a bohato zásobujúce jeho terén.

Dôsledky naznačeného procesu vyústili v Terchovej počas horúceho leta 1983 aj do založenia skupiny Arzén. Hoci formácia v prvej dekáde svojej existencie často menila personálne obsadenie, vždy zostávala poctivá muzikantská robota a premyslené nepodliehanie žiadnym módnym vlnám a tendenciám. Alebo napísané inými slovami: kapela si dokázala v každom čase i nečase zachovať svoju príťažlivú tvár, vyhranené autorské a hudobné cítenie. Z tohto uhla vnímania je úplne fuk, či išlo a ide o hardrockový, rockový alebo folkrockový prejav.

Zhudobnená poézia

Diskografia skupiny Arzén prezrádza, že za ťažko uveriteľných 40 rokov existencie vydala desať štúdiových albumov, účinkovala v rozhlase, televízii aj vo filme, odohrala nespočítateľné množstvo koncertov na Slovensku, v Českej republike, Maďarsku, Poľsku či dokonca v Spojených štátoch amerických. Veľkú časť bohatého repertoáru kapely tvoria rockové úpravy terchovských ľudových piesní. Osobitnú kategóriu predstavujú zhudobnené verše nežijúcich slovenských básnikov (Ján Smrek, Andrej Žarnov, Paľo Ušák

Gitarista a skladateľ Paľo Cabaďaj a spevák Jaro Gažo, ktorí to ťahajú s kapelou úctyhodných 40 rokov, sú hrdými odchovancami terchovskej muziky a rodného Jánošíkovho kraja.
FOTO Jana Micháľková

Oliva, Ján Frátrik, Gorazd Zvonický, Karol Strmeň, Svetoslav Veigl, Eugen Vesnin a iní). Apropos, skladby z tejto interesantnej kolekcie zazneli v podaní Arzénu aj na pražskej vernisáži monumentálnej výstavy Cesty slovenskej knihy: Od Proglasu k postmoderne, ktorá bola slávnostne otvorená 18. septembri 2008 v Galérii Klementinum (Národná knihovna ČR).

Robiť svet aspoň trochu krajším

Nedávna covidová éra bez možnosti verejne koncertovať a účinkovať na festivaloch neobišla ani Arzén. Viac o tom pre Listy povedal spoluzakladateľ kapely, gitarista, skladateľ a pedagóg v jednej osobe Pavol Cabaďaj. „Ak by som sa mal obzrieť za časom pandémie a v skratke zhrnúť, čo sa v ňom udialo-neudialo, začnem konštatovaním, že to nebolo vôbec ľahké. Aj napriek celkovej apatii a kultúrnospoločenskej letargii sme sa rozhodli stále tvoriť, hrať a pracovať tak, ako to robíme už štyridsať rokov. Vlani na jar sme nahrali skladbu Kamaráti..., ktorú som napísal počas tvrdého lockdownu. Zachytáva naše pocity a atmosféru pochmúrneho času, ktorý sme si všetci spoločne odžili. Následne bol k skladbe urobený videoklip. V priebehu minulého roka sa konečne podarilo dokončiť náš prvý živý hudobný záznam z koncertného turné 2019, ktoré Arzén absolvoval s vynikajúcou českou kapelou

Čechomor. Vyšlo DVD s názvom *Naživo a máme z nosiča veľkú radosť. Trojročné oneskorenie bolo spojené s rôznymi problémami a ťažkosťami, nakoniec sa to ale predsa len podarilo. Ide o kus nášho života, sveta, ktorý žijeme a ktorý máme konečne zaznamenaný i takouto formou.*“

Pavol Cabadaj čitateľom Listov ochotne prezradil niečo aj o aktivitách Arzénu spojených s týmto jubilejným rokom. „*Kapela v uplynulých mesiacoch intenzívne pracovala na spoločnom projekte so žilinským folklórnym súborom Rozsutec. Výsledkom je koncertný program s tancom, ako i nahrávka novej verzie našej obľúbenej skladby Katarínka, ku ktorej vznikol aj videoklip... Hoci dnešná situácia všeobecne nie je veľmi priaznivá – pre umenie obzvlášť –, napriek tomu chceme pracovať, tvoriť v rámci svojich možností a našou hudbou robiť svet aspoň trochu krajším*“ – uzavrel svoje rozprávanie Pavol Cabadaj.

Citované slová doplníme o konštatáciu, že ich autor si 40 rokov nepretržitej existencie kapely Arzén vedno so spevákom Jarom Gažom naplno odžil, odohral, odspieval i odtrpel. Tento dobrosrdečný človek sa stal vo svojom regióne stelesnením bytostného osudového vzťahu s vernosti k hudbe a rockovou legendou, ktorú možno so železnou pravidelnosťou vídavať s neodmysliteľnou gitarou v ruke na cestách medzi Terchovou, Žilinou, svetom a späť...

Rockoví folklórni Jánošiči

Arzén je v chemickom zmysle veľmi krehký, striebrobiely kov, ktorého zlúčeniny sú prudko jedovaté. Pokiaľ ide o hudobnú charakteristiku Arzénu, je to kapela snažiaca sa úctyhodných štyridsať rokov – bez jedovatých slín – vypovedať a „vyhrať“ svoj pocit otvorene, úprimne a bez nároku na akékoľvek spoločenské uznanie zo strany elit či vrchnosti. Interesantné je, že Arzén sa nikdy programovo neprihlásil ani k mohutnej vlne etnickej hudby (world music). Akoby z bočného vchodu ju však dokáže unikátnym spôsobom obohacovať o výrazovo silné vrstvy, línie či spodné prúdy. „Rockoví folklórni Jánošiči“ totiž vnímajú

Arzén s ľudovou hudbou bratov Muchovcov. Sprava: Rudolf Patrnčíak, Alojz Mucha, Pavol Cabadaj, Jaroslav Gažo, Igor Klein, Štefan Mucha, Michal Bobáň (1996). FOTOARCHÍV Arzén

terchovské inšpirácie ako slovenskú pieseň, kolujúcu v žilách sťa dotyk nebeských hudobných sfér. Záverom už len uvedieme, že štyridsiate jubileum oslávila kapela Arzén veľkým koncertom i na tohtoročných Jánošíkových dňoch v domovskej obci Terchová (5. 8. 2023).

Peter Cabadaj

(Listy, roč. 30, 2023, č. 9, s. 4–5)

Poznámka: Časopis Listy Slovákov a Čechov, ktorí chcú o sebe vedieť viac, vychádza v Prahe.

V tejto zostave hrá kapela Arzén už takmer 30 rokov. Sprava: Pavol Cabadaj, Jaroslav Gažo, Miroslav Fedor, Igor Klein, Ján Heinrich. (Amfiteáter Nad bôrami v Terchovej, 2018) FOTO Peter Polák

Jozef Miho

**folklorista, choreograf,
tanečník, muzikant,
spevák, fotograf,
dokumentarista,
zberateľ ľudových
piesní (9. 4. 1939
Louny, Česká
republika – 29. 5.
1986 Martin)**

Od konca roka 2005 uverejňujeme na stránkach obecných novín stručné medailóny výrazných postáv Terchovej. Pri ich publikovaní uplatňujeme princíp časového hľadiska – od 17. storočia dodnes. Deväťdesiatou siedmou osobnosťou v rámci nášho dlhodobého cyklu je Jozef Miho. Ďakujeme Štefánii Mihovej za ochotné poskytnutie manželových biografických údajov i ďalších cenných informácií.

Patril do mimoriadne silnej generácie terchovských folkloristov, muzikantov a spevákov, ktorí prišli na tento svet v druhej polovici tridsiatych a začiatkom štyridsiatych rokov 20. storočia (Róbert Miho, Miroslav Vallo, Darina Kohútová-Hanuliaková, Ladislav Cingel, František Gažo, Tomáš, František a Viliam Meškovci, Ladislav a Stanislav Mihalčatínovci, Alojz Cabada a iní).

Debutujúco sa Jozef Miho na folklórnej scéne objavuje v pozícii člena *prvej mládežníckej terchovskej muziky*, ktorá vznikla na Základnej škole v ústredí v roku 1951.

Spolu s ním a učiteľom Milanom Chvastekom, zakladateľom kapely, v nej hrali a spievali starší brat Róbert Miho a súrodenci František a Viliam Meškovci. Odvtedy hrával v rôznych terchovských muzikantských zoskupeniach na kontra husle. Ako 14-ročný účinkoval vedno s bratom Róbertom a Ladislavom (Vladom) Mihalčatínom v prvom slovenskom celovečernom farebnom filmovom muzikáli *Rodná zem* (1953), v rokoch 1954–1958 bol profesionálnym tanečníkom v *SLUK-u*, kde ho na základe úspešného konkurzu vybrali Juraj Kubánka a Martin Ťapák. Neskôr Jozef Miho absolvoval dvojročnú Školu choreografov amatérskych folklórnych súborov, organizovanú Krajským osvetovým strediskom v Bratislave (1977–1979). Choreografa robil niekoľkým domácim folklórnym telesám, na vojenčine (1958–1960) hral a tancoval v chýrnom vojenskom súbore piesní a tancov *Jánošík* v Brne (dnes *Ondráš*).

Hneď po založení rodiny a usadení sa v Kysuckom Novom Meste pôsobil od začiatku šesťdesiatych rokov ako fotograf vo vtedajšom štátnom podniku ZVL. Intenzívnu spoluprácu s Folklórnym súborom *Jánošík* (dnes *Jedlovina*) z Kysuckého Nového Mesta, kde pôsobil brat Róbert Miho i ďalší terchovskí muzikanti, nadviazal aj na predošlú choreografickú činnosť.

Tri roky (1975–1978) bol Jozef Miho umeleckým vedúcim Folklórneho súboru *Rozsutec* zo Žiliny, pre ktorý, okrem iného, spravil s Tiborom Hlbočanom excelentnú choreografiu *Mlad' spod Rozsutca*. Bezpochyby stojí

za zmienku, že s menšími úpravami ju súbor tancuje dodnes (má za sebou viac ako dvetisíc repríz). Od roku 1977 kooperoval Jozef Miho ako choreograf aj s iným žilinským folklórnym telesom *Stavbár*.

Keď sa s rodinou definitívne presťahoval do Žiliny (1978), začal pracovať v Okresnom osvetovom stredisku ako metodik pre folklór, fotograf a dokumentarista. Niekoľko rokov spoluorganizoval rôzne folklórne akcie a súťaže, prehliadky detských speváckych a tanečných kolektívov, muzikantsky pôsobil v súbore Rozsutec, bol oceňovaný za neúnavné šírenie ľudovej kultúry a tradícií... Hrou na harmoniku často sprevádzal dcéry i viaceré dedinské spevácke skupiny. „*Za svojou vášňou hľadania koreňov, múdrosti a obyčajov slovenského ľudu, ich spôsobu života, chodil do vzdialených, ťažko dostupných chatárov severného Slovenska – na Oravu, k poľským hraniciam, do goralských osád. Všetko nahrával na kotúčový magnetofón. Potom si zaznamenaný materiál prepísal, prespieval, zhudobnil a uplatnil v tanečných choreografiách. Aktívne pomáhal aj ďalším žilinským súborom ako Mladost a Slovenár.*“ (Štefánia Mihová)

Fotografická činnosť Jozefa Miha bola okrem pracovných podnikových aktivít zameraná na dokumentovanie života ľudí na dedine, citlivo zachytával metamorfózy krajiny cez detaily ročných období, sezónne zvykoslovie, fašiangy, Veľkú noc, Vianoce... Zvlášť treba spomenúť magický čas konania Jánošíkových dní v Terchovej (Vrátna), kde okrem účinkovania v kroji s husľami fotograficky i kameramansky zaznamenával čarovnú atmosféru folklórneho diania, výnimočný kónsky vozový sprievod s muzikantmi v Tiesňavách... Autorove fotografie bývali pravidelne uverejňované v kalendároch, ročenkách, regionálnych novinách a časopisoch.

Spomenieme tiež aktívnu účasť Jozefa Miha v rôznych súťažiach, z ktorých má niekoľko ocenení. Família si najviac cení prvé miesto v regionálnej súťaži v Kysuckom Novom Meste – zvíťazil s pôsobivou fotografiou *Dobré ráno* (malá dcérka po zobudení). Slovenský fond výtvarných umení mu v roku 1982 schválil nárok na vyplácanie honorárov z literárnej a umeleckej činnosti (M-2482/82).

„*Celý svoj život, hoci veľmi krátky (47 rokov), ale celkovým prístupom srdečne intenzívny, šíril nekonečnú radosť, optimizmus, nádej a lásku. Lásku vo svojej rodine, lásku k hudbe, k človeku vôbec. Učil a vychoval mnohých hudobníkov, ktorí sú vzácnymi šíriteľmi terchovskej muziky, folklóru a ľudových tradícií. Jeho odkaz zostáva s nami*“ – uzatvára manželov životopis empatická Štefánia Mihová.

Obdivuhodne všestranný tvorca a úžasný človek Jozef Miho zomrel po ťažkej chorobe v Univerzitnej nemocnici v Martine. Pochovaný je v Terchovej, ktorej folklór, tradície a muziku celý život s plným nasadením šíril, propagoval a reprezentoval doma aj v zahraničí. Tento medailón je vôbec prvým ucelenejším článkom reflektujúcim osobnosť charizmatického Jozefa Miha.

Literatúra: Peter Cabadaj. *Terchovská muzika: Desiat rokov zapísaná v UNESCO. Obec Terchová, 2023. 144 s. (Register); Štefánia Mihová. Životopis Jozefa Miha (Rukopis, 2023).*

Peter Cabadaj

FOTOARCHÍV Štefánia Mihová, František Mucha

Terchovská muzika Folklórneho súboru Rozsutec zo Žiliny. Sprava: František Gažo, Martin Rusnák, František Mucha, Jozef Miho (začiatok 80. rokov minulého storočia)

Prvý zľava Jozef Miho

Dvadsať rokov od úmrtia Pavla Gábora

(Reminiscencia na čestného občana Terchovej)

Keď sa povie Pavol Gábor, zainteresovaní veľmi dobre vedia, že za touto renomovanou autorskou značkou sa skrývajú desiatky úspešných operných kreácií, stovky vystúpení v operetách, účinkovanie na prestížnych zahraničných pódiumoch, jedinečná interpretácia slovenských ľudových piesní, hlboký vzťah k našej ľudovej kultúre a tradíciám. Presuňme sa však v toku času späť a aspoň v stručnosti načrtneme portrét umelca, ktorý bol vždy hrdý na to, odkiaľ pochádza, kde sú jeho korene a nevyčerpatelné inšpiračné zdroje.

Svetlo sveta prvýkrát uzrel 1. decembra 1932 v neďalekom Varíne. Po maturite na Reálnom gymnáziu v Žiline, krátkom štúdiu architektúry a trojročnom pôsobení na Bratislavskom konzervatóriu v triede prof. Idy Černeckej absolvoval v roku 1960 štúdium operného a koncertného spevu na Vysokej škole múzických umení v Bratislave (VŠMU). Pedagogicky ho viedli prof. Anna Korínska a v poslednom roku štúdia Dr. Janko Blaho. Analogicky ako spomenutý pedagóg – prvý slovenský profesionálny operný spevák –, aj Pavol Gábor v priebehu aktívnej speváckej kariéry prenikol do viacerých oblastí vokálneho umenia. Výnimočné sú jeho zásluhy hlavne na poli interpretácie, ale i propagácie slovenskej ľudovej piesne doma aj v medzinárodnom kontexte. Jednoznačne ale platí, že bol v prvom rade excelentným operným sólistom (tenoristom), ktorý počas 60., 70. a 80. rokov minulého storočia významnou mierou prispel k profilovaniu prvej slovenskej opernej scény. Mimo chodom, na jej javisku debutoval v roku 1958 ešte ako študent 3. ročníka VŠMU v podarenej epizódnej roli Tanečného majstra (opera G. Pucciniho *Manon Lescaut*).

Úspešný doma aj vo svete

V roku 1959 sa talentovaný Pavol Gábor stáva sólistom Opery Slovenského národného divadla (SND), ktorej zostal verný takmer štyri decéniá. Veľké úspechy mu prinieslo najmä stvárňovanie komediálnych úloh, ktoré boli blízke jeho naturelu. Ako vynikajúci komediálny

Pavol Gábor na fotografii Kamila Vyskočila

buffo tenor a tvárny predstaviteľ rôznych typov si získava sympatie odbornej aj širšej kultúrnej verejnosti. Bohatý repertoár však s húževnatosťou i nástočivosťou rozširuje o žánrovo najrozmanitejšie postavy domáceho aj svetového operného umenia. Kritika nejednen raz ocenila Gáborov dynamický vokálny i herecký prejav, výrazovú bezprostrednosť a spevácku vyváženosť. Pripomeňme v tejto súvislosti aspoň jeho bravúrne zvládnuté role v operách *Barbier zo Sevilly* (Gróf Almaviva, 1968, 1978), *Figarova svadba* (Basilio, 1971, 1980), *Eugen Onegin* (Triquet, 1963, 1972, 1978), *Sen noci svätajánskej* (Puk, 1962), *Cisárove nové šaty* (Minister, 1969), *Vzkriesenie* (Smelkov, 1976) či *Predaná nevesta* (Vašek, 1983).

Za umelcovu vrcholnú kreáciu v zmysle charakterovej reflexie považujú odborníci stváranie titulnej postavy Brittenovho *Alberta Herringa* (1966). Aj napriek úsmevnému zovňajšku je Gáborova interpretácia plná hlbokej ľudskej dimenzie, výrazná vývinom charakteru a bohatstvom náladových poltónov. Súveká kritika túto kreáciu porovnávala s rozmerom klasickej interpretácie londýnskeho *Petra Pearsa* zo svetovej premiéry famózneho diela. Uvedená rola Alberta Herringa vyniesla Pavlovi Gáborovi ocenenie „Najlepší herecký výkon roka v Opere SND“!

Chýrny spevák často hosťoval na operných scénach doma (Praha, Ostrava, Banská Bystrica, Košice...) i v zahraničí (Belgicko, Nemecko, Grécko,

Irán...), s Operou SND absolvoval viacero zahraničných turné (Sovietsky zväz, Holandsko, Nemecko, Španielsko, Bulharsko, Rumunsko, Juhoslávia a inde).

Slovenská ľudová pieseň

Osobitnú kategóriu umelcovho záujmu predstavovala ľudová pieseň. V čase, keď v povedomí verejnosti – hlavne mladej generácie – bohatstvo tradičnej kultúry ustupovalo agresívnemu mediálnemu tlaku modernej i módnjej hudby (prevažne cudzej), vytrvalý Pavol Gábor odvážne a v intenciách svojich profesionálnych predchodcov držal líniu autenticky vyhranenej interpretácie slovenskej ľudovej piesne. Dobová kritika na margo toho uviedla, že „ani pre profesionálnych operných či koncertných umelcov nie je dehonestujúce zameniť kostým, smoking či frak za ľudový kroj, orchester za ľudovú hudbu a najvyššieho poslucháča vážnej hudby za najspontánnejšieho milovníka ľudovej hudby, či zábavnej múzy. V tomto nadviazal Pavol Gábor na tradíciu našich veľkých spevákov, ako boli Janko Blaho, Štefan Hoza, Mária Kišonová-Hubová, Elena Kittnarová...“ (Gašpar Tribel, 1982)

Už v chlapčenskom veku vystupoval varínsky rodák na rôznych súťažiach ľudovej umeleckej tvorivosti. Ako stredoškolač založil v Žiline tanečno-spevácke teleso Sekera, ktoré kvalitnými programovými číslami žalo úspechy v okresnom, krajskom i celoslovenskom meradle. Úspešne sa mladý Pavol Gábor predstavil aj na I. Celoslovenskom folklórnom festivale vo Východnej, kde stretol tanečnicu a neskoršiu životnú partnerku – **terchovskú rodáčku Ľudmilu Meškovú**. Spoločne reprezentovali svoju krajinu na Svetových festivaloch mládeže a študentstva vo Varšave (1955) a Viedni (1959), odkiaľ si priviezli najvyššie ocenenia v kategóriách sólový ľudový spev a tanec, ako i v kategórii sólový párový ľudový tanec. Ľudmila Gáborová sa dokonca pretancovala až do svetoznámej Laterny magiky v Prahe, manžel zas zvíťazil na renomovanom Medzinárodnom hudobnom festivale sólistov a hudobných telies v juhovýchodnom mestečku Llangollen (1958). Apropos, o 38 rokov neskôr triumfovala na tomto celosvetovom súťažnom festivale aj Ľudová hudba bratov Muchovcov z Terchovej...

Charizmatický Pavol Gábor spieval ako sólista napríklad s Lúčnicou, SLUK-om, kooperoval s významnými osobnosťami ľudovej hudby (primáši Samko Dudík, Slávek Volavý a iní), ako aj s ďalšími profesionálnymi zoskupeniami a muzikami z viacerých oblastí našej vlasti. „Slovenskú ľudovú pieseň propagoval v širokom geografickom kontexte, spieval piesne takmer zo všetkých regiónov Slovenska. Nebola mu cudzia žánrová pestrosť ľudovej piesne. Autenticky a originálne spieval piesne žartovné, ľúbostné, svadobné i cigánske. A k zbojníckym akoby ho už predurčovala kolíska rodného kraja.“ (Jaroslav Blaho)

Vzťah k Terchovej

Jánošíkov kraj, ku ktorému sa vždy hrdo a úprimne hlásil, fundamentálne poznamenal umelcov osobnostný profil. Akoby vitalita a energia malofatranských zurčiacich potôčikov, strmých bráľ i vlahých lúk životodarne pôsobili na spevákov interpretáčnej majstrovstvom. Vieme, že sa do tohto magického kraja často a rád vracal, aby mu symbolicky splatil pomyselné dlžoby za inšpirácie, za vrodenuú lásku k spevu, za všetko, čo ľudová melódia a ľudová pieseň preňho znamenali. Boli harmonicky a bytostne prepojení, navzájom sa inšpirovali a obohacovali, vždy si boli blízki a blízko seba...

„Ako rodák z Varína, kraja legendárneho Jánošíka známeho terchovskou, nebeskou' muzikou, ktorá mi znela už pri kolíske a sprevádzala ma celým mojim detstvom, pripípol som k ľudovej piesni, stala sa mi piesňou srdca a dala mi i predpoklady pre štúdium spevu. A tak som sa priam nadviazne stal spevákom – profesionálom. Veď aj naše prvé opery Krútnava či Jánošík rovnako čerpali z ľudovej melódiky, a preto ich mám mimoriadne rád. Aj keď operné a koncertné

požiadavky sú iné na speváka, než ľudová pieseň, rád sa vždy vraciam k chlapským piesňam rodného kraja, ba rád spievam i piesne z celého Slovenska. A tak to u mňa na seba nadväzuje, vzájomne sa prelína či napája... Z ľudových piesní mám veľmi rád zbojnícke – pre ich clivú údernosť.: Povedzte mojej materi; detvianske rozkazovačky.: Zajali, zajali mojej milej ovce; východniarske.: Odkazujem svojej žene, že ja v karčme, ne v koscele; záhoracko-verbunkošské.: Na Myjave pod lípkami, verbujú tam hradní páni; a napokon piesne môjho rodného kraja – Terchovskej doliny: „Nebudem sa ženiť chrma v lete, keď budú čerešne v bielem kvete, keď budú ovečky na salaši, ja budem s mámilú pri sobáši!...“ (Pavol Gábor, 1982)

Epilóg

Dlhoročná umelecká činnosť Pavla Gáboru našla svoju odozvu aj v podobe mnohých ocenení a vyznamenaní; za všetky spomenieme titul Zaslúžilý umelec, ktorý získal v roku 1982. Životný príbeh uznávaného speváka sa s definitívnou platnosťou uzavrel 28. augusta 2003 v Bratislave. Pochovaný je v Slávičom údolí vedľa hrobov iných významných osobností slovenskej kultúry, umenia a spoločenského života.

Maestro Pavol Gábor je i držiteľom titulu Čestný občan Terchovej. Získal ho in memoriam v roku 2007 za „celoživotný osobnostný, tvorivý a umelecký prínos na poli interpretácie, propagácie, rozvíjania a šírenia ľudovej tradície a kultúry rodného Jánošíkovho kraja“. Jedným dychom ale musíme doplniť, že si v Terchovej hlboko vážime a ctíme aj umelcov pôsobenie, renomé a úspechy, ktoré dosiahol v oblasti klasickej hudby.

Peter Cabadaj

Umelecký svet Adriány Ondrušovej

V predošlom čísle obecných novín sme okrem iného gratulovali Adriáne Ondrušovej k úspešnému zavŕšeniu štúdia na Vysoké škole výtvarných umení v Bratislave (VŠVU). Len pripomenieme, že Adrika je od roku 2016 pevnou súčasťou redakcie nášho periodika, ktorému dáva „grafický šat“, a spolupracuje s Miestnym kultúrnym strediskom Terchová aj na mnohých výstavách a podujatiach, kde uplatňuje svoj výtvarný talent. Je predstaviteľkou novej nastupujúcej generácie umelcov, ktorí prichádzajú s vlastným videním sveta. Dnešný svet sa neuveriteľne rýchlo mení a doba, v ktorej žijeme, prináša veľa výziev. Na tieto zmeny a výzvy vo svojej tvorivej činnosti reaguje aj Adrika so svojimi kolegami. Pri spoločnom rozhovore a rozmieňaní nosných myšlienok do podrobných súvislostí som sa presvedčil o veľkom zaníetení pre svoju tvorbu, na ktorej kooperuje s jej srdcu spriaznenými dušami. O tom, že ide o veľmi interesantné iniciatívy a projekty, ktoré trochu viac poodhalia oponu umeleckého sveta našej rodáčky, sa môžete presvedčiť aj z nasledujúcich riadkov.

TERCHOVÁ: Ako pri prvom sa pristavíme pri projekte RARE – kultúrny priestor pre všetkých. Predstav nám túto myšlienku, ľudí, priestor a ich potenciál...

Adriána ONDRUŠOVÁ: Vznikol podnet, ktorý nám, vtedajším študentom, Vysoká škola výtvarných umení podala ohľadom nevyužívaného podzemného priestoru, a my sme reagovali. Založili sme občianske združenie Rare cultural space (*rare* z angličtiny *ojedinělý*, *zriedkavý*, *nedopečený*) a rozhodli sa vytvoriť priestor pre ľudí s vášňou pre umenie, komunitné čítanie, a tak podnecovať tvorbu, kultúrnu diverzitu a inovácie v umeleckom svete na Slovensku. Od získania dôvery z vedenia školy a profesorov VŠVU, prvých brigád s lopatami a špachtľami s našimi rodinnými príslušníkmi kamarátmi, skrz umelcov, umelkyne, ktorí svoje vizuálne, hudobné, intermedialne, performatívne, ... umenie dobrovoľne prezentovali za propagáciu na instagrame, a pár drobných až po akúkoľvek pomoc návštevníkov, ktorí pridali ruku k dielu, sme sa stali vcelku rýchlo kultúrnym ekosystémom.

Naše zoskupenie – Dáša Oršuliaková, Miroslav Šujan (obaja dejiny a prax súčasného umenia), Jakub Užovič (intermédiá) a ja Adriána Ondrušová (vizuálna komunikácia) – je rozdielnymi vyštudovanými odborníkmi svojich členov diverzité, vďaka čomu dokážeme obsiahnuť viacero pozícií, a tak vytvárať jednotný celok. Náš priestor je menej zvyčajný, možno by som to nazvala až nezvyčajný. Nie sme „bielou kockou“, ako to v galérii býva zvykom. Vystavujúci umelci majú vždy možnosť svojoju umeleckou činnosťou zasiahnuť do priestoru a tým ho dotvoriť, respektíve pretvoriť. Radi premaľovávame, búrame steny či vŕtame nové diery, a tým má každá výstava svoj jedinečný charakter. Vždy po nej zostane v priestore stopa, na ktorú nadviaže ďalšia výstava. Vo vrstvách našich stien je tak uložený záznam umeleckej činnosti.

Za ten rok, čo naše komunitné centrum funguje, sme usporiadali niekoľko hudobných akcií, umeleckých podujatí a pokračujeme ďalej. Máme plán výstav a hudobných podujatí na celý nasledujúci rok a momentálne pracujeme na tvorbe webu a online obchodu pre umelcov, ktorý by sme v najbližších mesiacoch chceli spustiť. Veľmi ma teší podieľať sa spolu s mojim Rare tímom na tvorbe komunitného centra, spájať ľudí „závislých“ od umenia a kultúry, a tvoriť príležitosti pre vzájomné obohacovanie sa umeleckou činnosťou. Cítim veľkú vďaka práve k ľuďom, mojim kolegom, z Miestneho kultúrneho strediska Terchová, ktorí ma pred ôsmimi rokmi prijali medzi seba ako absolventku strednej umeleckej školy a uviedli do tvorivej činnosti kultúrneho diania. Mala som možnosť podieľať sa na tvorbe podujatí, pomáhať s prípravou vernisáží, vidieť do „zákulisia“ celého diania, a tak sa môcť inšpirovať a učiť. Dnes čerpám z týchto nezabudnuteľných skúseností pri budovaní vlastného kultúrneho centra v Bratislave, kde žijem a pracovne pôsobím. Miestne kultúrne stredisko Terchová mi vytvorilo silný základ a ukázalo cestu, ako môžem prispievať k šíreniu umenia a kultúry. Ďakujem vám.

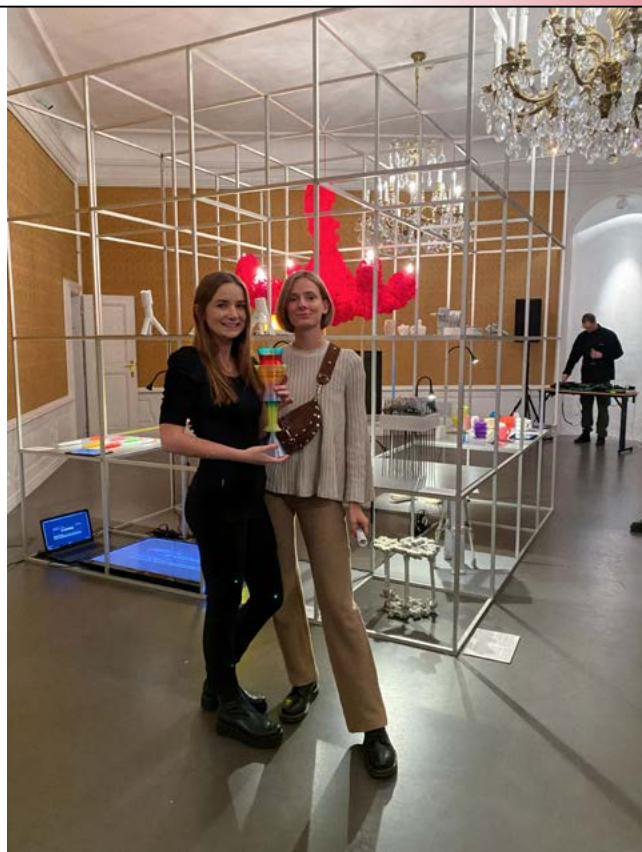
TERCHOVÁ: Veľkou výzvou súčasnosti je ekológia. Ty si ju poňala a zhmotnila vo svojej bakalárskej práci a dala jej širšie súvislosti. Predstav nám svoj projekt PLANTAPEEL.

Adriána ONDRUŠOVÁ: Ako dizajnérka cítim environmentálnu zodpovednosť za to, čo navrhujem, tvorím. Vnímam, že environmentálne zameranie a ekologické princípy udržateľnosti sa stávajú už nevyhnutnou súčasťou dizajnerskeho uvažovania a pristupovania k tvorbe. A hoci sa neprestane vyrábať ani nakupovať, ako dizajnéri máme v rukách napríklad to, z akého materiálu a akým spôsobom je produkt/inštalácia tvorená, či je šetrný k prírodnému prostrediu alebo, naopak, ho

svojím vznikom poškodzuje. Uvažovaním nad environmentálnou situáciou v súčasnosti a prepojením filozofie ekologického spôsobu života s dizajnom vznikol nápad na projekt, ktorému sme dali názov Plantapeel (z angličtiny *plant*=rastlina, *appeal*=príťažlivosť, *peel*=šupka).

Projekt Plantapeel vznikol ako prvá spoločná bakalárska práca na katedre Vizuálnej komunikácie VŠVU, na ktorej sme spolu s kolegyňou, kamarátkou a spolužiačkou Katarínou Plačkovou spolupracovali. Podstatou uvedeného projektu je vytváranie trvalo udržateľných ekologických riešení v oblastiach produktového a textilného dizajnu. Vytvorili sme pestrofarebnú vizuálnu identitu – značku Plantapeel, ktorá navrhuje úžitkové, textilno-dizajnové produkty založené na princípoch obehového hospodárstva, ktorého podstatou je, že to, čo vznikne, dokáže aj zaniknúť/zrecyklovať sa, a nevytvorí tak ďalší odpad. Spôsob výroby, použitie a zodpovednosť za recykláciu tvoria z Plantapeel-u živý ekosystém. Produkty sú navrhované bez akýchkoľvek vedľajších spracovaní – bez lepenia a šitia, sú vyrobené z mono-materiálov, ktoré sú biologicky rozložiteľné a plne recyklovateľné. Vytvorili sme značku tvoriacu úžitkové predmety dennej potreby, ktoré sú výberom materiálu a spôsobom výroby v súlade s prírodným cyklom.

Po úspešnom ukončení, obhájení bakalárskej práce, sme projekt prihlásili do Národnej ceny za dizajn 2021, kde bol nominovaný na víťazstvo v kategórii Študentský dizajn.

Vľavo Adriána Ondrušová so spoluautorkou Katarínou Plačkovou pri prevzatí Ceny za inštaláciu na medzinárodnom festivale súčasného dizajnu Bratislava Design Week, 2022.

TERCHOVÁ: Inštalácia E-motions je originálna z iného dôvodu. Hlavným podnetom na vytvorenie diela boli emócie strachu, neistoty a obáv, ktoré nás v živote sprevádzajú. Aké inšpirácie stáli pri tvorivom procese ohľadom tejto témy a v kontexte výstavy FREQUENSEE?

Adriána ONDRUŠOVÁ: Inštalácia *E-motions* je môjmu srdcu veľmi blízkym projektom. Poukazuje na vnútorný duševný svet, zobrazuje to, čo nevidíme, ale predsa cítime – emócie. *E-motions* umožňuje konfrontáciu s neviditeľným, prináša príležitosť, prostredníctvom ktorej dokážeme emócie fyzicky precítiť aj mimo našich každodenných situácií, keď ich síce zažívame, ale nevenujeme im vedomú pozornosť, prehladáme ich.

Inštalácia vznikla v spolupráci s Katarínou Plačkovou a bola súčasťou výstavy Frequensee (2021, galéria HIT Bratislava), ktorú sme tvorili vedno s fotografkami Natáliou Dominikovou, Kateřinou Ďurdákovou a teoretikom umenia Miroslavom Šujanom. Témou spoločnej výstavy bol strach. Reagovali sme na túto pocítovanú emóciu spôsobenú spoločenským nepokojom, ktorý bol v tých mesiacoch vo zvýšenej miere prítomný v našich životoch. Strach, neistota a obavy, ktoré sme cítili, sa stali inšpiráciou a hlavným podnetom k vytvoreniu tohto diela.

Zámerom inštalácie však nie je strach vyvolávať, ale, práve naopak, akceptovať ho a porozumieť mu ako prirodzenej ľudskej súčasť, ako emócií patriacej do širokej škály pocitov, ktoré prežívame. Inštalácia transformuje emócie do hmotnej podoby, čím ich je možné nielen vidieť, ale sa ich tiež dotknúť a rozozvučať ich. Zvuk je tvorený frekvenciami – od tých najnižších až po najvyššie. Na základe ľudskej interakcie/dotyku inštalácia poskytuje zmyslový vnem. Môžeme sa tak s emóciami priamo konfrontovať a prežiť si ich. Inštalácia nás sprevádza vírom pocitov ako sú vina, smútok, strach až po lásku, prijatie, mier... Pre mňa inštalácia predstavuje akési pozastavenie sa v tejto dobe zrýchleného prežívania – premýšľanie nad tým, čo cítime, čo vnímame. A zároveň poskytnutie rozhodnutia, akým emóciám chcem venovať viac pozornosti a ktorým, naopak, menej.

Ovocno-zeleninový photoshooting k projektu PLANTAPEEL. Adriána (vľavo) spolu s kolegyňou Katarínou Plačkovou FOTO Karina Golisová

Je pre mňa vždy fascinujúce pozorovať ľudí, návštevníkov tejto výstavy, ako *interagujú* s inštaláciou. Ich reakcie na „pozastavenie sa“ nad emóciami mi vždy dáva pocit radosti, čím cítim zmysel v komunikovaní týchto ideí, ktoré s ľuďmi rezonujú. Projekt získal Cenu za inštaláciu počas minulého ročníka Bratislava Design week. Tohto roku bola inštalácia opätovne vystavená na BDW 2023.

TERCHOVÁ: Interaktívna inštalácia *Ihrisko myšlienok* súvisí s Tvojou diplomovou prácou a cítiť z nej, že táto téma je u Teba hlboko zakorenená i s výhľadom do budúcnosti. Predstav nám ju bližšie. Aké môžu byť prínosy inštalácie v praxi?

Adriána ONDRUŠOVÁ: Vnútrotný svet človeka, myšlienky a emócie, sú pre mňa fascinujúcim zdrojom dizajnerskej tvorby. Cítim dôležitosť venovať sa týmto témam, lebo vnímam ich prínos pre spoločnosť. *Ihrisko myšlienok* je interaktívnou inštaláciou, kde sa zaoberám vnútrotným prežívaním človeka – so zameraním na duševné zdravie. Práve podoba interaktívnej inštalácie umožňuje zapojenie vnímateľa a nenásilne ponúka spôsob, ako uvedené vážne témy komunikovať a dostať medzi ľudí aj iným, ako len teoretickým spôsobom, a to zážitkom. Hovoriť o duševnom zdraví nie je jednoduché, je to citlivá téma. Vnímam, že tieto témy nie sú bežne otváranými témami v spoločnosti. Postupne sa im však dostáva viac a viac priestoru, no stigma, ktorá je spojená s duševnou nepohodou, je stále prítomná.

Inštalácia *Ihrisko myšlienok* poukazuje na uvedenie si myšlienok, ktoré máme, ktoré nás ťažia, ktoré sa hanbíme povedať, ktoré spôsobujú vír nepríjemných pocitov a môžu viesť až k silnej duševnej nepohode. Mojim cieľom v danom projekte je prostredníctvom hlasného verejného zdieľania týchto myšlienok spoločne sa podieľať na destigmatizácii duševnej nepohody, ktorú spôsobujú – a tak pomôcť odľahčiť duši. Prostredie inštalácie je navrhnuté tak, aby predstavovalo priestor mysle. Je ihriskom, kde sa môžu návštevníci voľne pohybovať a dotykom *interagovať* s „myšlienkami“, guľovitými formami odliatymi z vlastnoručne vytvoreného biomateriálu, čím sa spustí hlasová reakcia – myšlienka. Myšlienka, ktorá nám v myslí

Interaktívna inštalácia *E-motions*
FOTO Kateřina Ďurdáková

Adriána vo svojej inštalácii

Návštevníci inštalácie *Ihrisko myšlienok* počas vernisáže

často znie, ale je pre nás náročné ju verejne zdieľať. Hravou interakciou sa ťažoba negatívnych myšlienok odľahčuje. Priestor inštalácie poskytuje možnosť slobodnej voľby, čiže ktorým myšlienkam chceme venovať pozornosť a ktorým, naopak, nie. Nabáda k sebaopozorovaniu, ako sa cítime pri konkrétnych myšlienkach, ktoré v inštalácii znejú. Poskytuje priestor na zamyslenie sa a prehĺbenie vzájomného porozumenia voči sebe či ostatným ľuďom, ktorí s duševnou ťažobou zápasia.

Mojím zámerom je takýmto spôsobom šíriť osvetu starostlivosti o duševné zdravie. Interaktívna inštalácia vo verejných priestranstvách, ako napríklad v galériách, otvára nové možnosti nahliadania na danú tému – a to hravou formou zážitku/skúsenosti.

Marián Zajac
FOTOARCHÍV Adriána Ondrušová

Polrok 2023/24 v SZUŠ Terchová

Žiaci a pedagógovia Súkromnej základnej umeleckej školy Akadémie muzika Terchová a elokovaného pracoviska v Zázrivej sú dôležitou súčasťou kultúrneho diania doma i za hranicami chotára. Aj uplynulý polrok bol bohatý na zaujímavé podujatia a aktivity.

V Čadci sa 27. 10. konala súťaž mladých spevákov, navštevujúcich základné umelecké školy, s názvom *Októbrové Bel Canto 2023*. Do tretieho ročníka súťaže sa prihlásilo až 86 žiakov speváckych odborov ZUŠ-iek. Deti z Terchovej sa medzi nimi nestratili. V II. kategórii sa Anna Dostálová (8) umiestnila v zlatom pásme, Andrej Tichý (12) a Dominika Dikošová (11) súťažili v III. kategórii, kde ich porota zaradila rovnako do zlatého pásma. Zlaté pásmo, ale v IV. kategórii, obhájil Matúš Patrnciák (13). Žiaci navštevujú spevácku triedu pani učiteľky Anny Mornárovej, ktorej ku krásnym výsledkom gratulujeme.

Nemenej dôležitá bola aj výborná spolupráca medzi školami ZŠ s MŠ A. F. Kollára v Terchovej a elokovaného pracoviska ZUŠ L. Árvaya Žilina. V rámci nej sa konal 30. novembra 2023 v Kostole sv. Cyrila a Metoda adventný koncert. Z našej školy sa predstavili heligonkári od pani učiteľky Ondrušovej a Sláčíkovy komorný orchester pod vedením pánov učiteľov Moravčíka a Dostála, zložený zo žiakov a učiteľov. V rámci programu ich sprevádzal aj detský zbor pod vedením pani učiteľky Patrnciákovvej, takže v efektnom finále spolu muzičiarovali a spievalo viac ako 100 účinkujúcich.

Dňa 5. decembra 2023 sme si pripomenuli desať rokov od zápisu prvku Terchovská muzika do UNESCO. Dôkazom životaschopnosti oceneného prvku je, že na slávnostnom podujatí pri tejto príležitosti debutovala aj nová žiacka kapela v obsadení: Jozef Bielka (14), Adam Meško (13), Ema Holúbková (17), Daniel Holúbek (13), Nina Holúbková (16), Michaela Mažgútová (13) a Alžbeta Dostálová (13). Pracujú pod vedením pána učiteľa Dostála a my im prajeme veľa trpezlivosti pri objavovaní krás terchovskej muziky. Ich náprotivkom v elokovanom pracovisku Zázrivá je šesťčlenná Mládežnícka ľudová hudba Zázrivá pod vedením pána učiteľa Moravčíka st., ktorá účinkovala na podujatiach Hontianska paráda v Hrušove (19. 8.), Párnické švábkobranie (20. 8.), Vianočné trhy (10. 12.) a Štefanský koncert v Zázrivej (26. 12. 2023).

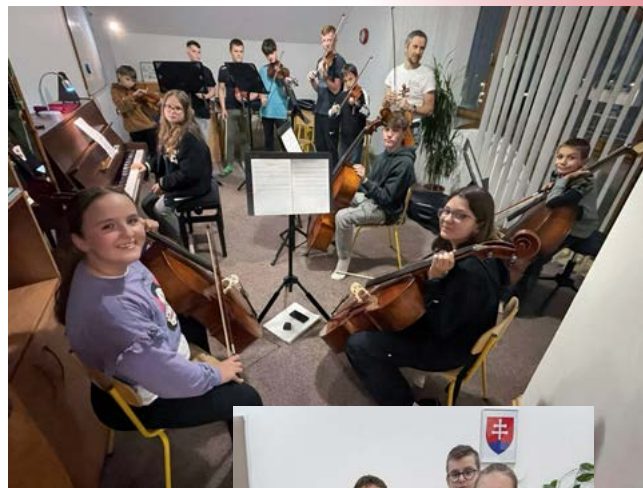
K najpopulárnejším hudobným nástrojom patrí bezpochyby heligónka. Svedčí o tom počet pedagógov (5) aj žiakov (58). Heligonkári sa v decembri predstavili na štyroch besiedkach, ale za uplynulý polrok účinkovali aj na viacerých podujatiach: Leto v Amfíku Krasňany (1. 7.), Jánošíkove dni (4. 8.), 50 rokov ZŠ v Struhárni (16. 11.), Mikuláš v Belej (9. 12.), Jasličková pobožnosť (25. 12. 2023). Kolektívnu heligónku vedie v Terchovej pani učiteľka Ondrušová, v Zázrivej pán učiteľ Repán.

Zaujímavo napreduje tanečný odbor pod vedením pani učiteľky Hanuliakovej. Významnou aktivitou bol tanečný workshop a výchovný tanečný program v Zázrivej za účasti mladých tanečníc z oboch pracovísk našej SZUŠ (26. 10. 2023). Toto podnetné podujatie zorganizovali pani učiteľka Hanuliaková a Barienčíková v spolupráci s našou absolventkou Ninou Barienčíkovou (16), študujúcou na Tanečnom konzervatóriu v Banskej Bystrici. Druhým zaujímavým počínom je založenie detského folklórneho súboru, ktorý je zatiaľ v „testovacím“ režime. Držíme palce, aby sa podarilo oživiť tradíciu. Obec Terchová, pýšiaca sa svojou bohatou kultúrou, by detský súbor určite mala mať. Výtvarný odbor má z priestorových dôvodov svoje zastúpenie iba na elokovanom pracovisku v Zázrivej. Navštevujú ho ale aj žiaci z Terchovej a niektoré vybrané diela si môžete pozrieť počas triednych besiedok našich žiakov.

Ďakujeme rodičom, obci, kultúrnemu stredisku, ZŠ, farskému úradu, kultúrnej verejnosti a ďalším za priazeň a spoluprácu v tomto roku. Všetkým prajeme požehnané vianočné sviatky a šťastný nový rok 2024.

Vladimír Moravčík
FOTOARCHÍV SZUŠ Terchová

Hasičská súťaž o Pohár starostu obce Terchová

Po znovuoobnovení tímu hasičského športu tvoreného z členov Dobrovoľného hasičského zboru Terchová, investovaní do obnovenia techniky potrebnej k tejto aktivite a absolvovaní zopár súťaží v okolitých obciach sa po niekoľkých rokoch podarilo usporiadať tradičnú hasičskú súťaž aj v Terchovej. Konala sa 15. októbra 2023 v prostredí pod sochou Juraja Jánošíka, ktorý symbolizuje našu obec.

Keďže sa súťaž už dlhý čas u nás nekonala a predtým sa až tak nedokumentovali poradia jednotlivých rokov, dohodli sme sa, že pôjde o prvý ročník, a máme v pláne v tom pravidelne pokračovať. Podujatie, v ktorom sme sa „hrali s vodou“, sa uskutočnilo vzhľadom na vonkajšie teploty v pomerne neskorom termíne, no zároveň to bola bodka za sezónou, preto si mnohé tímy nenechali ujsť túto príležitosť. Počet súťažiach družstiev bol 28. Do Terchovej prišli tímy nielen zo Žiliny, ale i z okolia Považskej Bystrice, Púchova, Námestova, Kysuckého Nového Mesta a Martina.

Dve disciplíny

Po dlhých prípravách, vybavovaníach, proseniach, zmenách, hádkach, keď mali už dobrovoľníci nervy na prasknutie, prišiel deň D. V nedeľu ráno utíchol celonočný dážď a nám spadol prvý kameň zo srdca. Dokončili sa siahodlhé prípravy, postupne začali prichádzať jednotliví súťažiaci. Do programu sme zaradili dve disciplíny: 1. Muži – šport; 2. Ženy – šport. Slovo šport v hasičskom kontexte znamená, že pretekári bežia so športovými hadicami, ktoré majú oproti klasickým hadiciam menší priemer. Hadice sú ľahšie, no objem vody, ktorý sa musí pretlačiť, vytvára väčší tlak v hadiciach a pri menšej chybičke v zapojení alebo nezapojení hrozí väčšie riziko vzniku úrazu. Pán starosta Jozef Dávidík svojím príhovorom podujatie otvoril a všetkých privítal, predseda DHZ Milan Jánošík vysvetlil pravidlá nastúpeným súperom, rozhodcovia sa postavili na svoje miesta. Terchovskí „plechoví zbojníci“ odštartovali ako prví... Pri nastúpaní ďalších a ďalších hasičov si každý našiel svoje potrebné miesto a napätie pomaly strácalo na intenzite. Účastníci a diváci vytvorili skvelú atmosféru, čo povzbudzovalo aj našu moderátorku Máriu Janičikovou-Vráblikovú. Nastali, samozrejme, aj nečakané situácie. Citujem slová pani moderátorky: „Prišli Krasňany, a bolo ticho...“

Súťažný stroj

Siedmi „športovci“

Ako iste viete, v každom športe ide najmä o rýchlosť a v hre je všetko. Stalo sa, že jedna z hadíc s názvom B-čkova zostala pri útoku nezapojená a namierená rovno na DJ-a, ktorý len tak tak stihol zachrániť svoj pult pred prúdom vody – no nezachránil seba. Zostal celý do nitky mokrý a my doteraz dúfame, že technika sa nepoškodila. Chvíľu trvalo, kým opäť všetko pozapájal.

Disciplína v požiarnom útoku sa skladá zo siedmich „športovcov“ zoradených vedľa seba, ktorí čakajú na štart. Po zaznení signálu začína bežať čas, hasiči sa rozbehnú zo štartovacej čiary vzdialenej 10 metrov od stredu základne. Na jednotlivých pozíciách boli: 1. Košík (Dominik Lesko) – nasadzoval sací kôš na savicu a ponáral ju do nádrže s vodou; 2. Savica (Tadeáš Muráň) – zapájal zavodnenú savicu do druhej (prvých dvoch sú najviac mokří); 3. Strojník (Jožko Michálek) – ovládal mašinu, po zavodení stroja púšťal vodu do dráhy; 4. Pravý prúd (Katarína Cingelová) – zapájala prúdnicu do hadice typu C a bežala ozlomkrky k terču. Nástreková hrana bola umiestnená 70 metrov od stredu základne, terče boli umiestnené päť metrov za touto hranou. Najväčším snom útočníkov je dostať sa čo najbližšie k tejto hrane; 5. Rozdeľovač (Pali Radek) – najkomplikovanejšie býva zapájanie, na základni spájal a bežal 36 metrov dopredu, kde sa jednohadicová dráha rozdeľuje pre pravý a ľavý prúd; 6. Ľavý prúd (Maťo Ondruš) – tá istá funkcia ako ľavý prúd; 7. B-čko (Dávid Balát) – spájal zvyšné spojky a pomáhal niesť hadice rozbehnutým smerom.

Veľmi dôležité je na základni poskladať si hadice čo najefektívnejšie, aby sa nezamotali a aby si skupina nezavadzala (maximálne 5 minút na prípravu). Následne po odštartovaní čo najrýchlejšie nasatť vodu, natlačiť do systému a nastriekať do stredu terčov, kde svetelná signalizácia stopuje čas. Všetko sa odohráva celkom rýchlo, časy tých najlepších sa pohybujú okolo 14–15 sekúnd.

Súperov sme trochu potrápili zvolenou „kaďou“ na vodu, kvôli jej rozmerom, na aké sú mnohí zvyknutí. Ťažšie sa v nej ohýbala savica, čo bolo omnoho náročnejšie, pričom časy celého útoku mohli narastať, za čo si niektorí, aj keď s tým nemali nič spoločné, vypočuli kritiku. Kritika bola miestami aj ostrá, so zvýšeným tónom, niekedy pravdivá, inokedy neopodstatnená, no v každom prípade sme si ju vypočuli a bude sa pracovať na odstránení nedostatkov.

Podakovanie

Aj po obavách z neznámeho nakoniec všetko dobre dopadlo – i vďaka Terézii, ktorej meno bolo ten deň v kalendári. V gréckom preklade totiž znamená záštitu, resp. ochranu, takže ďakujeme, že sme mali takúto patrónku dňa. Všetci sa držali statočne, ukázal sa výsledok našej neviditeľnej práce. Na konci panovala dobrá nálada a zaspievali sa aj terchovské pesničky. Niektorí sa vrátili domov až neskoro večer. Všetci sme si po tomto dni vydýchli.

Záverom patrí podakovanie našej obci – starostovi Jozefovi Dávidíkovi, ktorý nám vyšiel v ústrety, podporil našu iniciatívu a spolu s podstarostom Jurajom Ondrušom a prednostom Františkom Kadašom boli prítomní počas celého programu. Ďakujeme všetkým tímom, ktorých neodradilo počasie, vzdialenosť, podmienky a svojím príchodom nám vyjadrili spolupatričnosť. Ďalej ďakujeme sponzorom, bez ktorých podpory by sa táto udalosť nezrealizovala, našim kamošom z DHZ Krasňany, ktorí sú vždy ústretoví a nápomocní, a celému zoskupeniu DHZ Terchová. Ukázali sme, ako vieme statočne bojovať, potvrdili svoju šikovnosť a zručnosť majstrov. Taktiež ďakujeme dievčatám z nášho zboru, ktoré vynaložili nadľudské úsilie, keď dokázali pevne stáť na svojich miestach aj v tých najkritickejších chvíľach. Za ich zodpovedný prístup a nevzdávajúcu odvahu ešte raz ďakujeme.

DHZ, ktoré sa zúčastnili súťaže

Muži: Terchová, Milochov, Krasňany Vikings, Dolná Tižina, Horný Vadičov, Stránske, Varín, Horný Moštenec, Turčianske Jaseno, Kónská, Záturčie B, Plevník-Drienové, Horný Moštenec – dorast, Záskanie, KL Auto Jasenové, Dream Team Považská Bystrica, Novoť, Kysucké Nové Mesto, Kamenná Poruba, Vasilov.
Ženy: Kamenná Poruba, Rosina, Mostište, Horný Moštenec, Plevník-Drienové, Novoť, Turčianske Jaseno, Záskanie.

Poradie najlepších

Kategória ženy

1. DHZ Mostište s časom 21,05
2. DHZ Turčianske Jaseno s časom 22,69
3. DHZ Horný Moštenec s časom 34,16

Kategória muži

1. DHZ Horný Vadičov s časom 15,16
2. DHZ Kamenná Poruba s časom 17,64
3. DHZ Novoť s časom 18,56

Kategória dorast

1. DHZ Horný Moštenec s časom 33,7

DHZ Terchová

FOTO Lucia Chládecká

Sedem statočných Terchovcov

Najlepší si odniesli aj ocenenia.

Jaroslav Vodrážka: Bedač pri Jánošíkovi.
(kresba uhlom, 1978; v zbierkach
Turčianskej galérie v Martine)

Jánošík v Turci alebo Deravé krpce

Nie vari v malebnej Turčianskej záhradke miesta, kde by neboli vkročili Jánošíkove nohy. Mnohé zachované názvy potvrdzujú, že tam tento zbojník buď pánom strach naháňal, alebo tade len prešiel. Len v Blatnickom chotári sa zachovali tri: Jánošíkova noha, Jánošíkov stôl a Jánošíkove schody. Trochu ďalej, v chotári Necpál, sa nachádza zase Jánošíkova skala. Povešť jej názov vysvetľuje takto: Jánošík býval ako prelietavé vtáča. Raz priletel ta, o chvíľu už inde krpce dral. Často sa motal tam, kde sa krivda obšmietala. Raz sa dopyčul o bohatom pánovi Juštovi z Necpál.

– Nech aj on zaplatí bedači, tak ako iní platia! – povedal nahnevane Jánošík jedného dňa Rajnohovi a ten mu prisvedčil: – Súhlasím. Poďme teda!

I vybrali sa obaja peši do Necpál. Do kaštiela sa dostali ľahko, no dlhšie im trvalo, kým objavili pánove peniažky. Po dlhom hľadani našli pár mešcov v bohato zdobenej komode. Práve, keď ich pchali za košeľe, vošiel do miestnosti Jušt. Vystrašený vybehol von a reval, ani čo by ho z kože drali.

– Pomoc! Zbojníci! Pomáhajte! Prekvapení zbojníci videli, že je zle, preto sa radšej pobrali kade ľahšie. Vyskočili z okna pred kaštieľ a odtiaľ hybaj do hlbokkej doliny. Pánovi strážcovia sa práve vtedy vracali ku kaštieľu. Rozbehli sa ako diví za nimi.

– Vydrž, aspoň tu k najbližším stromom! – povzbudzoval Jánošík Rajnohu.

– Tí oplani sú nám v päťách – kričal mu druh v plnom behu. Neobzeraj sa, potkneš sa! Len aby sme mešce nepotrtili!

– Pridržaj ich jednou rukou a nohami rezkejšie prepletaj! – upozorňoval ho stále Jánošík. Prvé stromy už boli dávno za nimi a oni len uháňali cestou do doliny. Každým skokom hlbšie a hlbšie. Keď už boli poriadne ustati, Jánošík zavolať: – Teraz sa musíme rozdeliť. Ja vybehnem tu vpravo hore svahom, a ty na druhú stranu cez potok! Aj tak urobili. Každý vybehol v inú stranu. Panským strážcom sa odnechcelo naháňať ich po hore, preto keď sa vrátili, povedali Juštovi: – Bežali ako víchor. Nikto by ich nedohonil!

– A na čo máte v stajni kone, há, hlupáci! Vráťte sa radšej do kaštiela, babráci! Motovidlá neohrabané, za čo vás platím?! – reval na nich na spätočnej ceste. Keď sa nebezpečenstvo pre zbojníkov pominulo, vyšli z húštin a pokračovali po hrebeni ďalej. Jánošík jednou stranou doliny, Rajnoha druhou. Po hodnej chvíli zastal Jánošík na skale. Keď ho Rajnoha uvidel, tiež si našiel podobnú, ale na druhej strane doliny. Vzdialení od seba skoro na sto krokov, pozreli jeden na druhého. Stredom doliny prechádzal zurčiaci potok. Všade ticho. Posadali si na skaly a oddychovali. Po chvíľočke zavolať Jánošík na Rajnohu.

– Hej, hahó, počuješ ma? Krpec mi povolil, nože mi hoď šidlo!

– Chytaj! – hodil ho a ono letelo ako najrýchlejšie vtáča. Jánošík ho s námahou našiel v mladine. Vyzul si krpec a už sa chystal urobiť doň diery, keď v tom Rajnoha zakričal!

– Hahó, Jánošík, aj mne sa stala galiba. Tiež mi prsty trčia. S takou dierou veru ďaleko nezájdem – a pred nami cesta do Liptova. Vráť mi šidlo, veď je moje!

– Nieže takto, bratku. Moje. Tvoje. To by sme boli zlí kamaráti. Môžeme si krpce plátať vedno! Tu máš, chytaj! – spustil na neho Jánošík. Keď už mal Rajnoha šidlo v hrsti, ešte na druha zavolať: – Kým ty bodneš, ja prevlečiem niť.

– Dobre teda, chytaj späť!

Šidlo lietalo ponad dolinu ešte hodnú chvíľu. Potom si opravené krpce obuli a od radosti si na skalách naraz dupli, až sa okolité kopce zatriasli. Keďže bol Jánošík poriadny chlapisko, vryli sa jeho krpce do skaly. Odtedy ju nazývajú Jánošíkovou. Potom už nikdy také vtáča ponad Necpalskú dolinu nelietalo. Ako aj mohlo, keď Jánošík už len v iných dolinách krpce dral...

Jozef Tatár

Hral Jánošík hokej...

(VII.)

na skale vysokej, hokejka mu spadla do vody hlbokaj. Táto známa terchovská pesnička so športovým podtextom by mohla byť pokojne hymnou našich hokejistov. Možno si povieť, ale veď Terchovci hokej nehrajú. Budeme oponovať. Už z nadpisu je jasné, že tento zimný šport má pod Rozsutcom dlho a pevne zapustené korene.

Predstavte si, že naše noviny a seriál o terchovskom hokeji čítajú aj v kolíske hokeja, presnejšie v kanadskom Edmontone. Potvrdil nám to Ľuboš Majerov (52), ktorý sa v jeho okolí usadil pred zhruba 23 rokmi aj s rodinou. Dovtedy žil a vyrastal v Žiline-Závodi. Tento rok po dlhšom čase zavítal na rodnú slovenskú hruď, a tak nemohol vynechať ani návštevu rodiny v Terchovej, odkiaľ pochádza a kde stále žije jeho mama Kamila Majerová, rodená Mihová. Otec Justín Majerov, rodák z neďalekej Kubíkovej, žiaľ, tento rok zomrel.

Bol čas na spoločné stretnutia a pri jednom takomto rodinnom posedení sme si zaspomínali na detstvo i mladosť – obdobia spojené s množstvom nezabudnuteľných príbehov. Medzi také patria aj spomienky na časy spred viac ako tridsiatich rokov, keď okolo čierneho hokejového čuda panovala v našej obci neopakovateľne dobrodružná atmosféra. Mimochodom, Ľuboš je bratrancom Martina Miha, iniciátora terchovskej hokejovej myšlienky, a tak logicky patrili medzi chalanov, ktorí sa o tejto iniciatíve dozvedeli medzi prvými. A nielen dozvedeli, ale aj aktívne zapojili do tréningov a zápasov historicky prvého súťažného mužstva terchovských hokejistov. Ľuboša to ťahalo od začiatku do bránky a tomuto postu ostal verný doteraz. Poďme však poporiadku a nechajme priestor samotnému Ľubošovi, aby nám prezradil vlastnými slovami viac o dlhoročnej hokejovej záľube.

„Keď sa ma bratranec Martin Miho opýtal, či by sme nezaložili hokejový klub v Terchovej, tak som si pomyslel, že si robí srandu. Také niečo založiť nie je nič jednoduché, veď hokej je technicky zložitá a náročná hra, ktorú sa učia deti od malička najprv korčuľovaním. My sme s hokejom začali až ako tínedžeri a dospelávajúci chalani, napriek tomu sme sa do toho pustili. Budovali sme tím, zháňali sponzorov a popri tom zažívali veľa veselých i poučných životných lekcií, ktoré hokej so sebou prinášal. Ak si dobre pamätám, najintenzívnejšie sme prežívali zápasy proti odvekému rivalovi z Belej. To boli vždy napínavé súboje, ktorým nechýbali ani boxerské vsuvky...

Boli sme mladí a odhodlaní spraviť pre nás terchovský hokej aj nemožné. A ono sa to nakoniec podarilo. Ja som sa dostal do brány – neviem presne

ako, ale asi preto, že moje korčuľovanie nebolo veľmi presvedčivé... Na druhej strane som zistil, že robiť brankára ma bavilo viac a myslím, že som mal na chytanie lepšie predpoklady. Potom ma chytanie nadchlo natoľko, že som pri ňom zostal až dodnes.

Keď som sa vysťahoval do Kanady, prvé, čo som mal na mysli, bolo usadiť sa a nájsť si robotu. Hneď potom som hľadal možnosti zahrať si hokej, ktorý tu je neskutočne populárny. Postupne sa to podarilo, a tak hrám hokej dlhé roky doteraz. Je to takzvaná „pivná liga“, ale aj tam musím v bránke, napriek veku, niečo chytiť.“

Uvedené Ľubošove slová pekne dokumentujú celoživotný vzťah k športu, ktorý zrejme zapustil korene v mladíckom nadšení urobiť skoro nemožné, čiže založiť na dedine hokejový klub. Zrejme aj táto skúsenosť pomohla Ľubošovi etablovať sa v ďalekom svete. Ako automechanik – klampiar v servisoch, neskôr pri servisoch kopírovacej a digitálnej techniky značky Konica Minolta, si svojou pracovitosťou a húževnatosťou urobil dobré meno a vybudoval zázemie pre rodinu. S manželkou Monikou sa tešia z troch detí: dospelej Magdalény, dospelávajúcej Lívie a osemročného Adamka. Ten pokračuje v otcových šlapajach a hrá hokej s talentovanými vrstovníkmi. Samozrejme, nemôže pritom chýbať ani otcova podpora.

„Badám u Adamka talent a podporujem ho v tom. Tu v Kanade je množstvo mládežníckych tímov, z ktorých si postupne vyberajú najlepších hráčov. Adamko sa vo svojej kategórii prebojoval medzi najlepších, čo nás teší. V provincii Alberta, kde sú mestá ako Calgary a Edmonton, je hokej národným športom. Edmonton Oilers je 5-násobným víťazom Stanley cupu s generáciou okolo Waynea Gretzkeho. Rád občas zájdem aj na zápasy NHL a s niektorými bývalými hráčmi klubu sa mi podarilo stretnúť. Za všetkých spomeniem aspoň českých hokejistov Aleša Hemskeho a Ládu Šmída. Teší ma, že doma na Slovensku som sa mohol stretnúť a vidieť aj sesterničinho syna Mareka Synáka, z ktorého vyrastá pri žilinských vlkoch nádejný hokejista. Ktovie, možno ide aj o výsledok toho, že niekedy pred viac ako tridsiatimi rokmi sa zrodila u nás v rodine myšlienka založiť hokejový klub v Terchovej“ – zakončil svoje zaujímavé rozprávanie Ľuboš Majerov. Ďakujeme mu zaň a do ďalekej Kanady celej rodine posielame k Vianociam a Novému roku 2024 pozdravy a želania všetkého najlepšieho.

Marián Zajac
FOTOARCHÍV Ľuboš Majerov

Stále aktívny brankár Ľuboš Majerov so synom Adamkom

Silvestrovským atramentom

Tento poznáte?

Príde pani do kníhkupectva a pýta sa:

- Máte knihy o samovraždách?
- Piaty regál zľava, stredná polica.
- Ale veď tam žiadna kniha nie je!
- Vidíte, akí sú ľudia.
- Požičajú si a nevrátia...

- V živote každého človeka sú dva dobré dátumy. Tie sú potom vyryté na náhrobnom kameni.

Škót sedí na lavičke v parku a hltá jednu tabletku za druhou.

- Je vám zle? - pýtajú sa ho okoloidúci.
- Nie, ale končí sa ich záručná lehota.

- Viete, čo urobí sériový vrah, keď práve krája obeť a zaklope mu na dvere polícia?

- Vezme nohy na plecía.

Stretnú sa dve ženy na chodníku.

- Ahoj, odkiaľ ideš? - pýta sa jedna
- Zo salóna krásy - odpovedá druhá.
- A čo, mali zatvorené?

Poľovník prichytil v lese chlapa s autom a v jeho kufri našiel zabitého jeleňa.

- Oboril sa na podozrivého:
- Čo to má znamenať?
 - Vôbec nič. To je môj pes.
 - A čo tie parohy?
 - To už je jeho problém...

Ferko sa vrátil zo školy domov a mamička sa ho pýta:

- Darilo sa ti v škole?
- Áno.
- Hlásil si sa?
- Áno.
- A vyvolali ťa?
- Áno.
- A vedel si?
- Áno.
- Čo sa ťa pýtali?
- Kto si tu pradol?...

- Najveselšia choroba na svete je hnačka. Pri nej sa človek musí stále chytať za brucho.

Mama si kúpila kvety

Mama ochorela. Julča, jej dcéra, sa v ten deň naučila plávať, splývať, ponárať. Schudla, aby nevyzerala ako bosniak s rukami. Otec sa naučil po anglicky, aby sa mohol uchádzať o miesto taviča v US STEEL. Po švédsky, aby sa mohol uchádzať o miesto v IKEA. Po španielsky, aby sa mohol uchádzať o miesto v ešte nevzniknutej firme TOREADOR. Po taliansky kvôli miestu v PIZZA AND PAVAROTTI. Po japonsky kvôli firme HONDA. Julča a otec boli zrazu na roztrhanie. Julči volali nápadníci, otcovi vedúci personálnych oddelení. Telefón stále zvonil. Dcéra nedvíhala, aby neblokovala pevnú linku otcovi. Otec nedvíhal, aby neblokoval linku dcére. Volali aj z nemocnice, že mama zázrakom vyzdravela. Žiaden lekár pôvodne neveril, že je niečo také vôbec možné. Lekári vracali diplomy. Z nemocnice volali, nech si prídu po vyzdravenú mamu. Nedovolali sa. Julči zmodreli oči, zblondavili vlasy, otec sa naučil po pandžábsky... Mamu poslali domov pešo. Ešte stále nedošla. Naposledy ju videli pri cintoríne. Kúpovala si tam vraj od nejakej starej ženy kvety.

Laco Kerata

Viktor Kubal: Jediné riešenie.
(kresba – akvarel, tuš, 1901 až 2000;
v zbierkach Slovenskej národnej galérie)

A čo si o tom všetkom myslíš...

Diabol má božskú trpezlivosť. Keď sa ženy pochlapia, chlapi sa poženia. Najviac bánk nájdete v krajine žobrákov. Dnes vychádzajú niektoré knihy nielen bez podpory sponzora, ale aj bez podpory čitateľa. V tých najšťastnejších okamihoch môjho života som pri tom nebol. Sú ľudia, ktorí si nezaslúžia ani to, aby sa o nich hovorilo v zlom. Slovenská reforma? Pro forma. Buď dôstojným telom svojmu tieňu. Keď mladí nevedia, kam z kónopi, začnú fajčiť trávu. Je ľahšie chystať šťastný zajtrajšok ako znesiteľný dnešok. Nedostatočne vybavená nemocnica: poloklinika.

Najhoršia kombinácia: ne-schopní, čo sú všetkého schopní. Keď sa páli slivovica, ide do tuhého. Sú ľudia rôzni a nervózni. Obyčajný Slováčok nevie, kde sa mu strácajú peniaze. Slovenský politik nevie, odkiaľ sa uňho zobrali. Ak má mať život svoju váhu, musí byť ťažký.

Daniel Hevier

Varila myšička kašičku...

Varil by som aj ja kašu, ale nie som myš. Dal by som ti všetko, ale nemám nič. Ak chceš, tak ti skočím po múku. Ale či sa vrátim, nemáš záruku.

Napeč z toho koláč, aký chceš. Čím viac budeš sladiť, tým ho slanší upečieš.

My si vieme kruto nedať. Aj čo by sme chceli. Dohnať šťastie k slzám, smútok rozveseliť.

Slnecnú polievku uvarím ti dnes. Ty nebudeš ťava. Ja na teba pes. Slnecnú polievku uvarím ti rád, zo zmrazených pocitov a pomletých zrád.

Kamil Peteraj

Portréty a tváre

Namaľoval portrét ženy, ktorá preňho znamenala všetko. Ale asi sa nevydaril, lebo povedala, veď to vôbec nie som ja, a urazene odišla. Dlho, dlho potom ešte hľadal tú tvár zo svojho obrazu, až jednu našiel a povedal: Pozri, namaľoval som si ťa dávno predtým, nech som ťa spoznal. To som predsa celá ja! – vykrikla nadšene. Obdivujem ťa, máš geniálnu intuíciu. A tak ostali spolu: tá žena, on a portrét – tej prvej.

Peter Gregor

Na terchovskú nôtu

Skúsenosť

Čo z toho že človek vydrží do rána keď nohy po chvíli spravia z vás ožrana

Nikdy nevyzliekaj bratku krásne panie keď nemáš peňazí na ich obliekanie

Pečiatka

Všetko sa začalo na samom začiatku Boh stvoril Adama a ten zas pečiatku

Ríbezle

Zjedla ryba ríbezle bolo z toho rybe zle ak chceš zostať na živé never zdravej výžive

Právnici

Tento svet by mali súdiť len právnici kto iný má právo ukrytý v palici

Rada sudcov vážnu pripomienku zniesla vraj im každý hlupák kafre do remesla

Stehy

Zažiadalo sa mi trošku ženskej nehy a práve vtedy mi povolili stehy

C'est la vie

Nechodí do putík nechodí do barov aj tak je celý deň statočne pod parou

Podľa psychológov je vraj dobrým liekom poplakať si hoc aj nad rozliatym mliekom

Preňho vždy platila len hranica spodná je vždy na dne preto lebo pije do dna

Pohostinný chlapec ozaj mu všetka češť všetko čo navarí vždy musia druhí zjesť

Neblázni milý môj že ti svaly stuhli ešte nám tu ostaň kým nezlacnia truhly

Kedysi sme chceli tú s najkrajšou krajkou dneska chceme dievča čo má najviac lajkov

Sadaj slnko sadaj za vysokú horu pri takomto plate nepôjdem ja k moru

Keď nevedia s vecou o krok pohnúť ďalej vždy niektorý povie no tak aspoň nalej

Terchovská muzika

Muzikanti chyрни zahrajte mi taku jaku svet načuvál pred deceniom v Baku

Terchovska muzika hraj Slovakom rezko aby boli pyšni na zapís v UNESCO

Vďaka starým mladým hoci ten čas plynie terchovska muzika nikdy nezahynie

Peter Cabada

Ako lietame

Už som bol niečo popil, keď tu zrazu – taký zvláštny pocit: už-už vyletieť! Áno, cítil som v sebe krídla i náznak mocného rozmachu, ktorý ma vynesie nahor! nahor!... Žena, hovorím, prinies ešte liter, a dnes to uvidíš. Priniesla, poslušná, a ja som pil, načúvajúc hlasu výšok. A potom som znovu zaspal ťažkým, nepokojným spánkom tých, ktorí síce majú krídla, ale sú príťažky – o ten liter.

Peter Gregor

Silvestrovský ortuťový drink

Suroviny: 20 až 30 rozmixovaných ortuťových teplomero-
rov, 4 gramy deratizačného prípravku na hlodavce, pol
litra šťavy zo zhnitých zemiakov, jeden drevený štipec.

Príprava: Všetky surové suroviny dáme do suda od
nafty, krátko zatrasieme a hneď nalievame do po-
hárov. Štipcom si zapcháme nos a konzumujeme.
Nápoj podávame počas horúcich letných večerov na
pláži pod palmami – za sprievodu akejkoľvek smútoč-
nej hudby. Ak sa vám v lete nepodarilo vycestovať do
nejakej exotickkej destinácie, môžete si lahodný nápoj
pripraviť aj doma za tichých a mrazivých nocí. A keď sa
vám zdá, že život už zďaleka nie to, čo býval, môžete si
za pohárik vypíť aj rovno na Silvestra. Ak to stihnete do
polnoci, nebudete vedieť, že dielo sa podarilo a že toho
ďalšieho krízového, chorého, hlúpeho a neperspektív-
neho nového roka ste sa už zaručene nedožili... Takže,
hor sa do konzumácie – a, samozrejme, na zdravie!

A ešte do druhej nohy

- Mami, zabil som päť múch – dvoch
samčekov a tri samičky.
- Ako vieš, ktoré boli samčky
a ktoré samičky?
- Lebo dve sedeli na pohári
od piva a tri na zrkadle.
- Babka, ako si k nám pricestovala?
- Vláčikom, vnúčik môj, vláčikom.
- Ocino, no vidíš, a ty si vravel, že ju
všetci čerti doniesli...

Škót poslal príbuzným pred
sviatkami vínš tohto znenia:
– Veselé Vianoce a šťastný nový rok
v rokoch 2023 až 2033 vám želá John.

Notorik sedí doma a zrazu počuje
nejaký hlások, ako mu vraví:

- Poď do krčmy, poď do krčmy!
Rozhliadne sa po izbe a nikde
nikoho nevidí. Keď sa to opakuje,
ustrasene sa pýta:
- Kto to tu hovorí?
- To som ja, tvoja pečeň. Nebudeme
predsa doma tvrdnúť!

Rozčertená žena hovorí chlapovi:

- Teraz si ma fakt poriadne našťval.
- Aby si vedel, nepôjdem ti ani na pohreb,
hoci som sa na to veľmi tešila...

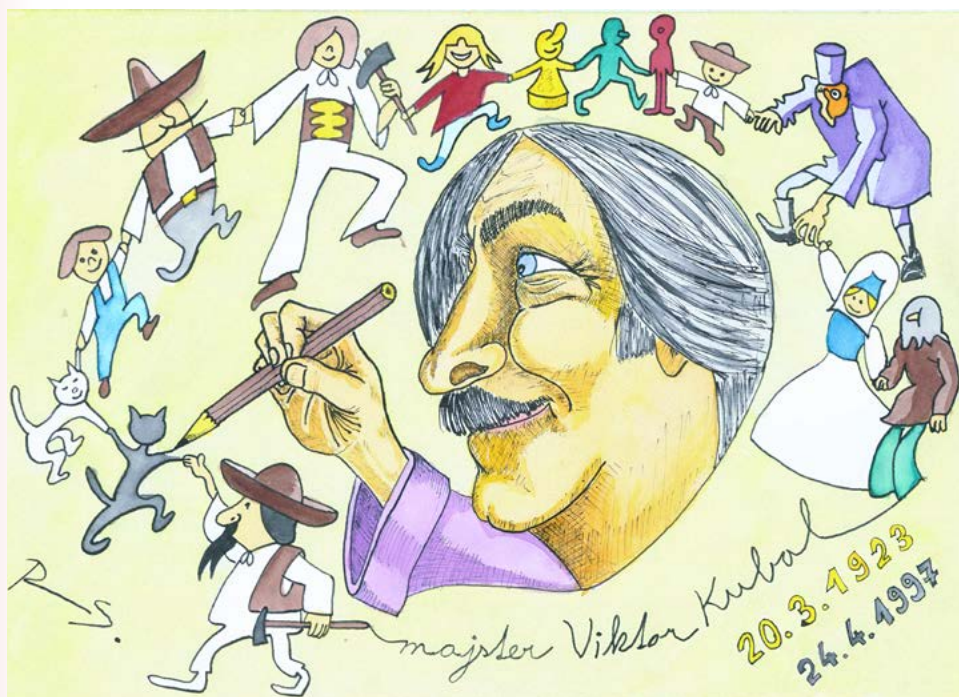
Staručký Gerš zomrel a navštívil
svätého Petra, ktorý ho požiadal,
aby mu vyrozprával svoj životný príbeh.

- Narodil so sa v rakúsko-uhorskej
monarchii – začal pán Gerš.
- Ako dospelý som pracoval v Československu,
neskôr som si otvoril vlastný obchod
v Maďarsku, do dôchodku som šiel
ako predavač v Sovietskom zväze
a zvyšok života som prežil na Ukrajine.
- Tak to ste naozaj pochodili riadny kus
sveta! – reagoval svätý Peter.
- Ja?! Veď som celý život nevytiahol
päty z rodného Mukačeva.

- Ďuro, kamarát môj verný, poraď,
čo mám robiť. Včera som prišiel
domov skôr z roboty a našiel ženu
in flagranti s cudzím chlapom
v našej manželskej spálni.
- Dodržiavaj pracovnú dobu!

- Ak vás v starom roku po nociach trápilo
svedomie, spite v tom novom cez deň...

Dvojstranu pripravil Peter Cabada

Počas 61. jánosíkových dní bolo 2. augusta 2023 udelené
pri príležitosti storočnice narodenia Čestné občianstvo
Terchovej in memoriam Viktorovi Kubalovi

Rozprávajú sa dve kamarátky a jedna hovorí:

- Predstav si, tento rok sme boli pri štedrovečernom stole v párnom počte.
- Ako je to možné, veď ste len traja?
- Veď áno, ... (tajnička)

Autor: Juraj Mitošinka	uvoľnila niečo zapchaté	1. časť tajničky	mat' dôkaz o neúčasti v niečom	opakovane namotáva	Pomôcky: almea, sasa, sel, spika, Aisa	druh cicavca	ploché plavidlo	rozum	2. časť tajničky	tabuľa s fotogra- fiami ab- solvantov
inam					otočenie kľúča v zámke, západ					
Adolf (dom.)					orientálna tanečníca vzdialia sa					
stav opitého človeka								značka jednotky decibel družica		
povzbu- dzuje, podnecuje							horský su- tový prúd druh obväzu			
náruživí						Samuel (dom.) Elektrárne Bohunice				
skratka autonóm- nej oblasti			začia- točník pochy- bovač						3. časť tajničky	ľúbezne (hud.)
značka jednotky lúmen- sekunda				plynie samice osla						
otec (hovor.)					ocigáň jedol (det.)					
Pomôcky: amabile, plica	skr. pre respektíve šup, podho					bohyňa osudu skr. Ligy národov				
zdlhavo robil niečo, piplal sa							vz. boridu titánu toto, po rusky			
poštípe								podradova- cia spojka EČV Rim. Soboty		
krkva, záhyb (v med.)						severský škriatok				
spodná časť stavby						osobitne				

www.scalpermedia.sk

www.facebook.com/krizovkysusmevom
www.facebook.com/krizovkyprefajnsmekrov

Kapustnica na rôzne spôsoby

O kapustnici môžeme povedať, že na Slovensku je to celoročné jedlo. Varilo a varí sa počas všetkých ročných období, pri rôznych sviatočných príležitostiach, ale aj vo všedné dni. Dobrou kapustnicou nič nepokazíme. Má mnoho lokálnych i regionálnych špecifik a práve tie dodávajú tomuto systému, ale aj osviežujúcemu pokrmu svoje čaro, ktoré z kapustnice vytvára originálny gurmánsky zážitok.

Kedysi sa na prípravu používala len čistá šťava – kapustnica bez kapusty, do ktorej sa dalo variť buď nasolené mäso z koryta, alebo údené (nezriedka aj domáca klobása). Na „odmäkčenie“, čiže zahustenie, sa použila hladká múka. Treba však rozlišovať medzi kapustnicou a kapustovou polievkou. Tak napríklad na Liptove a Horehroní dávajú do kapustnice domáce polievkové rezance. Na Kysuciach robia kapustnicu s trhanými haluškami, pre Záhorie je typické množstvo húb v tejto kyselkavej pochúťke.

V Terchovej bola kapustnica asi do 80. rokov minulého storočia veľmi častým a obľúbeným pokrmom k nedeľnému obedu. Najčastejšou prílohou boli celé alebo miesené zemky. Avšak v dedinách dole tokom Varínky už prevažovali halušky. Úsmevná je z tej doby spomienka jednej mladej nevesty, ktorá sa do Jánošíkovho kraja vydala. Občas ju navštívili rodičia a zakaždým bola u nich nedeľným obedom kapustnica. Mama sa jej raz spýtala: to neviete variť iné, len tú kyslú vodu...? Na druhej strane to malo aj výhodu, lebo nebolo treba veľa riadu – iba dva hrnce na kapustnicu a zemiaky...

Uvedený pokrm je tiež neodmysliteľnou súčasťou zabíjačkového obdobia. Slávnostná kapustnica sa robí aj na Veľkú noc, kedy sa do nej dá variť domáca klobása a zavarájú sa do nej celé vyklepnuté vajčká. Je ale obdobie v roku, keď sa v krajoch medzi Dunajom a Tatrami slovo kapustnica skloňuje v našich kuchyniach azda najviac. Iste tušíte, že tým obdobím je práve vianočný a novoročný čas. Nevieť, či existuje domácnosť na Slovensku, kde to počas tohto obdobia nevoní „tou ich“ kapustnicovou vôňou.

Za všetky kapustnicové recepty uvediem teraz aspoň dva – jeden z nich je vianočný. Nezabúdajme však, milí čitatelia, že akokoľvek budú na štedrom vianočnom stole chutné jedlá, no nebude pri ňom rodinná spolupatričnosť, prajnosť a láska, tak Vianoce nebudú tým, čím majú byť.

Kapustnica rybacia vianočná

Suroviny: Kapustnica s kapustou, rybia hlava, ikry, mlieč, cibuľa, cesnak, nové celé korenie, bobkový list, sušené hríby, ryža, maslo

Príprava: Kapustnicu s trochou kapusty varíme v hrnci. Doň dáme variť v sietke aj mäso a hlavu kapra, ktoré

nám zostali pri čistení a porcovaní ryby, ďalej mlieč a ikry. Osolíme, pridáme nové celé korenie, bobkový list, celú očistenú cibuľu, sušené hríby, tri strúčiky cesnaku. Varíme 15 minút, následne sietku s obsahom vyberieme, hlavu necháme vychladnúť a oberieme mäso od kosti. Vzápätí do kapustnice dáme variť umytú ryžu. Keď je ryža uvarená, odstavíme hrniec zo sporáka, pridáme uvarené mäso z kapra, ikry a mlieč. Nakoniec kapustnicu zjemníme maslom.

Kapustnica zabíjačková

Suroviny: Čistá preceďená kapustnica, bravčové mäso, podhrdlinka, plúca, pečeň a krv, soľ, nové celé korenie, čierne korenie celé, cibuľa, cesnak, bobkový list, hladká múka

Príprava: Kapustnicu si dáme variť do veľkého hrnca na sporák. Postupne pridávame podhrdlinku, mäso, plúca, pečeň – tá by sa nemala dlho variť, lebo stvrdne. Pridáme koreniny, soľ, cibuľu, cesnak, bobkový list. Necháme zavariť a vlejeme trochu čerstvej krvi na zafarbenie, keďže je zabíjačková. Keď je mäso uvarené, tak ho vyberieme a kapustnicu odmäkčíme *zatrebkou*, čiže zahustíme a chvíľu ešte povaríme. Podávame s celými, nakrájanými alebo miesenými (štuchanými) zemiakmi. Teplé uvarené mäso nakrájame na dienko a zajedáme ku kapustnici.

Dobrá chuť a pokojné Vianoce praje Emil Zajac
FOTO Marián Zajac

Z kapusty chlap hustý..

Zo života školy

Lipka „Päťdesiatka“

Tento rok sme si na mnohých školských podujatiach pripomínali 50. výročie otvorenia Základnej školy u Gregušov. Jednotlivé aktivity boli zavŕšené 16. novembra 2023, keď sme v areáli školy zasadili lipku „Päťdesiatku“. K jej koreňom bola umiestnená aj časová schránka s niektorými artefaktmi súčasnej doby. Následne každý žiak i učiteľ priložil svoju kôpku hliny k mladej dvojmetrovej lipke, a tak sme spoločne zasadili strom, ktorý bude ďalším generáciám hovoriť o ich predkoch.

-zaj-

FOTO Zuzana Patrnčiaková

Mojej škole

Pamätám si veľmi dobre
 Akoby som aj nemohol
 veď mi prihrala
 prvú skúsenosť
 S prácou
 S ľuďmi
 So sebou
 Škola detského pohľadu
 Sen pozbavený
 budúcej falošnosti
 Tabuľa s nepokrivenými
 životnými riadkami
 Krieda píšuca
 naivnými farbami
 Aktovka plná
 sladkých ilúzií
 O práci
 O ľuďoch
 O sebe
 Pamätám si veľmi dobre
 A budem si pamätať do hrobu
 I keď s postupom
 do vyšších životných tried
 nastali sústavné problémy
 S prácou
 S ľuďmi
 So sebou

Peter Cabadaj

Poznámka: Báseň autor napísal vo februári 1993 pri príležitosti dvadsiateho jubilea otvorenia Základnej školy u Gregušov, do ktorej chodil od druhého polroku školského roka 1972/1973.

Krabička plná lásky

Žiaci a učitelia našej školy sa pred týmito Vianocami zapojili do akcie Krabička plná lásky. Spoločnými silami sa nám podarilo vytvoriť viac ako 100 krabičiek, ktoré potešia viac ako 100 starých. V krabičkách sa väčšinou objavujú osobné maličkosti, ale darované od srdca. Koordinátori akcie ich odovzdali Domovom sociálnych služieb v Terchovej a Zázrivej, odkiaľ nám prišlo milé poďakovanie.

Mgr. Katarína Peknušová

FOTOARCHÍV ZŠ s MŠ Terchovej

Predvianočné vystúpenie žiakov ZŠ s MŠ A. F. Kollára Terchová a ich hostí v Centre sociálnych služieb v Terchovej

Svätý Mikuláš zavítal aj do našich škôl v ústredí...

...a v Struhárni

Environmentálny vzdelávací program s papagájmi

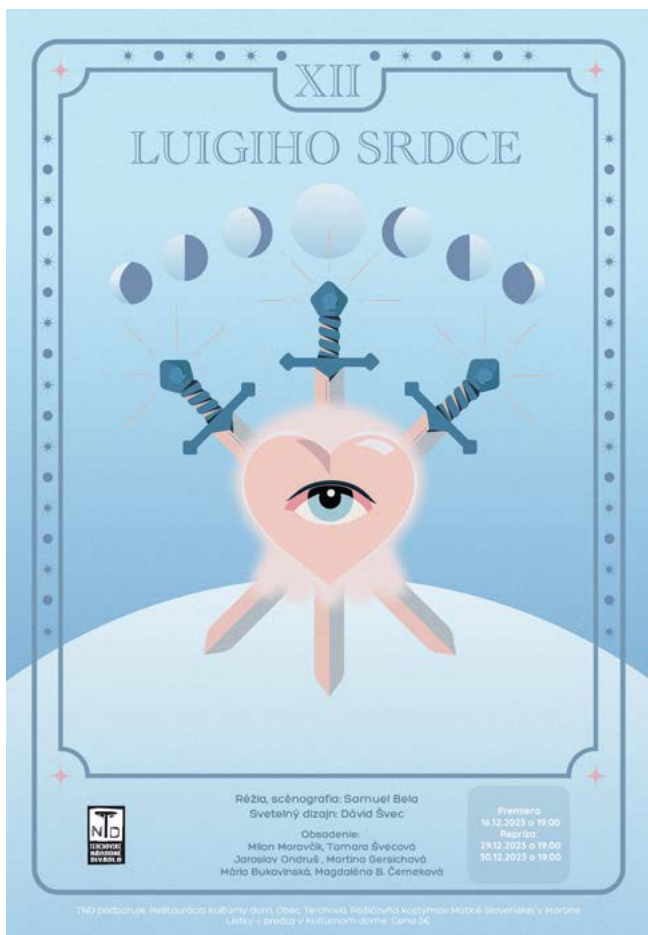

Medové raňajky v škole

Škôlkari pri tvorivej práci

Spoločnú Krabičku plnú Lásky pripravili aj škôlkari

Aj v škôlke bol svätý Mikuláš

Učarovali mu lopty v deravom koši

(Interview s Filipom Akantisom)

Filip Akantis s loptou v ruke

V septembri tohto roku oslávil talentovaný športovec a mládežnícky reprezentant Slovenska **Filip Akantis** ešte len dvadsiate narodeniny, no za ten čas už stihol prejsť zaujímavými životnými etapami. Detstvo, škola, rodina, šport – najmä basketbal... Tieto, ale i ďalšie inšpiratívne témy boli obsahom spoločného rozhovoru so sympatickým mladíkom, ktorý prinášame aj čitateľom obecných novín.

TERCHOVÁ: Väčšina detí prirodzene rada športuje a skúša rôzne športy. Ako to bolo v Tvojom prípade?

Filip Akantis: Aj ja som prešiel v detstve športovou všestrannosťou. Futbal, tenis, plávanie..., no už v predškolskom veku som mal prvé kontakty aj s basketbalom, keďže ho môj otec začal trénovať na ŽŠ v Terchovej a brával ma so sebou na tréningy. S odo mňa staršími chalanmi sme zároveň hrávali za Terchovú aj futbal. Dokonca som odohral zopár zápasov na poste brankára. Nevedel som síce dobre kopať, takže odkopy od brány za mňa musel robiť obranca, ale chytať loptu vo vzduchu ma bavilo. Privoňal som teda k spomínaným športom, ale ani jeden z nich ma nenadchol tak, ako basketbal. Proste, na „hádzaní lopty do koša“ mi niečo učarovalo.

TERCHOVÁ: Prezrad' nám, ako plynula Tvoja basketbalová cesta z Terchovej ďalej do sveta?

Filip Akantis: Začínal som v klube v Terchovej, ktorý viedol môj otec, ale v dvanástich rokoch som začal hrať za MBK Victoria Žilina. Získal som tam cenné skúsenosti z najvyšších mládežníckych súťaží a zároveň mal možnosť hrať každú sezónu na majstrovstvách Slovenska takmer v každej kategórii. Boli to veľké výkonnostné i mentálne skoky. Basketbal som začal brať vážnejšie a mal motiváciu stále sa zlepšovať. V roku 2019 mi prišla prvá reprezentačná pozvánka do kategórie U16. Ten istý rok som na klubovej úrovni prestúpil do nemeckého klubu SSC Karlsruhe, do ktorého ma dotiahol slovenský tréner Ivan Vojtko. V uvedenom klube som dostal možnosť trénovať s profesionálmi, od ktorých som sa toho veľa naučil. Nadobudnuté skúsenosti

sa premietli v roku 2021 do ďalšej reprezentačnej pozvánky – tentoraz do U18. Žiaľ, majstrovstvá Európy tejto vekovej kategórie boli z dôvodu koronavírusu zrušené. Do tretice ma pozvali aj do reprezentácie Slovenska U20, kde som bol ako prvoročiak s o rok staršími chalanmi. Získal som skvelý prehľad o tom, kde sa Slovensko v rámci Európy z pohľadu basketbalovej hierarchie nachádza, a opäť nadobudol nezaplátiteľné skúsenosti zo špičkového medzinárodného podujatia. V decembri 2021 som sa vrátil na Slovensko z dôvodu dokončenia strednej školy a začal hrať za môj súčasný tím Akademik ŽU Žilina v 1. Slovenskej basketbalovej lige, čo je druhá najvyššia súťaž na Slovensku.

TERCHOVÁ: Skĺbiť šport a školu na najvyššej úrovni nebýva jednoduché. Ako vnímaš túto vec?

Filip Akantis: Po školských rokoch v Terchovej som nastúpil na Športové gymnázium v nemeckom meste Karlsruhe, kde som študoval do spomínaného decembra 2021. Popri tom som paralelne študoval aj na Gymnázium Hlinská v Žiline, na ktoré som po návrate domov prestúpil. Skĺbiť štúdium nebolo v nižších ročníkoch ťažké, no po nástupe na nemecké gymnázium to bolo oveľa náročnejšie. Štúdium v kombinácii s veľkým množstvom tréningov a zápasov, s nutnosťou postarať sa o seba – prať, upratať, občas niečo navariť –, spôsobili, že po dva a pol roku sme s rodičmi a zástupcami školy usúdili, že zloženie maturitnej skúšky by bolo vhodnejšie uskutočniť na Slovensku. Aj túto etapu života beriem ako veľkú skúsenosť.

TERCHOVÁ: Prechod z juniorskej kategórie k dospelým býva v športe mnohými označovaný za kľúčový. Aký je mužský basketbal a konkurencia v ňom?

Filip Akantis: Môj prechod do mužského basketbalu sa odohral v Nemecku a bol veľmi plynulý. Myslím si, že tak by to malo byť vo všetkých športoch. Ako šestnásťročný som začal zároveň s juniorskou ligou hrať aj nižšiu mužskú súťaž, v ktorej som zo začiatku dostával menej minút. Postupom času som sa však stal stabilným hráčom základnej zostavy. Bolo to výborne zabezpečené najdôležitejšie obdobie môjho športového vývinu, pretože keď mi nevyšiel zápas u mužov, mohol som sa naplno prejavovať medzi rovesníkmi. So stúpajúcou intenzitou tréningov mi úmerne stúpala aj výkonnosť v mužskej

súťaži, kde je konkurencia úplne iná ako v mládežníckej kategórii. Hráme proti hráčom s väčšími skúsenosťami, ale aj s fyzicky vyššími parametrami. Je však pravda, že toto náročné obdobie športovca nie každý zvládne hlavne po mentálnej stránke.

TERCHOVÁ: Iste si na mnohé výsledky hrdý a máš z nich radosť. Zaujímali by nás aj Tvoje plány a sny do budúcnosti.

Filip Akantis: Mám viacero úspechov, na ktoré som hrdý. Jedným z prvých bol zisk titulu majstra Slovenska v roku 2017, keď sme to dokázali aj s pomocou domácich fanúšikov. Každý športovec je hrdý, keď môže reprezentovať svoju krajinu na medzinárodnej pôde. Som rád, že som bol reprezentantom v každej mládežníckej kategórii. Pekný výsledok prišiel aj v minulej sezóne, keď sme skončili na druhom mieste v 1. Slovenskej basketbalovej lige. Nikdy som sa nezameriaval len na výsledky, takže nejaké plány do budúcnosti nie sú celkom jasné. Uvidíme, čo prinesie športový život. Po maturite som nastúpil na Žilinskú univerzitu a teraz študujem odbor ekonomika a finančný manažment. Basketbal je celosvetovo univerzitný šport, tak to chcem adekvátne skľbiť.

TERCHOVÁ: Záverom – čo by si prostredníctvom našich novín ešte rád povedal?

Filip Akantis: Som vďačný, že som detstvo mohol prežiť medzi dvoma košmi a nemal čas na nejaké hlúposti. Táto nevinná detská zábava ma priviedla k životnému štýlu športovca, ktorý aj naďalej aktívne vediem a určite budem i v budúcnosti. Je to niečo, čo človeku ostane na celý život. Mrzí ma, keď vidím, koľko mladých ľudí zaháľa pred obrazovkami alebo sa oddáva iným pasívnym činnostiam. V spoločnosti by sme mali podporovať športové aktivity a motivovať ľudí k športovaniu. Ešte by som chcel touto cestou spomenúť dvoch neskutočne obetavých a milujúcich ľudí – môjho otca a mamu. Za všetky svoje športové úspechy som vďačný len a len im dvom a Pánu Bohu. Bez nich by som teraz ani nerozprával svoj príbeh, ktorý žijem vďaka nim. Chcem vysloviť jedno úprimné ďakujem.

Za rozhovor poďakoval Marián Zajac
FOTOARCHÍV Filip Akantis

Filip v spoločnosti rodičov Márie a Romana

Druhý zľava: kľúčik v reprezentačnom drese číslo 5 Filip Akantis

O hokejovej šestke a futbalovej deviatke

Kde bolo, tam bolo, za šiestimi horami a deviatimi dolinami, tam, kde v lete rastie tráva a v zime sa voda ľadom stáva, vyrástli šikovní chlapi, rýchli, silní, reprezentanti vlasti. Jeden so šestkou na drese vie čarovať s pukom, druhý s deviatkou posielal loptu do siete vzduchom. A mohli by sme v rozprávke pokračovať...

Lenže aj v rozprávke nastávajú chvíle, keď musia hrdinovia prejsť rôznymi skúškami a zložitými obdobiami, rovnako ako v reálnom živote. Svoje o športovo-životných sínusoidách vedia i naši rodáci a slovenskí reprezentanti najpopulárnejších športov pod Tatrami – hokejista Lukáš Cingel a futbalista Róbert Boženík.

Šestka Lukáš Cingel

S týmto číslom si spájajú Lukáša nielen hokejoví fanúšikovia českej Tipsport extraligy, ale i slovenskej reprezentácie. Šikovný 31-ročný hokejista ho nosil v Sparte Praha, Mountfielde Hradec Králové a od tohto leta aj v Komete Brno. Lenže vo výbere s dvojkřížom na hrudi sme jeho meno a obľúbené číslo nevideli štyri roky. Až koncom minulej sezóny, keď sa robila nominácia na majstrovstvá sveta do Lotyšska a Fínska, a keď s Hradcom bojoval o český titul, sa šušovalo o jeho návrate do národného výberu. Zlomený prst na ruke však zmaril Lukášov štart vo finále play-off proti Třinci, a tým pádom padla aj reprezentačná pozvánka.

Na novej hokejovej adrese, kde sídli brniarska Kometa, však od prvej chvíle ukazoval terchovský rodák výbornú formu, čo si všimli aj zostavovatelia našej reprezentácie a spoľahlivého centra pozvali na novembrový Nemecký pohár v Landshute. Táto akcia vyšla Lukášovi na výbornú. V zápasoch proti Rakúsku, Dánsku a Nemecku dal každému súperovi gól a pridal i jednu asistenciu. Jeho prínos pre mužstvo a spokojnosť s výkonmi vyjadril aj tréner **Craig Ramsey**: „V českej extralige je roky a veľmi sme ho nepozývali. V minulosti sme ho mali v tíme – bol hráčom do defenzívnej formácie a na oslabenia. Teraz sa ukázalo, ako výborne si rozumel s Petrom Čerešňákom v presilovkách; z ich spolupráce padli góly. Je komplexnejším hokejistom, ktorý hráva iný hokej. Má väčšie sebavedomie, viac si verí. Vie, čo s pukom, a najmä strieľa, keď treba. Mnoho našich hráčov nechce strieľať, on s Čerešňákom sa nebáli. Vyzerá inak, mohli sme ho využiť v oslabeniach aj presilovkách“ – dokončil svoj pohľad hlavný tréner slovenskej hokejovej reprezentácie.

A čo na svoje výkony a návrat na reprezentačný ľad hovorí Lukáš Cingel? „Štyri roky sú síce dlhá doba, ale veľa sa nezmenilo. Chalanov z repre som poznal. Potešilo ma, aký sme mali na turnaji pohyb. Mrzí nás druhé miesto, chýbal kúsoček. Dal som tri góly, čo je pekné. Ešte jeden navyše, a mohli sme triumfovať. Super nám to vychádzalo v presilovkách. Čero to dobre nabíja. Väčšinou sú na

Na Nemeckom pohári bol Lukáš aj v úlohe asistenta kapitána

podobnej pozícii útočníci. Hrávam to aj v Komete, keď sa striedame so spoluhráčmi tam a pred bránkou“ – zhrnula svoje turnajové dojmy slovenská šestka, ktorej bilancia sa v reprezentačnom drese zveladila na 58 zápasov a 8 gólov.

Dobry dojem z Nemeckého pohára a pokračujúce kvalitné výkony na klubovej úrovni sa premietli do opätovnej pozvánky do národného dresu, tentoraz na domáci Kaufland cup, ktorý sa uskutočnil pred Vianocami už po uzávierke tohto čísla novin. Pevne veríme, že Lukášova forma bude v tejto sezóne postupne gradovať, že bude zdravý a spolu zažijeme rozprávkový happyend v podobe reprezentačného úspechu na budúcoročných MS v Česku, ktoré sa uskutočnia v májovom termíne!

Deviatka Róbert Boženík

Na klubovej úrovni panter, na reprezentačnej zas sokol. Panter má svoje teritórium na zemi, doménou sokola sú zas vzdušné priestory. Útočník portskej Boavisty a slovenskej futbalovej reprezentácie, ktorého rozpoznáme aj podľa už tradičnej deviatky na drese, musí ovládať pohyb v oboch priestoroch. Na zemi nohami, vo vzduchu hlavou si musí poradiť s loptou od spoluhráčov, aby bol nebezpečný, konštruktívny a najmä gólový.

Futbalová deviatka Róbert Boženík

Od novembra 24-ročný Róbert Boženík už tiež zažil vzostupy a pády, vie, ako je na vrchole aj na dne. Po zdravotných i športových peripetiách sa v priebehu tohto roka začala karta pomaly otáčať v prospech terčovského rodáka. Podpis novej zmluvy a pravidelná pozícia v základnej zostave Boavisty Porto mali za následok jeho futbalové pookriatie. V Lige Portugal sa rozbehol dvoma gólmi do siete slávnej Benfiky Lisabon, a k celkovo šiestim ligovým pridal túto sezónu aj dva pohárové góly. Takéhoto útočníka potrebuje i reprezentácia, v ktorej si náš rodák počas kvalifikácie o postup na Majstrovstvá Európy do Nemecka striedal miesto v základnej zostave s menovcom Róbertom Polievkom. Obaja sa spolu s celým tímom Francesca Calzonu nakoniec tešili z priameho postupu na európsky šampionát, keď nad ich sily bolo akurát suverénne Portugalsko na čele s legendárnym Cristianom Ronaldom.

V poslednom zápase zaznamenal Božo na pôde Bosny a Hercegoviny aj gól, na ktorý čakal v reprezentácii viac ako dva roky. Nečudo, že po zápase v Zenici bola slovenská kameň taká šťastná: „Veru, konečne! Padol mi obrovský kameň nie zo srdca, ale z chrbta. Už to bolo naozaj dlho bez gólu. Som vďačný trénerom za dôveru, ktorú do mňa vkladali, hoci som nestrielal góly. Oceňovali prácu, ktorú som pre mužstvo robil. Góly chcem dávať, teraz to tam padlo a my sme vyhrali. Tento rok sme zakončili víťazstvom – bol to super večer. Na celú kvalifikáciu môžeme spomínať s hrdosťou,“ neskrýval radosť strelec šiestich reprezentačných gólov.

Na adresu terčovského rodáka sa po úspešnej európskej kvalifikácii vyjadril aj tréner Calzona: „Robovi som vždy dôveroval. Aj keď predtým nedával góly – možno sa už budem opakovať –, vždy som bol spokojný s jeho výkonmi a prístupom. Vždy bol pripravený a ochotný naplno pomáhať celému tímu. Je to chlapec, ktorý má patričné ľudské hodnoty, čo je veľmi dôležité. Pre mňa je niečo také veľmi zásadné z hľadiska celého tímu. Tie hodnoty sú potrebné, aby niekto mohol vôbec byť súčasťou nášho tímu.“ Iste, ide o slová, ktoré sú povzbudením a zároveň aj akýmsi záväzkom pokračovať v poctivej práci na klubovej i reprezentačnej úrovni. Ak to tak bude a bude priat' aj v športe tak prepotrebné zdravie a kúsok šťastia, môžeme sa v lete 2024 tešiť na ďalšiu rozprávku. Verme, že ME v Nemecku budú mať pre slovenských sokolov aj s našou deviatkou šťastný koniec!

Marián Zajac

FOTOARCHÍV Lukáš Cingel

FOTOARCHÍV Róbert Boženík

Hokejová šestka Lukáš Cingel

S. Cristiano Ronaldo po zápase s Portugalskom

V drese Boavisty Porto

Pavol Michálek počas pretekov.
FOTO Bokami Západných Tatier

Skialpinizmus v Terchovej

(Pohľad z troch strán)

Skialpinizmus, či už rekreačný, alebo súťažný, zaživa vo svete veľký rozmach. Nie je preto divom, že aj terény Malej Fatry v posledných rokoch obsadili lyžiari, ktorých spoločným znakom sú nalepené „tulenie pásy“ na sklzniciach lyží. Viacerí Terchovci sa zapojili aj do súťaženia v tejto náročnej športovej disciplíne, zameranej na kondíciu a schopnosť pohybu v horskom teréne za pomoci lyží. Môžeme spomenúť Jozefa Šupicu, Lukáša Galla či Mateja Sloviaka, pričom aktuálne najaktívnejším súťažným skialpinistom z Terchovej je Pavol Michálek. Prinášame vám pohľad na skialpinizmus z troch strán: zo strany súťažiaceho – Pavla Michálka, zo strany záchranára HZS Lukáša Galla a tiež, netradične, zo strany úpravára lyžiarskych svahov Mareka Hanuliaka.

TERCHOVÁ: Ako by si zhodnotil minuloročnú sezónu a aké sú Tvoje očakávania v novej sezóne?

Pavol MICHÁLEK: V prvom rade by som chcel poznamenať, že všetky výsledky, ktoré zhrniem v nasledujúcich riadkoch, majú pre mňa hodnotu len ako štatistické údaje. Ciele a očakávania sú úplne iné. V minulej sezóne som absolvoval 7 súťažných pretekov. Zo zdravotných dôvodov som musel niektoré vynechať. No najviac som sklamaný z toho, že som neštartoval na všetkých kolách

v rámci Slovenského pohára, čím som stratil body v jeho konečnom hodnotení. Najlepšie som skončil na 2. mieste vo Vertikáli na zjazdovke v Tatranskej Lomnici a na 5. mieste v preteku na Malinom Brde, ktorý bol zaradený do Slovenského pohára. Najhodnotnejšie je pre mňa zlepšenie sa o 23 priečok oproti predchádzajúcemu ročníku v preteku súťažných dvojíc – Bokami Západných Tatier. Ide jednoznačne o najťažšiu súťaž u nás s medzinárodnou konkurenciou. Budúcu sezónu by som chcel absolvovať čo najviac pretekov, no všetko závisí od zdravotného stavu. Z hrania futbalu som si totiž odniesol zničené kolenná, takže len to môže byť mojou brzdou.

TERCHOVÁ: Popri kondičnej sebarealizácii a zbieraní bodov máš určite aj svoje top preteky. Ktoré sú to?

Pavol MICHÁLEK: Na Slovensku máme počas sezóny 2–3 krásne a naozaj skialpinistické preteky so všetkým, čo pravý skialpinizmus prináša – a to je šliapanie vo voľnom teréne na lyžiach s prvkami ľahkého lezenia alebo výstupu za pomoci „mačiek“ a cepínu, a následné náročné lyžovačky v žlaboch a teréne s veľkým sklonom. Toto zahŕňajú preteky Bokami Západných Tatier, Hore dole Derešom alebo Strungami Osnice. Na tieto sa veľmi teším.

TERCHOVÁ: Pre širšiu verejnosť sú možno najviac známe skialpové súťaže dvojíc v Západných Tatrách. Máš svojho stáleho sparring partnera ako na tréning, tak na preteky?

Pavol MICHÁLEK: Minulú sezónu som na pretekoch dvojíc štartoval s Tomášom Demom z Bratislavy a vyzerá, že to tak bude aj budúci rok. Čo sa týka tréningu, tak to riešime individuálne.

TERCHOVÁ: Ako sa pripravuješ na preteky?

Pavol MICHÁLEK: Pripravujem sa u nás doma vo Vrátni alebo v Tatrách, a to celoročne. V zime sa snažím využiť čas, keď sú u nás

priaznivé snehové podmienky – vtedy väčšinou šliapem na lyžiach. V lete zahŕňa moja príprava napríklad bicykel, beh alebo lezenie.

TERCHOVÁ: Ako to funguje na týchto súťažiach? Pretekári reprezentujú samých seba, krajinu alebo tím? Obliekaš si niekoho reprezentačný dres, alebo by si si vedel by predstaviť reprezentovať Terchovú?

Pavol MICHÁLEK: V rámci pretekov u nás pretekári reprezentujú svoje kluby, svojich sponzorov, alebo súťažia sami za seba. Samozrejme, aj krajiny majú vlastné reprezentácie, ktoré vysielajú pretekárov na svetový pohár alebo majstrovstvá sveta, kde je viacero disciplín – či už individuálnych, alebo tímových. Ja pretekám ako amatér, nie som v žiadnom klube a u nás v Terchovej nič organizované ani zatiaľ neexistuje. Terchovú reprezentujem síce neoficiálne, ale určite s hrdosťou, čo môžu ostatní vidieť aj na mojej špeciálnej kombinéze. Niektorí ľudia, ktorí ma sledujú, alebo aj samotní pretekári, čo ma poznajú, vedia, odkiaľ pochádzam.

TERCHOVÁ: Vieš nám povedať, či v Terchovej vyrastajú podobné talenty ako Ty?

Pavol MICHÁLEK: Tento šport hlavne nie je o talente, inak by to bolo veľmi jednoduché. Tu neexistuje kombinácia tlákania sa a neustáleho ťaženia z vrodeneho talentu ako v iných, prevažne kolektívnych športoch. O žiadnom vyrastajúcom talente v Terchovej zatiaľ neviem.

TERCHOVÁ: Skialpinizmus alebo skitouring na Slovensku v posledných rokoch prežíva boom. Je rovnaký alebo podobný boom aj v diváckej komunite? Majú pretekári svoj vlastný fanklub, alebo sa chodia ľudia pozrieť zo záujmu aj na takéto súťaže?

Pavol MICHÁLEK: Áno, vidím boom hlavne v skitouringu a fittouringu (to je názov pre aktivitu šliapania po zjazdovkách). Na preteky sa chodia pozeráť predovšetkým zainteresovaní ľudia, prípadne rodiny pretekárov a ich najbližší. Nie je to ako futbal, že si ľudia sadnú s pivom v ruke a 90 minút pozerajú na jeden obraz pred sebou. A možno to je aj dobre, pretože sa okolo toho pohybujú len ľudia, čo sa tomu rozumieju.

TERCHOVÁ: Aký je Tvoj najkrajší zážitok na lyžiach, či už na pretekoch, alebo mimo súťaže?

Pavol MICHÁLEK: Zo súťaží je to asi moje prvé lepšie umiestnenie – 3. miesto vo Vertikáli v Tatranskej Lomnici pred dvoma rokmi. Mimo súťaží je zážitkov veľmi veľa. Každý jeden pekný deň, ktorý som strávil na horách s dobrými ľuďmi, bol mojim spôsobom zážitok a bolo úplne jedno, či sme boli v Tatrách, Alpách alebo u nás doma vo Vrátni.

TERCHOVÁ: Malá Fatra a Vrátna patria v lete a na jeseň k najfotogenickejšim a zároveň najnavštevovanejším horám. Sieť turistických chodníkov nemá v hustote obdoba ani vo Vysokých Tatrách. A ani v zime návštevnosť nezaostáva – práve naopak. A hoci by sa mohlo zdať, že sa bežní turisti sústreďujú len na upravené zjazdovky pod lanovkami, opak je pravdou. Lukáš Gallo, člen HZS Malá Fatra v Terchovej, nám povedal, ako vníma nárast skialpinistov vo Vrátni Horská záchranná služba.

Lukáš GALLO: Samozrejme, pozorujeme obrovský nárast ľudí na skialpinistických lyžiach, no len máloko z nich môžeme nazvať skialpinistami. Väčšinou sú to športovci so skialpinistickými lyžami. Nie každý, kto si kúpi skialpovú výstroj, je tiež aj skialpinista, rovnako ako nie každý, kto má lano, je horolezec.

TERCHOVÁ: Takže každý horský záchranár musí byť povinne aj zdatný lyžiar a skialpinista. Je to

súčasť prijímacieho pohovoru a následne aj bežnej výbavy záchranára? Predpokladám, že na výjazdy nechodíte len na skútroch a vrtuľníkom.

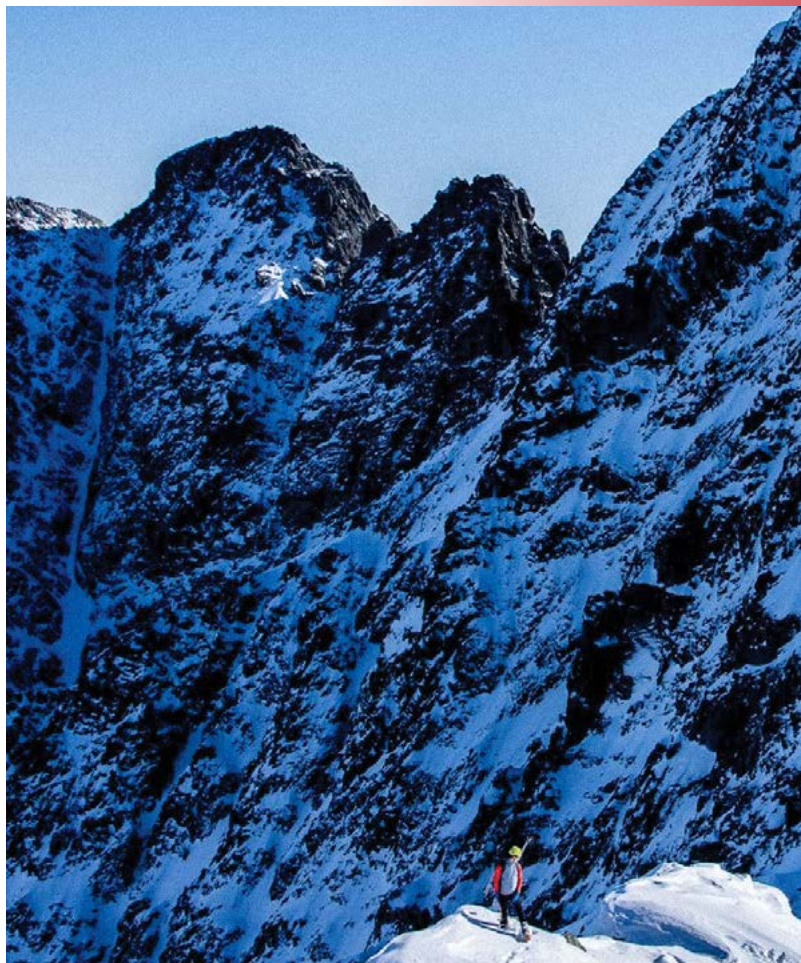
Lukáš GALLO: Áno, keďže väčšina záchranných akcií v zime je vo voľnom teréne a nie všade sa dá dostať na skútri, zväčša sa pohybujeme po snehu na skialpinistických lyžiach. Výberové konanie spočíva z lyžovania vo voľnom teréne, čiže v neupravenom snehu mimo upravenej zjazdovky, čo je základný predpoklad na prijatie do HZS.

TERCHOVÁ: Dá sa povedať, že máte ideálne podmienky na tréning počas služby. Chodíte teda aj na súťaže? Môžete spomenúť najlepšie umiestnenia za posledné obdobie.

Lukáš GALLO: Ideálne to veľmi nie je, keďže sa v pracovnej dobe musíme zdržiavať v blízkosti centrály pre prípadnú záchrannú akciu. No na udržanie akej takej kondície to stačí. Avšak tí, čo majú pretekárske ambície, musia trénovať počas svojho osobného voľna. A najlepšie umiestnenia sú väčšinou tak niekde v strede výsledkovej listiny.

TERCHOVÁ: Dúfame, že väčšina prípadov, keď je privolaná HZS, má šťastný koniec...

Lukáš GALLO: Našťastie, väčšina záchranných akcií ma šťastný koniec. No nie vždy to ale končí šťastne. Objektívne riziko je v horách – a zvlášť v zime – stále prítomné.

Pavol Michálek počas výstupu na Baranie rohy (2526 m. n. m) vo Vysokých Tatrách. FOTO Peter Hanuliak

TERCHOVÁ: Na Donovaloch aj v Jasnej pribudli značené skialpové trasy a tiež mapy a tabule, ktoré vedú turistov so skialpovými lyžami mimo zjazdoviek do bezpečnejších zón. Existujú takéto skitouringové trasy aj v Terchovej?

Lukáš GALLO: Oficiálne skialp trasy tu u nás sú napríklad Stará dolina – lyžiarska trasa č. 4 a dolina Bránica – lyžiarska trasa č. 6. V mapách sú vyznačené oranžovou farbou. Samozrejme, dá sa šliapať po hrebeni, respektíve po zimnom tyčovom značení. Určite by som všetkým odporučil aspoň základný skialpinistický a tiež lavínový kurz.

TERCHOVÁ: Podľa novely zákona o Horskej záchrannej službe majú prevádzkovatelia právo určiť pravidlá pohybu na svojich zjazdovkách. No realita na svahoch je veľakrát úplne iná. Zjazdovky sú často plné nielen smerom dole, ale aj smerom hore. Lyžiari v skialpovej výstroji sa následne dostávajú do konfliktov – cez deň s prevádzkovateľom, v noci s „ratrakistami“. Strediská využívajú, no prevádzkovateľom, okrem ohrozenia lyžiarov na zjazdovke, nič primárne neprinášajú. Spýtali sme sa Mareka Hanuliaka, ako sa s nimi vyrovnali „ratrakisti“ vo Vrátnej a prečo je fittouring problémom aj v čase, keď je svah prázdny – teda v noci.

Marek HANULIAK: V prvom rade ide o bezpečnosť ľudí, ktorí sa pohybujú mimo prevádzkovej doby po svahu, ale aj o bezpečnosť platiacich lyžiarov. Pri úprave svahov sa často používa navijak. Lano v tme alebo šere nie je vidieť a pri úprave „ypsilonky“ (stredná časť svahu v Pasekách) križuje celú šírku strate. Pri zábere a následnom vytrhnutí zo snehu (lano býva ťažou zarazené v snehu) má rozptýlený aj niekoľko metrov do strán a môže zasiahnuť nejakého „zblúdiťca“. Taktiež si treba uvedomiť, že svah sa upravuje nie pre „nočných skialpinistov“, ale pre lyžiarov na ďalší deň, aby tí, ktorí si ráno privstanú, mali čistý premrznutý „menčester“. Noční skialpinisti však svah rozryjú do hlbokých koryt a zanechávajú po sebe dosť veľkú spúšť. Korytá do rána zamrznú a môžu stáť za úrazmi platiacich lyžiarov. Žiaľ, sami si to neuvedomujú a svoj vlastný komfort uprednostňujú pred bezpečnosťou lyžiarov, ktorí prídu na ďalší deň. V neposlednom rade je upravený svah vizitkou niekoľkohodinovej práce. Ako svah vo výsledku vyzerá, to z 90% závisí od poveternostných podmienok a samotného stroja, ktorý vykonáva úpravu. Pre nás strojníkov je ale frustrujúce pozeráť sa, ako títo ľudia našu prácu kazia. Zo začiatku mi skialpinisti v noci neprekážali, veď každý sa môže zdržať na hrebeni alebo chate. Nerozumel som ani hnevu ostatných strojníkov, ale časom aj u mňa prevládol záujem o čo najlepšie upravený svah. Tí uvedomelí skialpinisti sa buď slušne „ratrakistov“ spýtajú, kadiaľ môžu lyžovať, aby nepokazili ich prácu, alebo idú po teréne, ktorý sa štandardne neupravuje (napríklad popod lanovku v Pasekách).

TERCHOVÁ: Uvedomujú si títo noční kvázi skialpinisti okrem spôsobených škôd aj nebezpečenstvo vlastného úrazu? Neskoro večer alebo v noci, keď je svah bez lyžiarov a personálu zjazdoviek, sa im svah môže javiť ako nevyužitý a voľný. Dostávajú sa s niektorými do konfrontácie?

Marek HANULIAK: Najčastejšie sa stretávam s odpoveďami: „je tu niekde niečo napísané?“ alebo „je tu dáka výstraha?“ Bohužiaľ, nemám im na to čo odpovedať. Nevie, či je na svahoch dostatočne jasne vyznačený zákaz pohybovania sa po svahu mimo prevádzkovej doby – ak vôbec. Napríklad v Rakúsku, ak sa po záverečnej objaví nejaký lyžiar na trati, dostáva niekoľko stoeurovú pokutu. Mnoho ľudí si neuvedomuje, že ide hlavne o ich bezpečnosť, tak ako si neuvedomujú, že za skipas sa neplatí len preto, aby lyžiara malo čo vyvieť smerom hore, ale aj za kvalitu

svahu, aby na ňom neboli také bubny, keď vidieť len čiapky lyžiarov. Najčastejšie sa problémy vyskytujú, ak je málo prírodného snehu – vtedy sú skialpinisti odkázaní iba na zjazdovky. Raz niekto múdry povedal, že technický sneh je majetkom firmy, ktorá ho vyprodukovala. A tí, čo ho využívajú, by sa mali k nemu slušne správať.

Ing. Peter Hanuliak, PhD. & Mgr. Jana Tomanová

Marek Hanuliak pri nočnej úprave zjazdovky na stroji Prinoth Beast. FOTO Peter Hanuliak

Marek Hanuliak pri úprave zjazdovky na stroji PistenBully 600. FOTO Peter Hanuliak

Lukáš Gallo pri zabezpečovaní trate počas pretekov. FOTO Bokami Západných Tatier

Ďalšia nádej na hokejovej scéne

Pýtate sa, kto? Volá sa **Michal Laurenčík** a v súčasnosti hráva za novozámockých „býkov“ v hokejovej Tipos extralige. Sviatoční športovní priaznivci zaregistrovali jeho meno možno len tento rok, no známi hokejových pomerov vedia, že dvadsaťročný Terchovec, narodený v Skalici (26. 9. 2003), prešiel už v mládežníckom hokeji veľmi zaujímavou a úspešnou cestou.

Keďže Michalových rodičov zaviedli pracovné povinnosti do Talianska, s obľúbeným športom začal ako šesťročný pod Dolomitmi v HC Foxes Bolzano. Následne sa presunul do HC Eppan Pirates a juhotirolskú etapu zavŕšil v HC Baum Ritten, s ktorým získal tri tituly majstra Talianska v kategóriách U14, U17 a U19. V každej z uvedených kategórií hrával so staršími spoluhráčmi a titul v U19 získal ako 15-ročný! Spomenutý fakt nemohol uniknúť pozornosti mládežníckych odborníkov, preto nečudo, že ďalšie kroky šikovného ľavého obrancu viedli na sever Európy. Dobré meno švédskej hokejovej školy si Michal overil najskôr vo Flemingsbergu, kde strávil tri roky, a škandinávsku skúsenosť zakončil v Tyreso Hanwinken. A že to bola užitočná životná etapa v športovom vývoji dobre stavaného *beka* (193 cm, 92 kg), potvrdil fakt, že po návrate domov bol v roku 2022 súčasťou výberu reprezentácie Slovenska do 20 rokov, ktorá sa zúčastnila v lete v Edmontone a v zime v Halifaxe juniorských majstrovstiev sveta. Vo výbere Ivana Feneša si na záverečnom turnaji napokon nezahral, ale i v úlohe náhradníka mohol na vlastnej koži zažiť neopakovateľnú atmosféru vrcholného podujatia v kolíske hokeja.

Aktuálne má Michal Laurenčík podpísanú profesionálnu zmluvu na dva roky s HC Mikron Nové Zámky, kde si brúsi extraligové ostrohy zväčša v prvej obrannej dvojici so skúseným americkým *zadákom* Mikeom Lee. Verme, že s pribúdajúcimi skúsenosťami a čiarkami v kolónke zápasov a kanadských bodov sa z Michala postupne stane rešpektovaná hokejová osobnosť, ktorá raz zaklope aj na dvere seniorskej reprezentácie s dvojkřížom na hrudi. Radosť by tak spravil nielen otcovi Michalovi a mame Pavlínke, bratovi Maximovi (10), tiež hokejistovi, ale i všetkým športovým fanúšikom spod Rozsutca.

Marián Zajac

FOTOARCHÍV Michal Laurenčík

Michal Laurenčík

Michal v drese slovenskej reprezentácie

Podakovanie organizátorom Terchovského polmaratónu. Vladimírovi Švecovi a Milanovi Laurenčíkovi

Terchovský polmaratón je aj o solidarite

Krásne počasie, dobrá nálada a super bežci. Aj ôsmy ročník Terchovského polmaratónu sa niesol v skvelej nálade a športovom duchu. Viac ako 400 pretekárov a 100 detí vytvorilo v sobotu 14. októbra 2023 v Terchovej úžasnú atmosféru, v ktorej sa ľahšie prekonávala 5, 10 a 21 kilometrová trať v prostredí Národného parku Malá Fatra. Cez cieľovú rovinku ako prvý v kategórii polmaratóncov už po piatykrát prebehol Miroslav Ilavský, ktorý si na budúci rok môže odnieť druhú putovnú trofej. Medzi ženami patrí prvenstvo Nikole Martinákovéj.

Popri celej bežeckej trati si športovci užívali *po-vzbudzovačov*, ktorí dodali pretekcom tie správne grády. Momenty z vydareného behu, ktoré si zatiaľ stále pamätáme, sú navždy zaznamenané vďaka Františkovi Muchovi na fotografiách. Terchovský polmaratón bol ako každý ročník aj solidárnym behom. Bežci prispeli časťou svojho štartovného Agátke, ktorá je od narodenia kvôli svojej diagnóze závislá na 24 hodinovej starostlivosti od rodičov a bráčka Miška.

Nič z vyššie spomínaného by sa nestalo, keby pred ôsmimi rokmi Vlado Švec, Martin Marcinek a Milan Laurenčík spolu s tímom neodštartovali prvý Terchovský polmaratón. Ich rady a skúsenosti tento ročník organizácie prebralo občianske združenie Terchová v pohybe.

Povedali o 8. ročníku Terchovského polmaratónu

„Terchová, Malá Fatra, to je taká srdcovka, tu rád chodím aj v civile, aj takto bežecky. Tieto preteky mám rád, pretože väčšinou maratóny, polmaratóny, čo behávam,

sú všetko len po rovine. Terchovský polmaratón je v podstate jediný taký kopcovitý, prostredie máte parádne, takže rád tu chodím. Síce sa viac *namakám* než na iných maratónoch, ale, ako hovorím, pekné prostredie ma tu láka každý rok.“ (Miroslav Ilavský, pätnásobný víťaz Terchovského polmaratónu)

„Chceme sa poďakovať všetkým účastníkom, dobrovoľníkom, celej partii nadšencov a sponzorom, vďaka ktorým sme 8. ročník mohli zorganizovať. Bola to nádherná akcia, kde každý zúčastnený pomohol dobrej veci. Agátke sme venovali šek zo štartovného a vydražených dresov od Roba Boženika, MŠK Žilina, žilinských Vlčkov, Mateja Tótha a šiltoviek od Juraja Sľafkovského. Vážime si, že sa stretlo toľko ľudí, ktorí prispeli počas pretekov aj ľubovoľnými sumami. Už teraz sa tešíme na ďalší ročník.“ (Tomáš Dikoš, riaditeľ pretekov)

„Terchovský polmaratón – sme vďační, že sme boli ako spoločnosť RRA Development oslovení na spoluprácu s týmto skvelým podujatím, a najmä, že sme mohli prispieť na zlepšenie kvality života malej Agátke. Ďakujeme organizátorom.“ (Róbert Mydlo, CEO RRA Development)

„Som rád a teší ma, keď sa v Terchovej dejú zmysluplné podujatia, ktoré v sebe nesú viacero rozmerov. Terchovský polmaratón nie je len o športe a zdraví, ale aj o spolupatričnosti, solidarite a priateľstve. Toho by nebolo, keby sme v Terchovej nemali zapálených ľudí pre organizovanie takýchto akcií. Nech nám to spoločne vydrží čo najdlhšie.“ (Jozef Dávidík, starosta obce Terchová)

„Chceli by sme sa touto cestou poďakovať všetkým zúčastneným bežcom, návštevníkom Terchovej, známym, neznámym, ktorí si prišli zasúťažiť, oddýchnuť a pritom podporiť našu milovanú dcéru Agátku. Uvedomujeme si, že za názvom ‚Polmaratón‘ sú konkrétni ľudia, ktorým nie je ľahostajný osud našej dcéry. Z úprimného srdca ďakujeme.“ (Magdaléna Lutišánová, mama Agátky)

Barbora Dikošová

FOTO František Mucha

Extrémny triatlon JANOŠÍK v novej forme

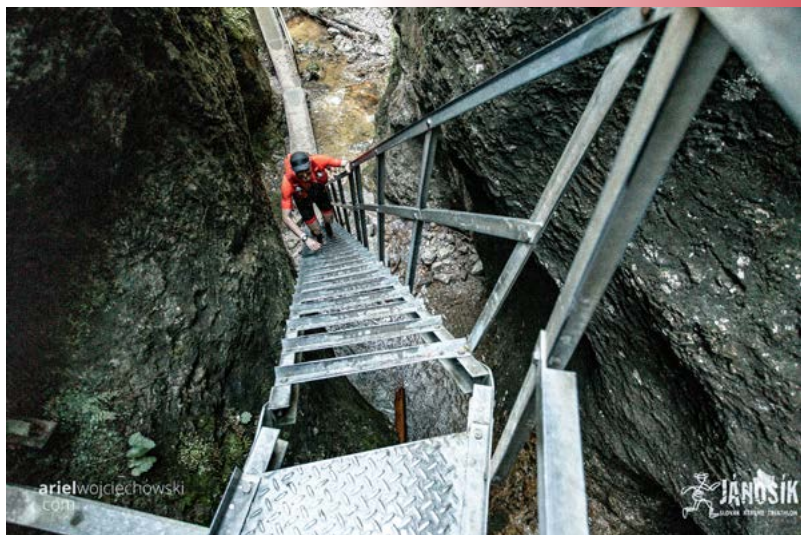
Druhý septembrový víkend sa v Terchovej uskutočnil 7. ročník jedných z najťažších triatlonových pretekov na svete. JANOŠÍK Slovak Xtreme Triathlon v tomto roku prešiel viacerými zmenami, ktoré podujatie priblížili bližšie k divákovi. Dostupnejším sa stal aj pre samotných pretekárov. Dejiskom bol rezort Drevenice Terchová na Vrškoch, kde sa uskutočnila registrácia, otvárací ceremoniál, cyklistické depo a záverečný ceremoniál. Výhodou tejto krásnej lokality je i ľahká dostupnosť do cieľa pretekov, ktorý bol pri Jánošíkovej soche.

Po prvýkrát pretekári štartovali zo stredu Oravskej priehrady, kam ich odviezla loď Oravskej galérie. Tridsaťjeden pretekárov z 9 krajín vyplávalo o polnoci v ústrety 3,8 km plávaniu, následne sa vydali

na 180 km dlhú cyklistiku z Oravy cez Kysuce do Terchovej na Vršky, kde sa popri soche Juraja Jánošíka vydali na najťažší maratón v rámci celej svetovej série XTRI World Tour. Celkovo pretekári prekonali 2600 m prevýšenia na cyklistike a 3000 m v bežeckej časti. Dobež do cieľa pri Jánošíkovej soche, so záverečným stúpaním po schodoch, bol fyzickou aj psychickou výzvou pre všetkých účastníkov. Atmosféra v cieľi však bola tak výnimočná, že každý pretekár spolu so svojim sprievodom ním doslova preletel...

Touto cestou by sme sa radi poďakovali všetkým organizátorom, horským záchranárom, obci Terchová, Hotelu Diery a rezortu Drevenice Terchová za spoluprácu a pomoc pri organizácii výnimočného podujatia. Veríme, že o rok – 7. septembra 2024 – sa nás v cieľi pri soche Juraja Jánošíka stretne ešte viac, aby sme povzbudili pretekárov na ich posledných metroch.

Peter Paľa
FOTO Ariel Wojciechowski

Siláci s medailami

Štefan Elischer a Klaudia Tánczos pretekajú za Š+K RUNO Terchová v disciplínach silového trojboja – kategória Masters 40 až 49 rokov v divízii RAW, čiže bez podporného dresu. Tento rok zaznamenali viacero výborných výsledkov, ktoré si zrekapitulujeme.

Spoločné Majstrovstvá Česka a Slovenska
 Štefan – 1. miesto v mŕtvom ťahu (260 kg)
 Klaudia – 1. miesto v mŕtvom ťahu (105 kg);
 2. miesto v tlaku na lavičke (47,5 kg)

Majstrovstvá Slovenska
 Štefan – 1. miesto v mŕtvom ťahu (270 kg)
 Klaudia – 2. miesto v trojboji (236 kg);
 2. miesto v mŕtvom ťahu (112,5 kg)

Majstrovstvá Európy v Českej Lípe
 Štefan – 2. miesto v mŕtvom ťahu (272,5 kg)
 Klaudia – 1. miesto v mŕtvom ťahu (110 kg)

Mamut cup v Trnave
 Štefan – 2. miesto v mŕtvom ťahu (280 kg, slovenský rekord)

Majstrovstvá sveta WUAP vo Viedni
 Klaudia – 2. miesto v trojboji (245 kg);
 3. miesto v mŕtvom ťahu (112,5 kg)

Majstrovstvá sveta GPC v Maďarsku
 Klaudia – 1. miesto v mŕtvom ťahu (105 kg, obhájila titul z minulého roku); 2. miesto v tlaku na lavičke (52,5 kg)

Šimon Elischer

Šimon je pretekár žilinského Športcentra, ktorého trénerom je Ján Siska. Po nevydarených Majstrovstvách Slovenska v Košiciach, kde nebol spokojný so štvrtým miestom a ani

Štefan Elischer a Klaudia Tánczos

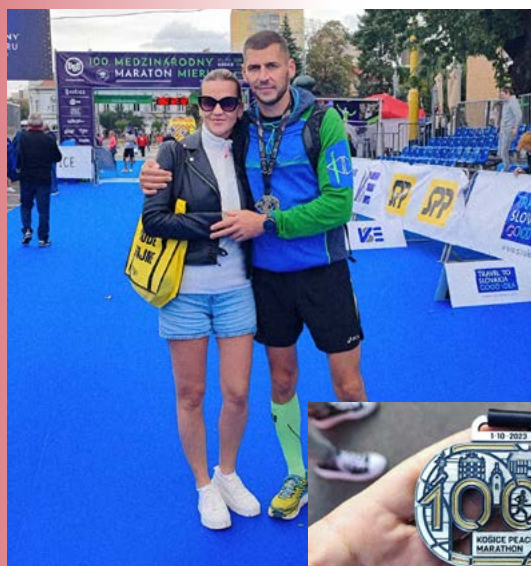

Šimon Elischer na bronzovom mieste

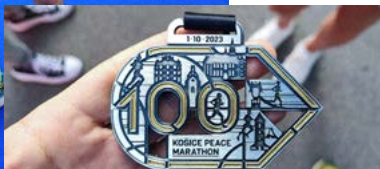
s výkonom v tlaku na lavičke RAW (190 kg), zobral nasledujúcu prípravu na Majstrovstvá sveta vo Viedni s väčšou pokorou a vážnosťou. Tvrdý tréning sa vyplatil, keďže na spomínanom svetovom podujatí obsadil 3. miesto (205 kg) v tlaku na lavičke RAW. Všetkým silákom gratulujeme.

Marián Zajac

FOTOARCHÍV Štefan Elischer, Šimon Elischer

Tomáš Dikoš s manželkou Barborkou

Pamättná medaila 100. ročníka MMM v Košiciach

100. ročník MMM v Košiciach aj s Terchovcami

Najstarší v Európe a tretí najstarší na svete. To je Medzinárodný maratón mieru v Košiciach, ktorý tento rok napísal jubilejnú stú kapitolu svojich dejín. Medzi 17-tisíc bežcami sa nachádzali aj Terchovci. Mohlo ich byť v tom dave viacero, no naisto vieme o Mariánovi Ďuratnom (absolvoval polmaratón), ktorý je pravidelným dlhoročným účastníkom košického športového sviatku, a Tomášovi Dikošovi, ktorý si odbil v metropole východu za podpory manželky Barborky svoju maratónsku premiéru časom 3 hodiny 47 minút. Nielen terchovským reprezentantom, ale všetkým bežcom, ktorí dobehli do cieľa, patrí náš obdiv a gratulácia.

Marián Zajac

FOTOARCHÍV Tomáš Dikoš

Impozantné výkony bratov Repáňovcov

Bratia Peter (24) a Jakub (22) Repáňovci opäť dominovali na countrycrossovej scéne. Obaja spoločne s tímom Techraj dosiahli vynikajúce výsledky. Po náročných pretekoch a sezóne Peter zvíťazil v kategórii Slovenský pohár E3, čím sa stal vo svojej triede majstrom Slovenska. Mladší brat Jakub taktiež predviedol impozantné výkony, keď obsadil piate miesto v najvyššej kategórii Profi E1. Zásluhou kolektívneho úsilia a vynikajúcich výkonov každého člena družstva zaznamenal Techraj celkové prvenstvo v kategórii tímov. Patrí im za to náš obrovský rešpekt a vďaka.

Veríme, že aj naďalej budeme svedkami veľkých úspechov bratov Repáňovcov v ďalších pretekárskych sezónach.

Veronika Valchárová
FOTOARCHÍV Techraj

Družstvo Techraj sa teší z víťazstva

Zľava Jakub a Peter Repáňovci

Terchovská tenisová liga bilancuje

Tento rok sa uskutočnil už 4. ročník Terchovskej tenisovej ligy. Väčšinu zápasov sme odohrali na tenisovom kurte Pod Oblazom, vyradovacia časť pre zmenu na kurtoch pri Hoteli Bránica. Sezóna odštartovala začiatkom mája a celkovo v nej hralo 22 tenistov z Terchovskej doliny a blízkeho okolia. Bojovalo sa štandardne v dvoch základných skupinách a následne vo vyradovacej časti.

Finále

Jozef „Castrol“ Šupica – Peter Tlacháč 7:6, 0:6, 6:4
Vo finálovom zápase to bolo ako na hojdačke, keď v prvom sete vyhrával Jozef už 4:0 a o pár minút neskôr mal Peter tri setbally – za stavu 4:5 a 0:40 v jeho prospech. Nakoniec sa podarilo Castrolovi set vyhrať v tajbrejku. Druhý set bol jasne pod kontrolou Peťa, keď nadelil Jozefovi *kanára* 6:0. Rovnako pokračoval aj rozhodujúci set. Peter viedol už 3:0 a 4:1, potom však Castrol ukázal svoje skúsenosti a kvalitu, keď dokázal set otočiť a tým sa stal prvýkrát víťazom TTL po troch druhých miestach v minulých ročníkoch. Veľká gratulácia.

O tretie miesto

Ján Lutišan – Juraj Vantúch 4:6, 6:1, 4:6
Zápas o tretie miesto bol rovnako veľmi vyrovnaný. Prvý set zvládol lepšie Juraj – a hoci Janči dotahoval, obrat sa mu nepodaril. Druhý set bol jasne v rukách Janka Lutišana, ktorý hral veľmi pekný a agresívny tenis. Rozhodujúci set začal lepšie opäť Janči. Viedol až do stavu 3:2 s brejkom, ale nehral už takú hru, ako v druhom sete, a Juraj to dokázal využiť vo svoj prospech.

Najlepší traja z Terchovskej tenisovej ligy. 1. Jozef Šupica v strede, 2. Peter Tlacháč vľavo, 3. Juraj Vantúch vpravo

Účastníci TTL

Na záver by sme chceli pekne poďakovať všetkým hráčom, ktorí sa každoročne zúčastňujú Terchovskej tenisovej ligy. Celkovo sme tento rok odohrali takmer 95 zápasov v skupinovej časti a ďalších 16 vo vyradovacej fáze, pričom úroveň hráčov každým ročníkom stúpa. Zároveň sa chceme prihovoriť aj ďalším športovcom v Terchovej a okolí. Ak máte záujem hrať tenis pravidelne, budeme radi, ak sa k nám pridáte. Počas roka okrem ligy organizujeme aj pravidelné tenisové turnaje. Osobitné poďakovanie patrí obci Terchová, ktorá nám zabezpečila vecné ceny pre víťazov, Františkovi Židekovi, Makrošportu, spoločnosti COBA a Hotelu Diery za príjemne ukončenie sezóny.

TEXT A FOTO TTL

O Pohár zakladateľov FK Terchová 1954

Dňa 15. júla 2023 sa na terchovskej Sihle konal 2. ročník futbalového turnaja o Pohár zakladateľov FK Terchová 1954. Po úspešnom prvom ročníku sme sa rozhodli pokračovať v tomto turnaji, na ktorý sme tento rok pozvali našich najväčších rivalov z ŠK Belá, ďalej Oravský Podzámok a tiež mužstvo, s ktorým sme sa dlhšie nestretli – OŠK Dunajská Lužná (Jánošíková).

Turnaj sme otvorili o 9. hodine derby zápasom s ŠK Belá, v ktorom hrá aj niekoľko terchovských odchovancov. Stretnutie bohaté na góly rozhodli pre seba nakoniec naši hostia v pomere 4:6. V druhom semifinále potvrdili svoju kvalitu hráči Dunajskej Lužnej a futbalistov spod Oravského hradu rozstrieľali 7:3. Pred súbojmi o umiestnenie sa k slovu dostal aj duel starých pánov Terchovej a Belej, v ktorom zvíťazili domáci 5:2. Zápas o tretie miesto bol exhibíciou FK Terchová, ktorý násúkal Oravskému Podzámku osmičku. Nasledovalo dramatické finále turnaja, keď sa po nerozhodnom výsledku 2:2 v riadnom hracom čase rozhodlo v penaltách, ktoré lepšie zvládli futbalisti ŠK Belá.

Celkové poradie

1. ŠK Belá
2. OŠK Dunajská Lužná
3. FK Terchová
4. TJ Oravský Podzámok

Najlepší hráč: Patrik Bartoš (Dunajská Lužná)

Najlepší brankár: Adam Cingel (ŠK Belá)

Najlepší strelec: Erik Sekerka (FK Terchová)

Vyhlasovanie výsledkov bolo v réžii Bernarda Marunu (prvý sprava)

Pre hráčov a fanúšikov sme mali pripravený pekný program s terchovskou muzikou a bohatou tombolou. Chcel by som sa poďakovať všetkým, ktorí priložili ruku k dielu a pomohli turnaj zorganizovať – obci a sponzorom za finančnú pomoc, rozhodcom za stráženie fair play, pánovi Bernardovi Marunovi za úvodný príhovor a tiež za sprievodné slovo pri vyhodnotení turnaja, na ktorom sa zúčastnil aj podpredseda Slovenského futbalového zväzu s neuveriteľným menom Juraj Jánošík...

Turnaj sa nám vydaril, nič v ňom nechýbalo a hostia odchádzali domov spokojní. Určite by sme chceli pokračovať ďalšími ročníkmi, a preto verím, že sa už najbližšie leto stretneme na Sihle na tejto krásnej akcii, a zároveň dúfam, že spolu pri tom oslávim 70. výročie založenia FK Terchová.

TEXT A FOTO Jozef Rogoň
prezident FK Terchová

Terchovské mužstvo „starých pánov“

**PRAJEME VÁM
POŽEHNANÉ
VIANOČNÉ
SVIATKY PREŽITÉ
V ZDRAVÍ
A POKOJI**

**Miestne kultúrne
stredisko Terchová**

FOTO Andrej Synák